

ကြာခတ်ဝိုင်း ပဓာနထေရ်

အရှင်ဇောတိပါလ

ရေး

အရိယမဂ္ဂကာဏဝိဘာဝနာကျမ်း

သာသနာနှစ် ၂၅၂၄

ကောဇာနှစ် ၁၃၄၂

ပဲခူးမြို့

ကြွေတ်ဝိုင်း ပဓာနထေရ်

အရှင်ဇောတိပါလ ပြုစုသော

အရိယမဂ္ဂက္ခန္ဓာ ဝိဘာဝနီကျမ်း

ဘဒ္ဒသာရေးဆိုင်ရာ စာမူ ကြိုတင်ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်ပြု
လက်မှတ်အမှတ် (၉၅)
မျက်နှာဖုံး ကြိုတင်ခွင့်ပြု လက်မှတ် အမှတ် ()

ပုံနှိပ်ခြင်း

ဝထာပဒေသကြီး

၁၉၀၁ ခု၊ ဧပြီလ

အုပ်စု - ၂၅၀၈

အစိုးရိတ် - စိုးမိုးမိတ် ဆက်

ဓမ္မဒါန

ပုံနှိပ်/ထုတ်ဝေ

ဦးစံလှ(၁၂၂၀၉၂)၊ စိုးမိုးမိတ်ဆက် ပုံနှိပ်တိုက်၊
၁၄၆/၃၃ လမ်း၊ ရန်ကုန်က ကာဝန်ယူ ရိုက်နှိပ်
ဦးစံလှ အမှတ် ၁၀၀၊ ၂၉-လမ်း၊ ရန်ကုန်က
ကာဝန်ယူ ထုတ်ဝေသည်။
ကင်းလွတ်ခွင့် (၄၁)

အရိယမဂ္ဂက္ခန္ဓာ ဝိဘာဓနိကျမ်း

မာတိကာ

ပဏာမနှင့် ပဋိညာဉ်		၅
နိဒါန်း	---	၇
လူသားသည် အသက် မည်သို့ထွက်၍ သေပါသနည်း		၉
ရုပ်အသက်ထွက်ပုံပြု ပါဠိနှင့်အနက်များ		၁၄
နာမ်အသက်ထွက်ပုံပြု ပါဠိနှင့် အနက်များ		၁၅
အထောက်အထား ပါဠိနှင့် အနက်များ		၁၇
မြဲရာသံပတ် ဆိုဘိသကဲ့သို့		၁၉
မြဲရာသံပတ် ထပ်မံပြလိုက်ပါဦးအံ့	---	၂၀
ပိုမိုခိုင်မြဲစေဦးအံ့		၂၇
ဘဝသစ်၌ ဝိညာဉ်ဖြစ်ပုံ ရှင်းလင်းချက်		၃၃
အားထုတ်ရပုံ အမြဲ		၃၈
ကူးပြောင်း အဆင့်ဆင့် တက်သွားကြပုံ		၄၄

တဏှာဝါးချုံ ဘယ်ပုံထွင်မလဲ		၄၆
မဂ္ဂက္ခန္ဓာနှင့် ဖလက္ခန္ဓာအထူး		၄၇
နတ်သမီးဇာလိနီလျှောက်သော ဂါထာများ	—	၁၂၅
အရှင်ဝိသုဒ္ဓိ လျှောက်	.	၁၂၇
အရှင်အာနန္ဒာမိန္ဒ		၁၂၇
အရှင်အာနန္ဒာ ဒုတိယမိန္ဒ		၁၂၈
အရှင်အာနန္ဒာ တတိယမိန္ဒ		၁၂၈
အရှင်အာနန္ဒာ စတုတ္ထမိန္ဒ		၁၂၈
အရိယမဂ္ဂက္ခန္ဓာ ဝိဘာဝနီကျမ်း		
နိဂမဂါထာများ		၁၃၂
ကြွေတ်ဝိုင်း စာအောင်သံဃာများစာရင်း	.	၁၃၈

အရိယမဂ္ဂက္ခဏ ဝိဘာဝနိကျမ်း

ပဏာမ နှင့် ပဋိညာဉ်

အနုတ္တံ ဝန္တနေယျာနံ၊ ဝန္တိတော ရတနတ္ထယံ။

ကဿံ ဒါနိစ အရိယ၊ မဂ္ဂက္ခဏဝိဘာဝနိ။ ■

စ၊ ကျမ်းဦးအစ ပဏာမကို ပြဆိုလိုက်ပါဦးအံ့။ ဝန္တနေယျာနံ၊ ဖူးမြော်မာန်လျော့ ကန်တော့အပ်ရာ အဖြာဖြာတို့တွင်။ အနုတ္တံ၊ အဖိုးထိုက်တန် အမွန်ဆုံးဖြစ်သော။ ရတနတ္ထယံ၊ ဘုရား တရား သံဃာ ရတနာသုံး အမြတ်ဆုံးကို။ ဝန္တာမိ၊ ဒူး လက် နဖူး ထိငါးဦးဖြင့် ကြည်နူးသဒ္ဓါ ရှိခိုးပါ၏။ ဝန္တိတော၊ ရှိခိုးပြီး၍။ ဒါနိ၊ အကြောင်းသင့်လာ ယခုအခါ၌။ အရိယမဂ္ဂက္ခဏဝိဘာဝနိ၊ “အရိယမဂ္ဂက္ခဏ ဝိဘာဝနိ” သည် တင့်ဆန်း ဤသည့်ကျမ်းကို။ အဟံ၊ ဇောတိပါလ ဝါစကဟု နာမမှည့်ခေါ် ငါရဟန်းတော်သည်။ ဝါ၊ ပဲခူးခေါ်မှတ် ဝိုင်းကြခတ်၏ ပဿနမည် ငါမထေရ်သည်။ ကဿံ၊ ရေးသား ပြုလုပ် အားထုတ်ပါတော့အံ့။

အရိယမဂ္ဂက္ခန္ဓာ ဝိဘာဝနိကျမ်း

နိဒါန်း

ဤ “အရိယမဂ္ဂက္ခန္ဓာဝိဘာဝနိကျမ်း” ဖြစ်ပေါ်လာရခြင်း အကြောင်းမှာ လွန်ခဲ့ပြီးသော ၁၃၄၁-ခုနှစ်မှာ နှစ်ဦးကပင် စတင်၍ “ဘာဝနာရသ ဝိဘာဝနိကျမ်း” နှင့် “အမတရသ ဝိဘာဝနိကျမ်း” တို့ကို အကျယ်ရေးသားပြီး စာအုပ် ဖြစ် မြောက်ရေးကို ကြိုးစားလျက် ကြိုးစားသည့်အတိုင်း ၁၃၄၂-ခုနှစ်၊ နှစ်ဦး နယုန်လမှာ ထုတ်ဝေနိုင်ခဲ့ပါသည်။ ထုတ်ဝေပြီး စမှာပင် နာယကဆရာတော်ကြီးများ ဦးဆောင်လျက် ကြွေတီပိုင်း သာသနာပြုအသင်းမှ တာဝန်ယူ ကြီးမှုး စုပေါင်း ဆောက်လုပ်သော “ဘုန်းတော်ကြီးဦးသီလ ဗိမာန်တော်” အဆောက်အအုံကြီး ပြီး၍ အတွင်းပိုင်း ရုပ်လုံးရုပ်ထု ပန်းပွဲ လုပ်ငန်းများ စတင်လုပ်ရမည့် အချိန်သို့ ရောက်လာသည့် အလျောက် ယင်းအသင်း လူကြီးများ၏ လျှောက်ထား တောင်းပန်ချက်အရ “ဦးသီလဗိမာန်တော်သမိုင်း” ကို ရေး ပြီး ရိုက်နှိပ်ပေးရပြန်၏။

မိမိနှင့်အတူနေ သံဃာတော် အပါး ၄၀၀-ကျော်နှင့် တကွ အများ ကုသိုလ်တိုးပွား အကျိုးများစေရန် ရည်သန် လျက် ဝိဘာဝနီ ၂-ကျမ်း (အကျယ်)ရေးပြီး ရိုက်ပြီးစကပင် မြတ်စွာဘုရားသာသနာတော် ပဋိပတ်နယ်ပယ်၌ ယောဂီတိုင်း လိုလို ယောင်ဝါးဝါးဖြစ်နေသော (မဂ်ဆိုက်ပုံ၊ မဂ်ဝင်ပုံ) သီးခြားကျမ်းငယ်တစောင် ရှိသင့်သည်ဟု သဘောပေါက် ထားသည့်အားလျော်စွာ တပိုင်းတစ ရေးသားထားပြီးဖြစ် သော ဤ “အရိယမဂ္ဂက္ခန္ဓာ ဝိဘာဝနီ”ခေါ် (မဂ်ဆိုက်ပုံ၊ မဂ်ဝင်ပုံ) ကျမ်းသည် ဘုန်းတော်ကြီး၏ ကျင့်စဉ်နှင့်လည်း များစွာကိုက်ညီ၊ ဘုန်းတော်ကြီးကို မမီလိုက်သည့် ယောဂီ အပေါင်းတို့အတွက် (ဟာနေသော ပဋိပတ်အကွက်) ရှေ့ဆက် ၍ ပေါင်းကူးတံတားကြီး ထိုးပေးလိုက်သည့်အလား အထူး အကျိုးများမည်ဖြစ်သောကြောင့် အရပ်ရပ်မှ မေးလာသော မေးခွန်းများကို အခြေခံ၍ တိကျလေးနက်သော ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ပိုင်နိုင်မိရစွာ အပြီးသတ် အချောကိုင် ရေးသားလျက် ပူးတွဲ ရိုက်နှိပ် စေလိုက်ပါကြောင်း။

ပဓာနထေရ်

ကြွေးတံတိုင်း ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊

ပဲခူးမြို့။

အရိယမဂ္ဂက္ခန္ဓာ ဝိဘာဝနီကျမ်း

၁-မေး။ ။လူသားသည် အသက် မည်သို့ထွက်၍ သေပါသနည်း။

၁-ဖြေ။ ။ရှေးဦးစွာ အောက်ပါ အချက် ၄-ခုကို သိထားဖို့ လိုပါသည်။ ယင်း ၄-ခုမှာ-

(က) လူသားဟူသည် ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ တို့တွင် မနုဿဘုံ၌ဖြစ်သော မနုဿဟု ခေါ်ဆိုအပ်သော လူသားသတ္တဝါပါတည်း။ အပါယ်လေးဘုံသား နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်၊ ဗြဟ္မာ့ဘုံ နှစ်ဆယ့်မှ သတ္တဝါများ မဟုတ်ဟု ဆိုလိုပါသည်။ သီးခြားမြင်ထားပါဟု ဆိုလိုပါသည်။

(ခ) အသက်ဟူသည် ဇီဝိတတည်း။ ယင်း ဇီဝိတသည် ရုပ်ဇီဝိတ၊ နာမ်ဇီဝိတဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။ ရုပ်ဇီဝိတ = ရုပ်အသက်၊ နာမ်ဇီဝိတ = နာမ်အသက်။ အသက်ဟူသည် ရုပ်ဇီဝိတ၊ နာမ်ဇီဝိတတို့၏ အမည်တည်း။ ရုပ်ဇီဝိတကိုရော၊ နာမ်ဇီဝိတကိုပါ အသက်ဟု ခေါ်၏။

(ဂ) အသက်ထွက် ဟူသော စကား၌ ထွက်ခြင်းဟူသည် လူ၏ကိုယ်မှ ချွေး၊ သွေး စသည် ထွက်သကဲ့သို့ ထွက်ခြင်းမျိုးမဟုတ်။ ချုပ်ခြင်း (ဝါ) ရပ်စဲခြင်းမျိုးပါတည်း။ ဤ၌ ချုပ်ခြင်း၊ ရပ်စဲခြင်းသည် ပျက်ခြင်း မရဏပင်တည်း။ ယင်း မရဏသည် ၄-မျိုးပြား၏။ ထို ၄-မျိုးကား....

၁။ ခဏိကမရဏ = ရုပ်၊ နာမ် ဖြစ်ပျက်၊ (တနည်း) ရုပ်၊ နာမ် ပေါ်ပျောက် ခဏမစဲ တသံသံ ပေါ်လာလိုက်၊ ပျောက်သွားလိုက် ဖြစ်နေခြင်း၌ ပျောက်သွားခိုက်တည်း။

၂။ သမုတိမရဏ = ရေရပ်စဲတာကို ရေသေတယ်ခေါ်၊ မီးရပ်စဲတာကို မီးသေတယ်ခေါ်၊ သစ်ပင်ရပ်စဲတာကို သစ်ပင်သေတယ်ခေါ်။ ဤသို့ ကမ္ဘာဦးသူ လူ

ပညာရှိတို့က သမုတ်ထားသော သေ
ခြင်းမျိုးတည်း။

၃။ ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒမရဏ=ဤ ယခု ပစ္စုပ္ပန်
ဘဝအတွက် အသက်နှင့်တကွ ဖြစ်စဉ်
(ဘဝ)ကို တန့်ရပ် အဆုံးသတ်လိုက်ခြင်း
တည်း။ အနာဂတ် ဘဝဖြစ်ရပ်များ
ရှိရဦးမည်၊ ခံယူရဦးမည်ဟူလို။ ထို့
ကြောင့် ရည်မှန်း လှူဒါန်း ဒါနပြု အမျှ
ပေးဝေကြရသည်။ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ ပရိ
ယောသာနဘူတံ စုတိစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတော
နိရုဇ္ဈတိ (အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ) စုတိစိတ်
ဟူသည် ဘဝကို အဆုံးသတ်လိုက်သော
စိတ်တည်း။ လူသား၌ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝကို
အဆုံးသတ်လိုက်သည်။ အနာဂတ်ဘဝကို
အဆုံးသတ်လိုက်သော စိတ်မဟုတ်။ ယင်း
စုတိစိတ်သည် သေအံ့လတ္တံ့ သူအတွက်
သေခါနီးမှာ ကပ်၍ဖြစ်သော စိတ်
တည်း။ သူဖြစ်လာပြီး ချုပ်သွားလျှင်
စုတိစိတ် ချုပ်တယ်၊ ဝိညာဉ် ချုပ်တယ်၊
သေတယ်ဟု ခေါ်ကြ၏။

၄။ သမုစ္ဆေဒမရဏ=ပစ္စုပ္ပန်၊ အနာဂတ် နှစ်
ရပ်သောဘဝတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်လိုက်

ခြင်းတည်း။ ဘဝတခု ထပ်မံဖြစ်ဖွယ်မရှိ။
 ရဟန္တာ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနှင့် ဘုရားရှင်တို့၏
 သေခြင်းပင်တည်း။ အကြွင်းမဲ့ ဘဝကို
 ဖြတ်၍ နောက်ဆုံးသေလိုက်ခြင်းတည်း။
 ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုသည်ဟု ခေါ်၏။ တခါ
 ရောက်က တခေါက်မပြန် အေးနိဗ္ဗာန်ဟု
 ဆိုလို၏။

- (သ) သေပါသနည်း၌ သေခြင်းဟူသည် ပါဠိပျက်
 တည်း။ ကုသလ = ကုသိုလ်၊ ဈာန = ဈာန်၊
 သေတိ = သေ၏။ သေတိဟူသော ပါဠိမှ ဆင်း
 သက်သည်ဟူလို။ ထို့ကြောင့် သေတိ = သေ၏။
 (ဝါ) အိပ်၏ဟု အနက် ယထာလာဘနည်းဖြင့်
 ရသလို ပေးရ၏။ ဥဋ္ဌာနသေယျ၊ အနုဋ္ဌာန
 သေယျဟု အိပ်ခြင်းနှစ်မျိုး ရှိ၏။ ဥဋ္ဌာန
 သေယျ = ပြန်ထမည့်သူ၏ အိပ်ခြင်း၊ သေတိ =
 အိပ်၏ဟု အနက်ပေးလေ။ အနုဋ္ဌာနသေယျ =
 ပြန်မထမည့်သူ၏ အိပ်ခြင်း၊ သေတိ = သေ၏ဟု
 အနက်ပေးလေ။ အသက်ရှင်သူ၏ အိပ်ခြင်းကို
 အိပ်၏ဟု ဆိုလေ။ အသက်သေသူ၏ အိပ်ခြင်း
 ကို သေ၏ဟု ဆိုလေ။ စိတ္တိစိတ် ချုပ်ခြင်းကို
 အိပ်၏ဟု ဆိုလေ။ စုတိစိတ် ချုပ်ခြင်းကို
 သေ၏ဟု ဆိုလေ။

ဤ၌ သာဓကကား—

အာယု ဥသ္မာစ ဝိညာဏံ၊ ယဒါ ကာယံ ဇဟန္တိ မံ၊
အပဝိဒ္ဓေါ တဒါ သေတိ၊ နိရတ္ထံ ကလိကံရံ။ ■

(အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီဋီကာ၊ ၁၇၃)

အနက်။ ။ အာယု၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ဝ ဇီဝိတဟူသော အသက်သည် လည်းကောင်း။ ဥသ္မာစ၊ ကမ္မဇ တေဇောဟူသော ကိုယ်ငွေ့သည်လည်းကောင်း။ ဝိညာဏံ၊ ဝိပါက်ဝိညာဉ်သည် လည်းကောင်း။ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌။ ဇဟန္တိ၊ ဤကိုယ်ကို။ ဇဟန္တိ၊ စွန့်ကုန်၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌။ အယံကာယော၊ ဤကိုယ်ကောင်သည်။ နိရတ္ထံ၊ အကျိုးမရှိသော။ ဝါ၊ အသုံးမဝင်သော။ ကလိကံရံ၊ ထင်းပုပ် ထင်းဆွေးကဲ့သို့။ အပဝိဒ္ဓေါ၊ သုံး၍မဖြစ် စွန့်ပစ်အပ်သည်။ ဟုတူ၊ ဖြစ်၍။ သေတိ၊ သေရလေ၏။ သေတိ၊ သုသာန်တစ သင်းချိုင်းဝ၌ ကိန်းရလေ၏။

၁။ ရုပ်ဇီဝိတ၊ နာမ်ဇီဝိတ ဟူသော အသက်သည် လည်းကောင်း၊

၂။ ကမ္မဇ တေဇော ဟူသော ကိုယ်ငွေ့သည် လည်းကောင်း၊

၃။ ဝိပါက် ဝိညာဉ်သည် လည်းကောင်း၊

ဤအထက်ပါ ၃-ခု ချုပ်သွား၊ ရပ်သွား၊ ကင်းသွား
ခြင်းကို သေ၏ဟု ခေါ်၏။ အသက်ထွက်ပုံကလေး ဆက်ကြ
ပါဦးစို့။ ရုပ်အသက်၊ နာမ်အသက် ၂-မျိုးတို့တွင်—

ရုပ် အသက်ထွက်ပုံပြု ပါဠိနှင့် အနက်များ

မရဏကာလေ ပန စုတိစိတ္တောပရိ သက္ကရသမ စိတ္တဿ
ဌိတိကာလ မုပါဒါယ ကမ္မဇရူပါနိ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

အနက်။ ။ပန၊ အထူးကို ဆိုဦးအံ့။ မရဏကာလေ၊
သေခါနီးကာလ၌။ စုတိစိတ္တောပရိ သက္ကရသမ စိတ္တဿ၊ စုတိ
စိတ်၏ အထက်၌ရှိသော တဆယ့်ခုနစ်ချက်တို့၏ ပြည့်ကြောင်း
ဖြစ်သော စိတ်၏ (စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ ရေသည်ရှိသော် ၁၇-
ချက်မြောက်သော စိတ်၏)။ ဌိတိကာလံ၊ ဌိကာလကို။ ဥပါ
ဒါယ၊ အစပြု၍။ ကမ္မဇရူပါနိ၊ ကမ္မဇရုပ်တို့သည်။ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊
(အသစ်) မဖြစ်တော့ကုန်။

ပုရေတရ မုပ္ပန္နာနိစ ကမ္မဇရူပါနိ စုတိစိတ္တ သမကာလ
မေဝ ပဝတ္တိတွာ နိရုဇ္ဈန္တိ။

အနက်။ ။ပုရေတရံ၊ စုတိစိတ်၏ အထက်၌ရှိသော တဆယ့်
ခုနစ်ချက်တို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော စိတ်၏ ဥပ္ပါဒက္ခဏ၌။
ဝါ၊ စုတိစိတ်မှ ပြန်၍ ရေသည်ရှိသော် တဆယ့်ခုနစ်ချက်
မြောက်သော စိတ်၏ ဥပ္ပါဒက္ခဏ၌။ ဥပ္ပန္နာနိ၊ ဖြစ်ကုန်သော။
ကမ္မဇရူပါနိ၊ ကမ္မဇရုပ်(အဟောင်း)တို့သည်။ စုတိစိတ္တ သမ

ကာလ မေဝ၊ စုတိစိတ်နှင့်မျှသော ကာလပတ်လုံးသာလျှင်။
ပဝတ္တိတော၊ ဖြစ်၍။ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်၏။

တတောပရံ စိတ္တဇာဟာရဇ ရူပဉ္စ ဝေါစ္ဆဇ္ဇတိ။

အနက်။ ။တတော၊ ထိုကမ္မဇရုပ် ချုပ်သည်မှ။ ပရံ၊
နောက်၌။ စိတ္တဇာဟာရဇရူပဉ္စ၊ စိတ္တဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်
သည်လည်း။ ဝေါစ္ဆဇ္ဇတိ၊ ပြတ်၏။

တတောပရံ ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပ ပရမ္မရာ ယာဝမတ ကဠေ
ဝရ သင်္ခါတာ ပဝတ္တန္တိ။

အနက်။ ။တတော၊ ထို စိတ္တဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်
ပြတ်သည်မှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ ဥတုသမုဋ္ဌာနရူပ ပရမ္မရာ၊ ဥတု
လျှင် ဖြစ်ကြောင်းရှိသော ရုပ်ကလာပ်အဆက်ဆက်တို့သည်။
ယာဝမတ ကဠေဝရသင်္ခါတာ၊ သေ၍ အကောင်ပုပ် ဖြစ်
သည်ဟု ဆိုရသည်တိုင်အောင်။ ပဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ (ဇီဝိတ
ရုပ်နှင့်တကွ ရုပ်လေးမျိုးလုံး ချုပ်သွားပုံကို သတိပြုခဲ့ပါ။)

နာမ် အသက်ထွက်ပုံပြု ပါဠိနှင့် အနက်များ

ပစ္စာသန္တ မရဏဿ တဿ ဝီထိစိတ္တာဝသာနေ ဘဝင်္ဂက္ခ
ယေဝါ စဝနဝသေန ပစ္စုပ္ပန္နဘဝ ပရိယောသာနဘူတံ
စုဘိစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတော နိရုဇ္ဈတိ။

အနက်။ ။ပစ္စာသန္တ မရဏဿ၊ အလွန်နီးသော သေခြင်း
ရှိသော။ တဿ၊ ထိုသတ္တဝါအား။ 'ဝီထိစိတ္တာဝသာနေဝါ၊
တဒါရုံအဆုံး၊ ဇောအဆုံးရှိသော ဝီထိစိတ်တို့၏ အဆုံး၌

လည်းကောင်း။ ဘဝင်္ကယေဝါ၊ ဘဝင်၏ အဆုံး၌ လည်း
 ကောင်း။ ဝါ၊ ဘဝင်၏ကုန်ခြင်း၌ လည်းကောင်း။ စဝန
 ဝသေန၊ စုတေသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပစ္စုပ္ပန္န ဘဝ ပရိယော
 သာနဘူတံ၊ ပစ္စုပ္ပန် ဘဝ၏ အဆုံးဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ စုတိ
 စိတ္တံ၊ စုတိစိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတော၊ ဖြစ်၍။ နိရုဇ္ဈတံ၊ ချုပ်၏။
 ဝါ၊ သေ၏။ (သေခါနီး ဝိထိစိတ်ချုပ်ပုံ၊ ဘဝင်စိတ် ချုပ်ပုံ၊
 စုတိစိတ်ချုပ်ပုံ ထပ်မံ သတိပြုပါ။) ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ ရဆဲ ရှိဆဲ
 ရုပ်အား နာမ်အားများ တဖြည်းဖြည်း လျော့နည်း သေး
 သိမ်ကာ ချုပ်ပြတ်သွားပုံကို စဉ်းစားလျက် အသက် ထွက်၍
 သေပုံ သဘောပေါက်နိုင်လောက်ပြီဟု ယုံကြည်မိ၏။

၂-မေး။ ။ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ ဝိညာဉ်သည် အနာဂတ်ဘဝသို့
 မည်သို့ ရောက်သွား၍ အနာဂတ်ဘဝ၏ ခန္ဓာကိုယ်
 နှင့် မည်သို့ ပေါင်းစပ်သနည်း။

၂-ဖြေ။ ။ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ ဝိညာဉ်သည် အနာဂတ်ဘဝသို့
 မည်သို့မျှ မသွားရောက်နိုင်ပါ။ ယင်း ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ
 ဝိညာဉ်သည် အနာဂတ်ဘဝ၏ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် မည်
 သို့မျှ မပေါင်း မစပ်ပါ။ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၏ ဝိညာဉ်
 သည် တခြား၊ အနာဂတ်ဘဝ၏ ဝိညာဉ်သည်
 တခြား ဤသို့ဖြစ်၏။ သို့သော် အကြောင်းအကျိုး
 သဘောအားဖြင့်သာ ဆက်စပ်မှုရှိ၏။ ရုပ်သစ်၊
 နာမ်သစ် ဝိညာဉ်သစ်၊ ဘဝသစ်ဟု ဆိုလို၏။

အထောက်အထားပါဠိနှင့် အနက်များ

တသ္မိံ နိရုဒ္ဓါဝသာနေ တဿာနန္တရမေဝ တထာဂဟိတံ
အာရမ္မဏံ အာရပ္ပ သဝတ္ထုကံ အဝတ္ထကမေဝ ဝါယထာရဟံ
အဝိဇ္ဇာနုသယ ပရိက္ခိတ္တေန တဏှာနုသယမူလကေန သင်္ခါ
ရေန ဇနိယမာနံ သမ္ပယုတ္တေဟိ ပရိဂ္ဂယမာနံ သဟဇာတာန
မဓိဋ္ဌာန ဘာဝေန ပုဗ္ဗင်္ဂမဘူတံ ဘဝန္တရ ပဋိသန္ဓာန ဝသေန
ပဋိသန္ဓိသင်္ခါတံ မာနသံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ ပတိဋ္ဌာတိ ဘဝန္တရေ။

အနက်။ "တသ္မိံ" ၊ ထို စုတိစိတ်သည်။ နိရုဒ္ဓေါ ချုပ်ပြီး
သည် ရှိသော်။ နိရုဒ္ဓါဝသာနေ၊ ချုပ်သည်၏ အဆုံး၌။ တဿ၊
ထို စုတိစိတ်၏။ အနန္တရမေဝ၊ အခြားမဲ့၌သာလျှင်။ တထာ-
ဂဟိတံ၊ ထိုသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဆဒ္ဓါရိက မရဏာ
သန္ဓဇောသည် ယူအပ်သော။ အာရမ္မဏံ၊ ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိ
နိမိတ်ဟု ဆိုအပ်သော အာရုံကို။ အာရပ္ပ၊ အာရုံပြု၍။

သဝတ္ထုကံဝါ၊ ဝတ္ထုရုပ် ရှိသည်ဖြစ်၍ လည်းကောင်း။
အဝတ္ထုကမေဝဝါ၊ ဝတ္ထုရုပ် မရှိသည်ဖြစ်၍ လည်းကောင်း။
ယထာရဟံ၊ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ။ အဝိဇ္ဇာနုသယ
ပရိက္ခိတ္တေန၊ အဝိဇ္ဇာနုသယသည် ခြံရံအပ်သော။ တဏှာ
နုသယမူလကေန၊ တဏှာနုသယလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော။
သင်္ခါရေန၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကိုသည်။ ဇနိယမာနံ၊ ဖြစ်စေ
အပ်သော။

သမ္ပယုတ္တေဟိ၊ ဖဿ ဝေဒနာ အစရှိသော သမ္ပယုတ်
တရားတို့သည်။ ပရိဂ္ဂယမာနံ၊ ခြံရံ၍ ယူအပ်သော။ သဟဇာ

ကောနံ၊ ဖဿ ဝေဒနာ အစရှိသော သဟဇာတ်တရားတို့၏။
အဓိဋ္ဌာနဘာဝေန၊ တည်ရာ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ပုဗ္ဗင်္ဂမဘူတံ၊
ပြဋ္ဌာန်းသည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။

ဘဝန္တရ ပဋိသန္ဓာနဝသေန၊ ရှေ့နောက်ဖြစ်သော ဝါ
အဟောင်းအသစ် ဖြစ်သော ဘဝအထူးကို တစပ်တည်းကဲ့သို့
စပ်ဘတ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပဋိသန္ဓိသင်္ခါတံ၊ ပဋိသန္ဓေဟု
ဆိုအပ်သော။ မာနသံ၊ စိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ၊ ဖြစ်ဆဲ
ဖြစ်၍သာလျှင်။ ဘဝန္တရေ၊ ဘဝတပါး၌။ ဝါ၊ ဘဝသစ်၌။
ပတိဋ္ဌာတိ၊ တည်၏။

ဣစ္စေဝံ မတသတ္တာနံ၊ ပုနဒေဝ ဘဝန္တရေ။
ပဋိသန္ဓိ မုပါဒါယ၊ ယထာရူပံ ပဝတ္တတိ။ ။

အနက်။ ။ဣစ္စေဝံ၊ ဤသို့ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော
နည်းဖြင့်။ ဣဘေဝေ၊ ဤ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌။ ပဋိသန္ဓိ၊ ပဋိသန္ဓေ
စိတ်၏ ဥပါဒ်ကို။ ဥပါဒါယ၊ အစပြု၍။ ရူပံ၊ စတုသမုဋ္ဌာ
နိက ရုပ်သည်။ ပဝတ္တတိယထာ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ တထာ၊ ထို့
အတူ။ မတသတ္တာနံ၊ သေကုန်သော သတ္တဝါတို့အား။ ပုန
ဒေဝ၊ ကဖန်သာလျှင်။ ဘဝန္တရေ၊ ဘဝတပါး၌။ ဝါ၊
ဘဝသစ်၌။ ပဋိသန္ဓိ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ကို။ ဥပါဒါယ၊
အစပြု၍။ ရူပံ၊ စတုသမုဋ္ဌာနိကရုပ် (ကမ္မဇရုပ်၊ စိတ္တဇရုပ်၊
ဥတုဇရုပ်၊ အာဟာရဇရုပ်) သည်။ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ (အထက်
ပါ အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ ပါဠိ အနက်များဖြင့် အကြောင်း
ကြောင့် အကျိုးဖြစ်ပုံ အလွန် ရှင်းနေပြီ။)

မြဲရာသံပတ် ဆိုဘိသကဲ့သို့

ဣတိဟေတံ လဒ္ဓပစ္စယံ ရူပါရူပဓမ္မမတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဘဝန္တရံ ဥပေတိတိ ဝုစ္စတိ၊ န သတ္တော၊ န ဇီဝေါ၊ တဿ နာပိ အတိတဘဝတော ဣဓ သင်္ကန္တိ အတ္တိ၊ နာပိ တတော ဟေတု ဝိနာ ဣဓ ပါတုဘာဝေါ။

(အဘိဓမ္မာ ပိဋက၊ သမ္မောဟ ဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဝိဘင်္ဂ အဖွင့်၊ နှာ-၁၅၄)

အနက်။ ။ဟိ၊ ချဲ့ဦးအံ။ ဣတိ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်။ လဒ္ဓပစ္စယံ၊ ရအပ်သော အကြောင်းရှိသည်ဖြစ်၍။ ဝါ-ရအပ်သော အကြောင်းကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်သော။ ဧတံ ရူပါရူပ ဓမ္မမတ္တံ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ဖြစ်သော ဤရုပ်တရား၊ နာမ်တရားမျှသည်။ ဘဝန္တရံ၊ ဘဝတပါးသို့။ ဝါ-ဘဝသစ်သို့။ ဥပေတိ၊ ကပ်ရောက်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

သတ္တော၊ သတ္တဝါသည်။ န ဥပေတိ၊ ကပ်ရောက်သည် မဟုတ်။ ဇီဝေါ၊ အသက်လိပ်ပြာ ဝိညာဉ်ကောင်သည်။ န ဥပေတိ၊ ကပ်ရောက်သည်မဟုတ်။ တဿ၊ ထိုရုပ်တရား နာမ်တရား၏။ အတိတဘဝတော၊ အတိတ်ဘဝမှ။ ဣဓ၊ ဤ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝသို့။ သင်္ကန္တိအပိ၊ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းသည်လည်း။ န အတ္တိ၊ မရှိ။ တတော၊ ထိုအတိတ်ဘဝမှ။ ဟေတု၊ ကံ စသော အကြောင်းကို။ ဝိနာပိ၊ ကြဉ်၍လည်း။ ဝါ-ကင်း၍

လည်း။ ဣဓ၊ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌။ ပါတုဘာဝေါ၊ ထင်ရှား
ဖြစ်ခြင်းသည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။

အထက်ပါ ပါဠိများကို ထောက်လျက် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမ
ဝိညာဉ်သည် အနာဂတ်ဘဝသို့ မည်သို့မျှ မသွားမရောက်နိုင်
ကြောင်း အနာဂတ်ဘဝ၏ ခန္ဓာကိုယ်နှင့် မည်သို့မျှ မပေါင်း
မစပ်ကြောင်း ထင်ရှားပြီ။

မြဲရာသံပတ် ထပ်မံ ပြလိုက်ပါဦးအံ့

ဘဝန္တရ ပဋိသန္ဓာနဝသေနာတိ ပုရိမဘဝန္တရဿ ပစ္ဆိမ
ဘဝန္တရဿစ အညမညံ ကောဗဒ္ဓိဝိယ ပဋိသန္ဓဟနဝသေန
ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ ပတိဋ္ဌာတိ၊ န ဣတော ဂန္ဓာအဓိပ္ပေါယော။

န ဟိ ပုရိမဘဝပရိယာပနော ကောစိ ဓမ္မော ဘဝန္တရံ
သင်္ကမတိ၊ နာပိ ပုရိမဘဝ ပရိယာပန္နဟေတူဟိ ဝိနာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
ပဋိသေသသ ပဒီပ မုဒ္ဒါဝိယာတိ အလမတိပ္ပ ပဉ္စေန။

အဘိဓမ္မတ္ထိဘာဝနီဋီကာ။ ၄ - ၁၅၄)

အနက်။ ။ ဘဝန္တရပဋိသန္ဓာနဝသေနာတိ၊ ဘဝဟောင်း
နှင့် ဘဝသစ် ဆက်စပ်ခြင်း ဟူသည်ကား။ ပုရိမဘဝန္တရဿ၊
ရှေးဘဝတပါးကိုလည်းကောင်း။ ပစ္ဆိမဘဝန္တရဿစ၊ နောက်
ဘဝတပါးကိုလည်းကောင်း။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ ကော
ဗဒ္ဓိဝိယ၊ တစပ်တည်းဖွဲ့စပ်အပ်သကဲ့သို့။ ပဋိသန္ဓဟနဝသေန၊
ဆက်စပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ၊ ဥပါဒ်ချုပ်
ဥပါဒ်ချင်းသာလျှင်။ ဘဝန္တရေ၊ ဘဝတပါး၌။ ဝါ-ဘဝ
သစ်၌။ ပတိဋ္ဌာတိ၊ တည်၏။ ဣတော၊ ဤပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ။

ဂန္ဓာ၊ အနာဂတ်ဘဝသို့ သွား၍။ န ပတိဋ္ဌာတိ၊ တည်သည် မဟုတ်။ ဣတိအယံ၊ ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကား။ အဓိပ္ပာယ်၊ အဓိပ္ပာယ်ပေတည်း။ (ဤဘဝ၌ ဥပါဒ်ပြီးမှ နောက်ဘဝ သွား၍ ဦးတင် အဖြစ်ဖြင့် တည်သည်မဟုတ်။ ဥပါဒ်လျှင် ဥပါဒ်ချင်း ဘဝသစ်၌ တည်သည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရ၏။)

ဟိ၊ မှန်၏။ ပုရိမဘဝ ပရိယာပနော၊ ရှေးဘဝ၌ အကျိုး ဝင်သော။ ကောစိ၊ တစုံတခုသော။ ဓမ္မော၊ တရားသည်။ ဘဝန္တရံ၊ ဘဝတပါးသို့။ ဝါ-ဘဝသစ်သို့။ န သင်္ကမတိ၊ ပြောင်းရွှေ့သည်မဟုတ်။ ပုရိမဘဝ ပရိယာပန္တဟေတုဟိ၊ ရှေးဘဝ၌ အကျိုးဝင်သော အကြောင်းတို့နှင့်။ ဝိနာပိ၊ ကင်း၍လည်း။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်။ ကိမိဝ၊ အဘယ် ကဲ့သို့နည်း ဟူမူကား။ ပဋိသေသ ပဒီပ မုဒ္ဒါဝိယ၊ ပဲ့တင်သံ ဆီမီးလျှံ တံဆိပ်ခတ်နှိပ်ခြင်းတို့ ကဲ့သို့တည်း။ ဣတိ၊ ထို့ ကြောင့်။ အတိပ္ပပဉ္စေန၊ အလွန်ချဲ့သဖြင့်။ အလံ၊ မသင့် တေးပြီ။

အနာဂတ်ဘဝ၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ ဝိညာဉ်သည် ပဲ့တင်သံ ဆီမီးလျှံ အမှတ်တံဆိပ်တို့နှင့် တူ၏။ သယ် မ လာသည်မဟုတ်။ ထင်ရှားလည်း ဖြစ်နေ၏။ အကြောင်းကြောင့် အကျိုး ဖြစ်ခြင်းသာ ဟူလို။

၃-မေး။ ။ သတ္တဝါတို့သည် သံသရာတလျှောက်လုံး၌ ဘဝ အားဖြင့် ပြောင်းလဲကြရာတွင် ခန္ဓာကိုယ်များသာ

ပြောင်းလဲကြပြီး ဝိညာဉ်ကား ဤတခုတည်းသာ
ဖြစ်ပါသလား။

၃-ဖြေ။ ။ ခန္ဓာကိုယ် (ခန္ဓကာယ-ခန္ဓ=ခန္ဓာ၊ ကာယ=ကိုယ်)
အဓိပ္ပါယ်။ ။ ရာသဋ္ဌေန ခန္ဓာ၊ သမူဟဋ္ဌေန ကာ
ယော (အစုငါးခုကို ပေါင်းထားသည်။)

၁။ ရူပက္ခန္ဓာ-ရုပ်(၂၀)ပါးအစု၊

၂။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ-ဝေဒနာ စေတသိက်အစု၊

၃။ သညာက္ခန္ဓာ-သညာစေတသိက်အစု၊

၄။ သင်္ခါရက္ခန္ဓာ-ကြွင်းသော စေတသိက် (၅၀)
အစု၊

၅။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာ - စိတ်အကျဉ်း(၈၉)၊ အကျယ်
(၁၂၁)ပါးအစု။

ဤသို့ ရုပ်ခန္ဓာ (၁)ပါး၊ နာမ်ခန္ဓာ (၄)ပါး၊ ပေါင်း
(၅)ပါး။ ဝိညာဉ်အစုကို ဝိညာဏက္ခန္ဓာဟု ခေါ်၏။ ယင်း
ဝိညာဉ်ခေါ် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ အပါအဝင် ခန္ဓာငါးပါးလုံး
ပြောင်းလဲကြသည်။ ဤဘဝဟောင်းက ဝိညာဉ် ဘဝသစ်သို့
ပြောင်းသွားခြင်း၊ ရောက်သွားခြင်း၊ ပို့လိုက်ခြင်း စသည်
တခုမျှမဟုတ်။ ဝိညာဉ်နှင့်တကွ ခန္ဓာငါးပါးလုံး ဤဘဝ
ဟောင်းမှာ ပျက်စီး ချုပ်ပျောက် သွားခဲ့သည်။ ဘာတခုမျှ
ပါမသွားပါ။ ဘာပစ္စည်းမှလည်း ပါမသွား၊ လိုက်မသွားပါ။
ယူသွား ခေါ်သွားလို့လည်း မရပါ။ ဤသို့ သိရာ၏။

- ၁။ ဘိဇ္ဈနဓမ္မာ ဘိဇ္ဈန္တိ=ပြိုကဲ့ရမည့် သဘောရှိသော ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာတို့သည် မုချပြိုကဲ့ကြကုန်၏။
- ၂။ နဿနဓမ္မာ နဿန္တိ=ပျက်စီးရမည့် သဘောရှိသော ရုပ်ခန္ဓာ နာမ်ခန္ဓာတို့သည် မုချ ပျက်စီးကြကုန်၏။
- ၃။ သုကံဋ ဗုက္ကဋ္ဌံ ကမ္မံ ဆာယာဝ အနုယာယိနီ=ကောင်း မကောင်း (ကုသိုလ် အကုသိုလ်) ကံသည်သာ အရိပ်ကဲ့သို့ လိုက်ကုန်၏။ (ဝိညာဉ် မလိုက်၊ မပါ၊ ဘဝသစ်သို့ မရောက်၊ ဘဝဟောင်းမှပင် ပျက်စီး ချုပ်ပျောက်သွား၏။ ဘဝသစ်၌ ဖြစ်နေ ရှိနေ ရနေ ရောက်နေသော ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဉ်တို့ကား အားလုံး အသစ်တို့သာတည်း။ ဘဝဟောင်းမှ ကူးပြောင်းသွားသော ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဉ်တို့ မဟုတ်ကြ။ မြဲမြံမှတ်လေ။ ဘဝဟောင်းမှ ကံ၏ အစွမ်းသတ္တိကြောင့် ဘဝသစ်၌ အသစ်စက်စက် ပေါ်ထွက် ဖြစ်လာ၏ ဟူလို။
- ၄။ သဗ္ဗေသတ္တာ ကမ္မဿကာ=သတ္တဝါ အားလုံးတို့သည် ကံသာလျှင် ဘဝလမ်းတာ သံသရာခေါ် ဘဝသစ်သို့ ကိုယ်ပိုင်အစစ် ဖြစ်ကုန်၏။ ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာအနေ လိုက်ပါကြကုန်၏။ ဝိညာဉ် မလိုက် မပါ ဟူလို။

၅။ ကမ္မံ သတ္တေ ဝိဘဇ္ဇတိ=ကုသိုလ် အကုသိုလ်ခေါ်
ကံသည် သတ္တဝါအားလုံးတို့ကို ဝေဖန်ပေး၏။
စီမံပေး၏။ ပြုပြင်ပေး၏။ ပို့ဆောင်ပေး၏။
ရုပ်သစ် ဝေဒနာသစ် သညာသစ် သင်္ခါရသစ်
ဝိညာဉ်သစ် ရရှိအောင် ဖြစ်ပေါ်အောင် လုပ်
ကိုင်ပေးသည် ဟူလို။

စောဒနာ။ ။အကယ်၍ ဤဘဝမှ ဝိညာဉ်သည် နောက်
ဘဝသစ်သို့ ပါမသွားဟုဆိုလျှင် အဘယ်ကြောင့် သရဲ တစ္ဆေ
ရုက္ခစိုး ဥစ္စာစောင့် စသည်တို့သည် ဘဝဟောင်းမှ အကြောင်း
များကို အချို့ ကောင်းကောင်းကြီး ပြောပြနိုင်ကြ၏။ ဘဝ
သစ်၌ ဝိညာဉ်သည် ဘဝဟောင်းမှ ဝိညာဉ်သာ ဖြစ်ကောင်း
ရာ၏။ ဘဝဟောင်းမှ ဝိညာဉ် ဘဝဟောင်းမှပင် ချုပ်
ပျောက်သွားခဲ့ပါမူ ပြန်၍ မပြော မဆိုနိုင်တန်ရာ။ ဤသို့
ဆိုဖွယ်ရှိ၏။ ဤသို့ သိရာ၏။

၁။ အန္တပဋိသန္ဓေ=ဥမှပေါက်ဖွားသည်။ ကြက် ဘဲ
စသည်တို့သည်။

၂။ ဇလာဗုဗပဋိသန္ဓေ = အချင်းအိမ်မှ ပေါက်ဖွား
သည်။ လူ၊ ကျွဲ၊ နွား စသည်တို့သည်။

၃။ သံသေဒပဋိသန္ဓေ=အပုပ်အစပ် အညစ်အကြေး
မှ ပေါက်ဖွားသည်။ ခြင် ဖြုတ် စသည်တို့သည်။

၄။ ဩပါပတ္တိကပဋိသန္ဓေ=ကိုယ်အထင်အရှား (အိပ်
သော ယောက်ျား နိုးသောလား) ကဲ့သို့ ရုတ်

တရက် အကြီးစားပင် သွားရောက် ဖြစ်ပေ
 လေ၏။ သရဲ တစ္ဆေ ရုက္ခစိုး စသည်တို့တည်း။
 ယင်း သရဲ တစ္ဆေ ရုက္ခစိုး စသည်တို့ကား ဩပါပတ္တိက
 ပဋိသန္ဓေနေ သတ္တဝါများ ဖြစ်၍ ချက်ချင်း ရုတ်တရက်
 ကိုယ်အထင်အရှား သွားဖြစ်လေ၏။ စုတိ၏ အနန္တရပစ္စည်း
 မှာ ပဋိသန္ဓေတည်း။ စုတိနောက်က ပဋိသန္ဓေသည် ဆက်
 လျက် နေ၏။ အကြားမရှိ။ ၉-လ၊ ၁၀-လ သန္ဓေနေရန်
 လည်း မရှိ။ သူတို့မှာ ထိုက်သင့်သော ကမ္မဇိဒ္ဓိများလည်း
 ရှိကြ၏။ သေပြီးခဏ ၁၆-နှစ်အရွယ်၊ အသက် ၂၀-အရွယ်မှ
 စတင်ဖြစ်ရ၏။ ကျပ်တည်းကျဉ်းမြောင်း အမိဝမ်းခေါင်း၌
 လည်း တွေ့တွေ့ဝေဝေ မနေ မကိန်းရ။ အခု အိပ်၊ အခု နိုး
 လာသူကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏။ ဒါ့ကြောင့် အများအပြား အတိ
 အကျ ပြန်ပြောနိုင်၏။ ယင်း အသစ်ဝိညာဉ်သည် အဟောင်း
 ဝိညာဉ် မဟုတ်သော်လည်း အဟောင်းမှ ကံဖြင့် အကြောင်း
 အကျိုး ဆက်သွယ်နေ၍ ပဲ့တင်သံ (ထုချက်အားလျော်စွာ
 အသံထွက်ခြင်း)၊ ဆီမီးလျှံ (မီးအင်အား အားလျော်စွာ
 အရောင် အရှိန်အလျှံပေါ်ခြင်း)၊ တံဆိပ်ခတ်ခြင်း (တံဆိပ်၏
 ပုံပန်းအတိုင်း အဝိုင်း၊ လေးထောင့်၊ ကြီး သေး၊ လှ မလှက
 စ၍ ထပ်တူထပ်မျှ ရှိခြင်း)၊ အကြောင်း (ဝိညာဉ်)အတိုင်း
 အကျိုးဝိညာဉ်အသစ် ဖြစ်နေရ၏။ အသစ်ဆိုသော်လည်း
 ခဏလေး ပြန်ဖြစ်ခွင့်ရှိ၍ အဟောင်းဝိညာဉ်အတိုင်း (အရှိ
 အသိ) အညီအမျှ ဖြစ်၏။ အဟောင်း ဝိညာဉ် ချုပ်ခဲ့ပြီ။
 အသစ်ဝိညာဉ်သာတည်း ဟူလို။

၄-မေး။ ။ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ ဝိညာဉ်သည် အနာဂတ်ဘဝသို့
ရောက်အောင် မည်သို့က ပို့ပေးပါသနည်း။

၄-ဖြေ။ ။ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ ဝိညာဉ်သည် အနာဂတ်ဘဝသို့
ရောက်အောင် မည်သို့ကမျှ မပို့ပေးပါ။ ပို့ပေး
လို့လည်း မရပါ။ ပို့ရိုးထုံးစံလည်း မရှိပါ။ ယင်း
ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ ဝိညာဉ်သည် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ပင် လုံးဝ
ချုပ်ငြိမ်းရပ်သိမ်း အစပြုတ်သွားပါသည်။ အတိတ်
ဘဝမှ ကံ စသော အကြောင်းကြောင့်သာ အနာ
ဂတ်ဘဝ၌ ဝိညာဉ် ဖြစ်ပေါ်လာရ၏။ ပစ္စုပ္ပန်
ဘဝမှ ဝိညာဉ်ဟောင်း မဟုတ်။ အကြောင်း
ကြောင့် ဖြစ်လာသော ဘဝသစ်၌ ဝိညာဉ်သစ်ဟု
မှတ်လေ။ ထို့ကြောင့်—

တဒေတံ နာပိ ပုရိမဘဝါ ဣဓာဂတံ၊ နာပိ တတော
ကမ္မသင်္ခါရ နတိ ဝိသယာဒိဟေတု၊ ဝိနာ ပါတုဘူတန္တိ ဝေဒိ
တဗ္ဗံ။

(အဘိဓမ္မာ၊ သမ္မောဟ ပိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ၊
ပဒိစ္စသမုပ္ပါဒ ပိတင်း၊ ၁၅၄)။

အနက်။ ။တဒေတံ၊ ထိုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဝိညာဉ်သည်။
ပုရိမဘဝါပိ၊ ရှေးအတိတ် ဘဝမှလည်း။ ဣဓ၊ ဤပစ္စုပ္ပန်
ဘဝသို့။ န အာဂတံ၊ ရောက်လာသည်မဟုတ်။ တတောပိ၊
ထိုရှေးဘဝမှလည်း။ ကမ္မသင်္ခါရ နတိ ဝိသယာဒိ ဟေတု၊

ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို ဖြစ်စေတတ်သော ကံ၊ စုတိအာသန္နဇော
ဝိညာဉ်နှင့် တကွ ဖြစ်သော သင်္ခါရ၊ ညွတ်စေတတ်သော
တဏှာ၊ ကံ ကမ္မနိမိတ်၊ ဂတိနိမိတ် စသော အကြောင်းကို။
ဝိနာပိ၊ ကြဉ်၍လည်း။ န ပါတုဘူတံ၊ ထင်ရှား ဖြစ်သည်
မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗျံ၊ သိအပ်၏။

ပုပ္ဖိခိုင်မြဲစေဦးအံ့

ဧတ္ထ စေတဿ ဝိညာဏဿ ပုရိမဘဝတော ဣမ အနာဂ
မနေ အတိတဘဝ ပရိယာပန္န ဟေတုဟိစ ဥပ္ပါဒေ ပဋိ
သောသ ပဒီပ မုဒ္ဒါ ပဋိဗိမ္ဗပကာရာ ဓမ္မာ နိဒဿနာနိ သိယံ။

ယထာဟိ ပဋိသောသ ပဒီပ မုဒ္ဒစ္ဆာယာ သဒ္ဓါဒိ ဟေတု
ကာ အညတြ အဂန္တာ ဟောန္တိ ဝေမေဝ ဣဒံစိတ္တံ။

(သမ္မေဝ ၁၅၅။)

အနက်။ ။ စ၊ ဆက်၍ ဆိုဦးအံ့။ ဧတဿ ဝိညာဏဿ၊ ဤ
ပဋိသန္ဓေ ဝိညာဉ်၏။ ပုရိမဘဝတော၊ ရှေး၌ဖြစ်သော ဘဝ
ဟောင်းမှ။ ဣမ၊ ဤဘဝသစ်သို့။ ဧတ္ထ အနာဂမနေ၊ ဤသို့
မလာခြင်း၌ လည်းကောင်း။ အတိတ ဘဝ ပရိယာပန္န ဟေ
တုဟိ၊ အတိတ်ဘဝဟောင်း၌ အကျိုးဝင်သော အကြောင်း
တို့ကြောင့်။ ဧတ္ထ ဥပ္ပါဒေစ၊ ဤသို့ ဖြစ်ရခြင်း၌ လည်း
ကောင်း။ ပဋိသောသ ပဒီပ မုဒ္ဒါ ပဋိဗိမ္ဗပကာရာ၊ ပဲ့တင်သံ
ဆီမီးလျှံ တံဆိပ်ရာ ရုပ်ထု အပြား ရှိကုန်သော။ ဓမ္မာ၊
အကြောင်းတရားတို့သည်။ နိဒဿနာနိ၊ ညွှန်ပြကြောင်း
ဥပမာတို့သည်။ သိယံ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ဟိ၊ မှန်၏။ ပဋိသေသ ပဒီပ မုဒ္ဒန္တယာ၊ ဖွဲ့တင်သံ ဆီ
မီးလျှံ တံဆိပ်ရာ အရိပ်တို့သည်။ သဒ္ဒါဒိ ဟေတုကာ၊ မူလ
အသံ အစရှိသော အကြောင်း ရှိကုန်သည်။ ဟုတော၊ ဖြစ်၍။
အညတြ၊ အကြောင်းက အကျိုးရှိရာ အခြား အရပ်သို့။
အာဂန္တု၊ မသွားမူ၍။ ဟောန္တိယထာ၊ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့။
ဝေမေဝ၊ ဤအတူသာလျှင်။ ဣဒံစိတ္တံ၊ ဤပဋိသန္ဓေ ဝိညာဉ်
စိတ်သည်။ အညတြ၊ အခြားသော အရပ်သို့။ အာဂန္တု၊
မသွားသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

အထက်ပါ အဋ္ဌကထာစကားအရ ဘဝဟောင်းမှ ဝိညာဉ်
နှင့် ဘဝသစ်မှ ဝိညာဉ်တို့သည် အဆက်အစပ် အငြိအကပ်
မရှိ၊ တသီးတခြားစီသာ ဖြစ်ကုန်၏။ ဘဝသစ်မှ ဝိညာဉ်သည်
ဘဝဟောင်းမှ ဖြစ်ခဲ့ဖူးသော (အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ သင်္ခါရ)
တို့ကြောင့် အသစ် (သက်သက်တဖန်) ဖြစ်ပေါ်လာသော
ဝိညာဉ်သာတည်း။ ကံကြောင့်ဖြစ်၍ ကံက ပို့ပေးသည်ဟု
ဆိုရအောင်ကလည်း ပစ္စုပ္ပန်ဘဝဟောင်းမှ ဝိညာဉ် လုံးဝ
မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် မည်သူမျှ ပို့ပေးသည် မဟုတ်ပါ။

၅-မေး။ ။ လူများ သေဆုံး ဘဝတပါး ပြောင်းသည့်အခါ
ဝိညာဉ်ပါ ပြောင်းသွား (ပါသွား) ပါသလား။
သယ်လိုမှတ်ရမည်လဲ။ ထပ်မံ၍ သာဓက အပြည့်
အစုံဖြင့် ရှင်းလင်းခဲ့ပါ။

၅-ဖြေ။ ။ အခါတပါး ဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်မှန်
ဇေတဝန်ကျောင်း၌ နေတော်မူ၏။ ထိုအခါ

ထေဝဋ္ဌ၏သား အရှင်သာတိ (ရဟန်း) သည်
ဘုရားရှင်အပေါ်၌ မှားသောအယူ ဖြစ်နေ၏။
စွပ်စွဲ၏။ ယင်းကား(လူများသေဆုံး ဘဝပြောင်း
သည့်အခါ ဝိညာဉ်ပါ ပြောင်းသွားကြောင်း၊
ဝါ-ဝိညာဉ် လိုက်ပါသွားကြောင်း ဘုရားဟော
ထားသည်။) ဟူ၍ ဖြစ်၏။

ရဟန်းတော်များသိ၍ အရှင်သာတိ(ရဟန်း)အား မကျေ
မနပ် ဖြစ်ကြ၏။ အရှင်သာတိ(ရဟန်း)သို့ ကပ်ပြီး ရှင်းပြ
ကြ၏။ ရှင်းပြပုံမှာ “ငါ့ရှင်ပြောသလို ဘုရား မဟောပါ။
ဘုရား ဟောသည့်မှာ လူများသေဆုံး ဘဝပြောင်းသည့်အခါ
ဝိညာဉ် ပါမသွားပါ။ လိုက်မသွားပါ။ ခေါ်သွား ယူသွား
လို့လဲ မရပါ။ ဤဘဝ ဝိညာဉ်သည် (ဖြစ်/ချုပ်သဘောအရ)
ဤဘဝမှာပင် ပေါ်ပြီး ပျက် (သေဆုံး) သွားပါသည်။

ဘဝသစ်၌ ဝိညာဉ်ကား ဤဘဝမှ ပါသွား ပြောင်းသွား
သော ဝိညာဉ်မဟုတ်ပါ။ (သင်္ခါရ ပစ္စယာ ဝိညာဏ်)ဟူ
သော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာတော်အရ သင်္ခါရကြောင့်
ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝိညာဉ်အသစ်သာ ဖြစ်၏။ (သင်္ခါရ
နိရောဓာ ဝိညာဏ် နိရောဓော) အကြောင်းသင်္ခါရချုပ်လျှင်
အကျိုးဝိညာဉ် ချုပ်ရမည်ပင်။ အကြောင်းသင်္ခါရကြောင့်
အကျိုးဝိညာဉ်ဖြစ်၏။ အကြောင်းမဖြစ်လျှင် အကျိုး မဖြစ်
ဟု ဆိုလို၏။”

အထက်ပါ အဓိပ္ပာယ်ကို မြတ်စွာဘုရားက (အညတြ ပစ္စယာ နတ္ထိ ဝိညာဏဿ သမ္ဘဝေါ) ဟု ဟော၏။ အရှင် သာတိအား ဝိုင်းပြောကြ၏။

အနက်။ ။ပစ္စယာ၊ သင်္ခါရဟူသော အကြောင်းကို။ အညတြ၊ ကြည်ထား၍။ ဝိညာဏဿ၊ ဝိညာဉ်ဟူသော အကျိုး၏။ သမ္ဘဝေါ၊ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

မှတ်ချက်။ ။အကြောင်း သင်္ခါရသည်လည်း ဤဘဝမှ ပါသွားသော သင်္ခါရ မဟုတ်ပါ။ ဘဝသစ်၌ အသစ်သင်္ခါရ ကြောင့် အသစ်ဝိညာဉ် ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။ ဘဝဟောင်းမှ သင်္ခါရဝိညာဉ် ဘဝဟောင်း၌ပင် (စိတ္တက္ခဏ တချက်သာ အသက်ရှည်လျက်) ပျက်ခဲ့ပြီ။

ထို့ကြောင့်—

မာဝေ အာဝုသော သာတိ အဝစ၊ မာဘဂဝန္တံ အတ္တာ စိက္ခိ၊ ဟိ သာဓု ဘဂဝတော အတ္တက္ခာနံ၊ န ဟိ ဘဂဝါ ဧဝံ ဝဒေယျ၊ အနေက ပရိယာ ယေနာဝုသော သာတိ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ ဝိညာဏံ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ အညတြ ပစ္စယာ နတ္ထိ ဝိညာဏဿ သမ္ဘဝေါ တိ။

(မဟာတဏှာ သင်္ခယသုတ်၊ မူလပဏ္ဏာသ ပါဠိတော် ၃၂၃)

၆-မေး။ ။ဘဝအသစ်၌ အသစ်သင်္ခါရကြောင့် အသစ် ဝိညာဉ် ဖြစ်ပုံကို သာဓက အပြည့်အစုံဖြင့် ရှင်း လင်းခဲ့ပါ။

၆-ဖြေ။ ။ဝိညာဉ်ကား ၆-မျိုးရှိ၏။ ယင်း ၆-မျိုးကား-

- (၁) စက္ခု ဝိညာဉ်
- (၂) သောတ ဝိညာဉ်
- (၃) သာန ဝိညာဉ်
- (၄) ဇိဝှါ ဝိညာဉ်
- (၅) ကာယ ဝိညာဉ်
- (၆) မနော ဝိညာဉ်

ရှင်းလင်းအံ့။ ။အကြင် အကြောင်းကြောင့် အကျိုး ဝိညာဉ်ဖြစ်၏။ ထိုအကြောင်းကို စွဲ၍ အကြောင်း၏ အမည်ကို အကျိုး၌ တင်စား မှည့်ခေါ်ရ၏။

ဥပမာ ထင်းကိုစွဲ၍ လောင်တောက်သော မီးကို ထင်း မီးဟု ခေါ်ရသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊

မြက်ကိုစွဲ၍ လောင်တောက်သောမီးကို မြက်မီးဟု ခေါ် ရသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊

ဖွဲကိုစွဲ၍ လောင်တောက်သော မီးကို ဖွဲမီးဟု ခေါ်ရ သကဲ့သို့ လည်းကောင်း (စသည်)။

ထို့အတူ စက္ခုပသာဒနှင့် ရူပါရုံ ပေါင်းဆုံခြင်းကို စွဲ၍ ဖြစ်သော ဝိညာဉ်ကို စက္ခုဝိညာဉ်ဟု ခေါ်ရ၏။ (စက္ခု ပသာဒရုပ်က ပြဋ္ဌာန်း၏။ ထို့ကြောင့် စက္ခုဝိညာဉ်ခေါ်)

သောတပသာဒနှင့် သဒ္ဓါရုံ ပေါင်းဆုံခြင်းကို စွဲ၍ ဖြစ် သော ဝိညာဉ်ကို သောတဝိညာဉ်ဟု ခေါ်ရ၏။

သာယာသောဒန္တ ဂန္ဓာရုံ ပေါင်းဆုံခြင်းကို စွဲ၍ ဖြစ်သော
ဝိညာဉ်ကို သာယဝိညာဉ်ဟု ခေါ်ရ၏။

ဇိဉ္ဇပါသောဒန္တ ရသာရုံ ပေါင်းဆုံခြင်းကို စွဲ၍ ဖြစ်သော
ဝိညာဉ်ကို ဇိဉ္ဇဝိညာဉ်ဟု ခေါ်ရ၏။

ကာယပသာဒန္တ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ပေါင်းဆုံခြင်းကို စွဲ၍ ဖြစ်
သော ဝိညာဉ်ကို ကာယဝိညာဉ်ဟု ခေါ်ရ၏။

မနုဇောတိစိတ်နှင့် ဓမ္မာရုံ ပေါင်းဆုံခြင်းကို စွဲ၍ ဖြစ်သော
ဝိညာဉ်ကို မနောဝိညာဉ်ဟု ခေါ်ရ၏။

မှတ်ချက်။ ။ဝေဒနာ၊ သညာ ကြည်သော စေတသိက် ၅၀
နှင့် ရုပ်အဋ္ဌဝိသတို့သည် သင်္ခါရက္ခန္ဓာ မည်၏။ စက္ခုပသာဒ
စသည်နှင့် ရူပါရုံ စသည်မှာ ရုပ်အဋ္ဌဝိသတွင် ပါဝင်ကြောင်း
သတိပြု၍ သင်္ခါရကြောင့် ဝိညာဉ် ဖြစ်လာပုံကို သဘော
ပေါက်ခဲ့ပါ။

ထို့ကြောင့်—

သေယျာထာပိ ဘိက္ခဝေ ယံယဒေဝ ပစ္စယံ ပဋိစ္စ အဂ္ဂိ
ဇလတိ၊ တေန တေနေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။

ကဋ္ဌဉ္စ ပဋိစ္စ အဂ္ဂိ ဇလတိ၊ ကဋ္ဌဂ္ဂိတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။

တိဏဉ္စ ပဋိစ္စ အဂ္ဂိ ဇလတိ၊ တိဏဂ္ဂိတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။

ထုသဉ္စ ပဋိစ္စ အဂ္ဂိ ဇလတိ၊ ထုသဂ္ဂိတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။

(ပ)

ဝေ မေဝ ခေါ ဘိက္ခဝေ ယံယဒေဝ ပစ္စယံ ပဋိစ္စ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝိညာဏံ၊ တေန တေနော သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။

(၁) စက္ခုပစ္စ ပဋိစ္စ ရူပေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိညာဏံ၊
စက္ခုဝိညာဏံတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။

(၂) သောတပစ္စ ပဋိစ္စ သဒ္ဓေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိညာဏံ၊
သောတဝိညာဏံတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။

(၃) ဃာနပစ္စ ပဋိစ္စ ဂန္ဓေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိညာဏံ၊
ဃာနဝိညာဏံတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။

(၄) ဇိဝှပစ္စ ပဋိစ္စ ရသေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိညာဏံ၊
ဇိဝှဝိညာဏံတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။

(၅) ကာယပစ္စ ပဋိစ္စ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိညာဏံ၊
ကာယဝိညာဏံတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။

(၆) မနပစ္စ ပဋိစ္စ ဓမ္မေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိညာဏံ၊
မနောဝိညာဏံတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။

(မဟာတဏှာ သင်္ခယသုတ်၊ မူလပဋ္ဌာသပါဠိတော်၊ ၃၂၆)

ဘဝသစ်၌ ဝိညာဉ်ဖြစ်ပုံ ရှင်းလင်းချက်

၁။ ။ မြင်တတ်သောစက္ခုနှင့် မြင်စရာ ရူပါရုံ ပေါင်းဆုံ
ခြင်းကြောင့် မြင်စိတ် စက္ခုဝိညာဉ် ဖြစ်လာ၏။
(စက္ခုသာရှိ၍ ရူပါရုံမရှိလျှင် လည်းကောင်း၊ ရူပါရုံ
သာ ရှိ၍ စက္ခု မရှိသော် လည်းကောင်း စက္ခုဝိညာဉ်

မဖြစ်။ နှစ်ခု ပေါင်းဆုံကာမှ စက္ခုနှင့် စပ်သော
ဝိညာဉ် ဖြစ်လာရပုံကို လေးလေး နက်နက် စဉ်းစား၍
ဘဝဟောင်းမှ လိုက်ပါလာသော ဝိညာဉ် မဟုတ်
ကြောင်းကို မြင်ပါ။ ထို့အတူ-

၂။ ။ ကြားတတ်သော သောတနှင့် ကြားစရာ သဒ္ဒါရုံ
ပေါင်းဆုံခြင်းကြောင့် ကြားစိတ် သောတဝိညာဉ်
ဖြစ်လာ၏။

၃။ ။ နံတတ်သော သာနနှင့် နံစရာ ဂန္ဓာရုံ ပေါင်းဆုံ
ခြင်းကြောင့် နံစိတ် သာနဝိညာဉ် ဖြစ်လာ၏။

၄။ ။ စားတတ်သော ဇိဝှါနှင့် စားစရာ ရသာရုံ ပေါင်းဆုံ
ခြင်းကြောင့် စားစိတ် ဇိဝှါဝိညာဉ် ဖြစ်လာ၏။

၅။ ။ ထိတတ်သော ကာယနှင့် ထိစရာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ ပေါင်းဆုံ
ခြင်းကြောင့် ထိစိတ် ကာယဝိညာဉ် ဖြစ်လာ၏။

၆။ ။ သိတတ်သော မနောနှင့် သိစရာ ဓမ္မာရုံ ပေါင်းဆုံ
ခြင်းကြောင့် သိစိတ် မနောဝိညာဉ် ဖြစ်လာ၏။

မှတ်ချက်။ ။ အချို့ဒေသက လူသေတာကို အသက် ကုန်
တယ်ဟု ခေါ်၏။ ရုပ်သေသည်ကို စွဲ၍ ခေါ်
ခြင်းတည်း။ အချို့ဒေသက ဝိညာဉ်ချုပ်တယ်
ဟု ခေါ်၏။ နာမ်သေသည်ကို စွဲ၍ ခေါ်ခြင်း
တည်း။ အသက်နှင့် ဝိညာဉ်ကား တခြားစီ
မကွဲပဲ ဖြစ်နေတတ်၏။

၇- မေး။ ။ကေဝဠု၏သား အရှင်သတ် (ရဟန်း) က မြတ်စွာဘုရားအား လှူသေလျှင် ဝိညာဉ် လိုက် ပါသွားသည်ဟု မဟောပဲ ဟောသည်ဟု စွပ်စွဲသော—

*တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ ယထာ တဒေဝိဒံ ဝိညာဏံ သန္ဓာဝတိ သံသရတိ အနည*န္တိ ဟူသော (မူလ ပဏ္ဏာသ) ပါဠိတော်ကို အနက်မှန်မှန် ပေးခဲ့ပါ။

၇- ဖြေ။ ။ယထာ၊ အကြင် အခြင်းအရာဖြင့်။ တထေဝိဒံ၊ ထိုသို့ သဘောရှိသော။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဉ် သည်။ အနညံ၊ ဘာအကြောင်းမှ မရှိ၊ ဘယ်သူမှ မသယ် မယူပဲ။ သန္ဓာဝတိ၊ ဤဘဝမှ ထိုဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့ ပါသွားတတ်၏။ သံသရတိ၊ ထိုဘဝမှလည်း ဤဘဝသို့ ပြောင်းရွှေ့ ပါလာတတ်၏။

တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာဖြင့်။ ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဒေသိတံ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ ဓမ္မံ၊ ဝိညာဉ်ပါသွားသည် ပါလာသည် ဟူသော နိစ္စဝိညာဏဝါဒတရားကို။ အဟံ၊ ငါ အရှင်သတ်သည်။ အာဇာနာမိ ယခုမှ သိရ၏။ ဤသို့ အနက်ပေးရ၏။

ထို့ကြောင့်-

သန္တာဝတီတိ နိစ္စတာယ ကေနစိ အသံဗဒ္ဓဝိယ ဂစ္ဆတိ၊
တေန ဣဓလောကတော ပရလောက ဂမနမာဟ၊
သံသရတီတိ ပရလောကတော ဣဓဂမနံ။

(မူလ ပဏ္ဏာသဒ္ဓိကာ၊ ၂၂၂)

ဂ- မေး။ ။ မူလပဏ္ဏာသ ပါဠိတော်လာ ယင်း ဝိညာဉ်
အတွက် ဘုရားဟောသော “အညတြ ပစ္စယာ
နတ္ထိ ဝိညာဏဿ သမ္ဘဝေါ” ဟူသော ပါဠိကို
ဖွင့်ဆိုသည့် အဋ္ဌကထာ ပါဠိကို ဖော်ပြ၍
အနက်မှန်မှန် ပေးခဲ့ပါ။

ဂ- ဖြေ။ ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ပန
ဝိညာဏံ ပစ္စယ သမ္ဘဝေါ၊
သတိ ပစ္စယေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
ဝိနာ ပစ္စယံ နတ္ထိ ဝိညာဏဿ သမ္ဘဝေါတိ
ဝုတ္တံ။ ။

အနက်။ ။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဉ်သည်။ ပစ္စယ သမ္ဘဝေါ၊
စက္ခုနှင့် ရူပါရုံ ပေါင်းဆုံခြင်း စသော
အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဉ်
သည်။ ပစ္စယေ၊ စက္ခုနှင့် ရူပါရုံ ပေါင်းဆုံ
ခြင်းစသော အကြောင်းသည်။ သတိ၊ ရှိမှသာ။
ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်ရ၏။ ပစ္စယံ၊ စက္ခုနှင့်

ရူပါရုံ ပေါင်းဆုံခြင်း စသော အကြောင်းကို။
ဝိနာ၊ ကြည်၍။ ဝါ-ဖယ်ထား၍။ ဝိညာဏဿ၊
ဝိညာဉ်၏။ သမ္ဘဝေါ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊
မရှိနိုင်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန၊ လုံးစုံ
သိတတ် ဘုရားမြတ်သည်။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်
မူအပ်၏။

(မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ၊ ၂၀၃)

၉-မေး။ ။သောတာပန်သည် တရားစကားတို့ကို နားဖြင့်
ကြားနာရ၍ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို စိတ်ဖြင့် ပယ်ခွာ
တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျှသာ ဖြစ်ပါသလော။

၉-ဖြေ။ ။တရားစကားတို့ကို နားဖြင့် ကြားနာရ၍ သက္ကာယ
ဒိဋ္ဌိကို စိတ်ဖြင့် ပယ်ခွာတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျှသည်
သောတာပန် မမည်ပါ။ သောတာပန်မည်သော
ပုဂ္ဂိုလ်သည် ယင်း သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို အကြွင်းမဲ့
သမုဇ္ဈေဒ ပဟာန်ဖြင့် ပယ်နိုင်၏။ တရားစကားကို
နားဖြင့် ကြားနာရ၍ (ဝါ) နားဖြင့် ကြားနာ
ရရှိ၍ အားထုတ်မှုမရှိနှင့် သမုဇ္ဈေဒပဟာန်ဖြင့်
ပယ်နိုင်ဖို့ ဝေးစွာ၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အောက် သေး
သိမ် နိမ့်ကျသော တဒဂ်ပဟာန် (တခဏလေး
ပယ်နည်း)ဖြင့်ပင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို မပယ်နိုင်ပါ။
သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ဟူသော သိက္ခာ (ကျင့်စဉ်)

သုံးပါးဖြင့် ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စ၊
ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ ဟူသော လက္ခဏာရေးသုံးပါး လေး
နက်စွာ ထင်မြင်စေလျက် ကာယကံမြောက် ယထာ
ဘူတ ကျရောက်အောင် အားထုတ်ရ၏။

အားထုတ်ရပုံ အမြဲ

စတ္တာရိ သောတာပတ္တိ ယင်္ဂါနိ သပ္ပုရိသသံသေဝေါ
သဒ္ဓမ္မဿဝနံ ယောနိသောမနသိကာရော ဓမ္မာနု ဓမ္မပဋိပတ္တိ။
(ဒီဃနိကာယ်၊ ပါထိကဝဂ်၊ သင်္ဂီတိသုတ်၊ ၁၉၀)

၁။ သပ္ပုရိသသံသေဝေါ = သူတော်ကောင်းနှင့် ပေါင်း
ဖော်ရခြင်း၊

၂။ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ = သူတော်ကောင်းတို့၏ တရားစကားတို့ကို
ကြားနာရခြင်း၊

၃။ ယောနိသော မနသိကာရော = တရားကို သင့်တင့်
အောင် နှလုံးသွင်းရခြင်း၊

၄။ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိ = မဂ်လေးတန် ဖိုလ်လေးတန် နိဗ္ဗာန်
ဟူသော လောကုတ္တရာတရား (၉)ပါးတို့ အားလျော်
သော အကျင့်မြတ်ကို၊ ကျင့်ကြံ အားထုတ်ရခြင်း။
(သောတာပန် အရိယာဖြစ်ကြောင်း တရားလေးပါး
ဟူလို။)

သောတာပန်ဖြစ်လိုလျှင် (၀၇) သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို အကြွင်းမဲ့
ပယ်နိုင်လိုလျှင် (၀၇) လဒ္ဓဿာသော လဒ္ဓပတိဋ္ဌော နိယတ

၁။ တိကော ဖြစ်လိုလျှင် (၀၇) ပတိနာပါယဂမနော အဆင့်သို့
ရောက်လိုလျှင် အောက်ပါအတိုင်း ကျင့်လေ။

ဣမေ ခေါ ဘိက္ခဝေ စတ္တာရော ဓမ္မာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီ
ကတာ သောတာပတ္တိဖလ သစ္စိကိရိယာယ သံဝတ္တန္တိ။

(မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ သောတာပတ္တိဖလသုတ်၊ ၃၅၉)

အနက်။ ။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတော်များ အို-ချစ်သားတို့။
ခေါ၊ စင်စစ်။ စတ္တာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ ဣမေဓမ္မာ၊
ဤတရားတို့ကို။ ဘာဝိတာ၊ ရှုပွားကုန်သည်ရှိသော်။ ဗဟုလီ
ကတာ၊ အကြိမ်များစွာ ပြုကုန်သည်ရှိသော်။ သောတာပတ္တိ
ဖလ သစ္စိကိရိယာယ၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်ဉာဏ်ကို မျက်မှောက်
ပြုရန်အလို့ငှာ။ သံဝတ္တန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

အဓိပ္ပာယ်အပြည့်အစုံ ရလို့မူ အောက်ပါ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်ကျမ်း
လာ ပါဠိနှင့် မြန်မာတို့ကို ကျက်ထားရန် အလွန်သင့်၏။

၁။ သီလေန အဓိသီလသိက္ခာ ပကာသိတာ ဟောတိ=
သီလအကျင့်ဖြင့် အဓိသီလသိက္ခာကို ပြ၏။

၂။ သမာဓိနာ အဓိစိတ္တသိက္ခာ ပကာသိတာ ဟောတိ=
သမာဓိအကျင့်ဖြင့် အဓိစိတ္တသိက္ခာကို ပြ၏။

၃။ ပညာယ အဓိပညာသိက္ခာ ပကာသိတာ ဟောတိ=
ပညာအကျင့်ဖြင့် အဓိပညာသိက္ခာကို ပြ၏။

အရှင်ဇောတိပါလပြုစုသော

- ၁။ သီလေန သာသနဿ အာဒိကလျာဏတာ ပကာသိတာ ဟောတိ=သီလအကျင့်ဖြင့် သာသနာတော်၏ အစ၌ ကောင်းခြင်းကို ပြ၏။
- ၂။ သမာဓိနာ သာသနဿ မဇ္ဈေကလျာဏတာ ပကာသိတာ ဟောတိ=သမာဓိအကျင့်ဖြင့် သာသနာတော်၏ အလယ်၌ ကောင်းခြင်းကို ပြ၏။
- ၃။ ပညာယ သာသနဿ ပရိယောသာန ကလျာဏတာ ပကာသိတာ ဟောတိ=ပညာအကျင့်ဖြင့် သာသနာတော်၏ အဆုံး၌ ကောင်းခြင်းကို ပြ၏။
- ၁။ သီလေန တေဝိဇ္ဇတာယ ဥပနိဿယော ပကာသိတော ဟောတိ=သီလအကျင့်ဖြင့် တေဝိဇ္ဇာဉာဏ်၏ အားကြီးသော အကြောင်းကို ပြ၏။
- ၂။ သမာဓိနာ ဆဋ္ဌာဘိညတာယ ဥပနိဿယော ပကာသိတော ဟောတိ=သမာဓိအကျင့်ဖြင့် ဆဋ္ဌာဘိညာဓိ ဉာဏ်ခြောက်ပါး၏ အားကြီးသော အကြောင်းကို ပြ၏။
- ၃။ ပညာယ ပဋိသမ္ဘိဒါပ ဘေဒဿ ဥပနိဿယော ပကာသိတော ဟောတိ=ပညာအကျင့်ဖြင့် ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ် အပြား လေးပါး၏ အားကြီးသော အကြောင်းကို ပြ၏။

- ၁။ သီလသမ္ပတ္တိံ နိဿာယ တိဿောဝိဇ္ဇာ ပါပုဏာတိ= သီလအကျင့် ပြည့်စုံမှုကို အမှီပြု၍ သုံးပါးသော ဝိဇ္ဇာ ဉာဏ်တို့သည် ရောက်၏။
- ၂။ သမာဓိသမ္ပဒံ နိဿာယ ဆဋ္ဌာဘိညာ ပါပုဏာတိ= သမာဓိအကျင့် ပြည့်စုံမှုကို အမှီပြု၍ ခြောက်ပါးသော အဘိညာဉ်ခေါ် ဉာဏ်တို့သည် ရောက်၏။
- ၃။ ပညာသမ္ပတ္တိံ နိဿာယစတသော ပဋိသမ္ဘိဒါ ပါပုဏာတိ=ပညာအကျင့် ပြည့်စုံမှုကို အမှီပြု၍ လေးပါးသော ပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏ်တို့သည် ရောက်၏။
- ၁။ သီလေန ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ သင်္ခါတဿ အန္တဿ ဝဇ္ဇနံ ပကာသိတံ ဟောတိ=သီလအကျင့်ဖြင့် ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂဟုဆိုအပ်သော ပေါ့လျော့လွန်းသော လက်ယာအစွန်းကို ကြဉ်ခြင်းကို ပြ၏။
- ၂။ သမာဓိနာ အတ္တကိလမထာနုယောဂ သင်္ခါတဿ အန္တဿ ဝဇ္ဇနံ ပကာသိတံ ဟောတိ = သမာဓိအကျင့်ဖြင့် အတ္တကိလမထာနုယောဂဟု ဆိုအပ်သော ပြင်းထန်လွန်းသော လက်စဲအစွန်းကို ကြဉ်ခြင်းကို ပြ၏။
- ၃။ ပညာယ မဇ္ဈိမာယ ပဋိပတ္တိယာ သေဝနံ ပကာသိတံ ဟောတိ=ပညာအကျင့်ဖြင့် အစွန်းနှစ်ပါးတို့၏အလယ်အကြား မလျော့မတင်း စောင်းကြိုးညှင်းအကျင့်ဖြင့် လိုက်နာမှီဝဲ အားထုတ်သင့်ပုံကို ပြ၏။

- ၁။ သီလေန အပါယသမတိက္ကမနုပါယော ပကာသိတော
ဟောတိ=သီလအကျင့်ဖြင့် အပါယ်လေးဘုံကို လွန်
မြောက်နိုင်ပုံကို ပြ၏။
- ၂။ သမာဓိနာ ကာမဓာတုသမတိက္ကမနုပါယော ပကာ
သိတော ဟောတိ=သမာဓိအကျင့်ဖြင့် ကာမ ၁၁ ဘုံ
ကို လွန်မြောက်နိုင်ပုံကို ပြ၏။
- ၃။ ပညာယ သဗ္ဗဘဝ သမတိက္ကမ နုပါယော ပကာ
သိတော ဟောတိ=ပညာအကျင့်ဖြင့် ၃၁ ဘုံ လုံးကို
လွန်မြောက်နိုင်ပုံကို ပြ၏။
- ၁။ သီလေန တဒင်္ဂပ္ပဟာ နဝသေန ကိလေသပ္ပဟာနံ
ပကာသိတံ ဟောတိ=သီလအကျင့်ဖြင့် တဒင်္ဂပ္ပဟာန်၏
အစွမ်းဖြင့် ကိလေသာကို ပယ်ပုံကို ပြ၏။
- ၂။ သမာဓိနာ ဝိက္ခမ္ဘနပ္ပဟာ နဝသေန ကိလေသပ္ပဟာနံ
ပကာသိတံ ဟောတိ = သမာဓိ အကျင့်ဖြင့် ဝိက္ခမ္ဘန
ပဟာန်၏အစွမ်းဖြင့် ကိလေသာပယ်ပုံကို ပြ၏။
- ၃။ ပညာယ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာ နဝသေန ကိလေသပ္ပဟာနံ
ပကာသိတံ ဟောတိ= ပညာအကျင့်ဖြင့် သမုစ္ဆေဒပ္ပ
ဟာန်၏ အစွမ်းဖြင့် ကိလေသာပယ်ပုံကို ပြ၏။
- ၁။ သီလေန ကိလေသာနံ ဝီတိက္ကမပဋိပက္ခော ပကာ
သိတော ဟောတိ=သီလအကျင့်ဖြင့် ဝီတိက္ကမ ကိလေ
သာ ငြိမ်းပုံကို ပြ၏။

- ၂။ သမာဓိနာ ကိလေသာနံ ပရိယုဋ္ဌာနပဋိပက္ခော ပဏာသိတော ဟောတိ = သမာဓိအကျင့်ဖြင့် ပရိယုဋ္ဌာန ကိလေသာငြိမ်းပုံကို ပြ၏။
- ၃။ ပညာယ ကိလေသာနံ အနုသယပဋိပက္ခော ပကာသိတော ဟောတိ = ပညာအကျင့်ဖြင့် အနုသယ ကိလေသာ ငြိမ်းပုံကို ပြ၏။
- ၁။ သီလေန ဒုစ္စရိတသံကိလေသဝိသောဓနံ ပကာသိတံ ဟောတိ = သီလအကျင့်ဖြင့် ဒုစ္စရိတသံကိလေသာများ သန့်ရှင်းမှုကို ပြ၏။
- ၂။ သမာဓိနာ တဏှာသံကိလေသဝိသောဓနံ ပကာသိတံ ဟောတိ = သမာဓိ အကျင့်ဖြင့် တဏှာသံကိလေသာများ သန့်ရှင်းမှုကို ပြ၏။
- ၃။ ပညာယဒိဋ္ဌိသံကိလေသ ဝိသောဓနံ ပကာသိတံ ဟောတိ = ပညာအကျင့်ဖြင့် ဒိဋ္ဌိသံကိလေသာများ သန့်ရှင်းပုံကို ပြ၏။
- ၁။ သီလေန သောတာပန သကဒါဂါမိဘာဝဿ ကာရဏံ ပကာသိတံ ဟောတိ = သီလအကျင့်ဖြင့် သောတာပန် သကဒါဂါမိဖြစ်ဖို့ အကြောင်းကို ပြ၏။
- ၂။ သမာဓိနာ အနာဂါမိဘာဝဿ ကာရဏံ ပကာသိတံ ဟောတိ = သမာဓိ အကျင့်ဖြင့် အနာဂါမိ ဖြစ်ဖို့ အကြောင်းကို ပြ၏။

- ၃။ ပညာယ အရဟတ္တဿ ကာရဏံ ပကာသိတံ ဟောတိ= ပညာအကျင့်ဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်ဖို့ အကြောင်းကို ပြ၏။
- ၁။ သောတာ ပန္နောသီလေသု ပရိပူရကာရီတိ ဝုတ္တော၊ ကထာသကဒါဂါမိ=သောတာပန်သည် သီလအကျင့်တို့၌ ပြည့်စုံအောင် ပြုလေ့ရှိသည်။ ထို့အတူ သကဒါဂါမိသည်လည်း သီလအကျင့်တို့၌ ပြည့်စုံအောင်ပြုလေ့ရှိ၏။
- ၂။ အနာဂါမိ သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရကာရီတိ ဝုတ္တော=အနာဂါမိသည် သမာဓိ အကျင့်တရား၌ ပြည့်စုံအောင် ပြုလေ့ရှိ၏။
- ၃။ အရဟာ ပညာယ ပရိပူရကာရီတိ ဝုတ္တော=ရဟန္တာသည် ပညာအကျင့်တရား၌ ပြည့်စုံအောင် ပြုလေ့ရှိ၏။
(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ အဋ္ဌကထာ၊ ၆)

ကူးပြောင်း အဆင့်ဆင့် တက်သွားကြပုံ

- ၁။ ဝိနယော သံဝရတ္ထာယ=ဝိနည်းတော် တည်းဟူသော သီလအကျင့်တရားသည် မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ် ဟူသော ဒွါရ ၆ ပါးလုံးကို စောင့်ရှောက် ပိတ်ဆို့ခြင်းအလို့ငှာ ဖြစ်၏။
- ၂။ သံဝရော အဝိပ္ပဋ္ဌိ သာရတ္ထာယ =ဒွါရ ၆ ပါးလုံးကို စောင့်ရှောက်ပိတ်ဆို့ခြင်းသည် စိတ်နှလုံးသာယာစေရန် အလို့ငှာ ဖြစ်၏။

- ၃။ အဝိပ္ပဋိသာရော ပါမောဇ္ဇတ္ထာယ = စိတ်နှလုံး သာယာခြင်းသည် ဝမ်းမြောက်ခြင်းအနု ဖြစ်လာဖို့ရန် ဖြစ်၏။
- ၄။ ပါမောဇ္ဇံ ပီတတ္ထာယ = ဝမ်းမြောက်ခြင်း အနုသည် ဝမ်းမြောက်ခြင်းအရင့် အလို့ငှာ ဖြစ်၏။
- ၅။ ပီတိ ပဿဒတ္ထာယ = ဝမ်းမြောက်ခြင်း အရင့်သည် ကိုယ်စိတ် ငြိမ်းခြင်းအလို့ငှာ ဖြစ်၏။
- ၆။ ပဿဒ္ဓိ သုခတ္ထာယ = ကိုယ်စိတ်ငြိမ်းခြင်းသည် ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာစေခြင်းငှာ ဖြစ်၏။
- ၇။ သုခံ သမာဓတ္ထာယ = ကိုယ် စိတ် ချမ်းသာခြင်းသည် ကိုယ်စိတ် တည်ငြိမ်စေခြင်းငှာ ဖြစ်၏။
- ၈။ သမာဓိ ယထာဘူတ ဉာဏဒဿနတ္ထာယ = ကိုယ် စိတ်တည်ငြိမ်ခြင်းသည် ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိနိုင် မြင်နိုင်ဖို့ရန် ဖြစ်၏။
- ၉။ ယထာဘူတဉာဏဒဿနံ နိဗ္ဗိဒတ္ထာယ = ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိနိုင် မြင်နိုင်ခြင်းသည် ငြီးငွေ့စေခြင်းငှာ ဖြစ်၏။
- ၁၀။ နိဗ္ဗိဒါ ဝိရာဂတ္ထာယ = ငြီးငွေ့ခြင်းသည် ရာဂကင်းစေခြင်းအလို့ငှာ ဖြစ်၏။
- ၁၁။ ဝိရာဂေါ ဝိမုတ္တတ္ထာယ = ရာဂကင်းခြင်းသည် ကိလေသာမှ လွတ်စေခြင်းငှာ ဖြစ်၏။
- ၁၂။ ဝိမုတ္တိ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနတ္ထာယ = ကိလေသာမှ လွတ်ခြင်းသည် ကိလေသာမှလွတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် အမှန် သိခြင်းငှာ ဖြစ်၏။

၁၃။ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနံအနုပါဒါပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယ=အရဟတ္တ
 ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် အမှန်ကို သိမြင်ခြင်းသည် တဏှာဒိဋ္ဌိတို့
 သည် မကပ်မငြိသော ပရိနိဗ္ဗာန် အလို့ငှာ ဖြစ်၏။
 (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၁၃)

တဏှာဝါးချုံ အယ်ပုံ ထွင်မလဲ

သေယျထာပိနာမ ပုရိသော ပထဝီယံ ပတိဋ္ဌာယ သုနိ
 သိတံ သတ္တံ ဥက္ခိပိတော မဟန္တံ ဝေဠုဂုမ္ဘံ ဝိဇ္ဇေယျ၊ ဝေမေဝ
 သီလပထဝီယံ ပတိဋ္ဌာယ သမာဓိသီလာယ သုနိသိတံ ဝိပဿ
 နာ ပညာသတ္တံ စီရိယဗလ ပဂ္ဂဟိတေန ပါရိဟာရိကပညာ
 ဟတ္ထေန ဥက္ခိပိတော သဗ္ဗမ္ဘိ တံ အတ္တနော သန္တာနေ ပတိတံ
 တဏှာဇဋ္ဌံ ဝိဇ္ဇေယျ၊ သဉ္ဇိန္ဒေယျ သမ္ပဒါလေယျ။

ဥပမာ - ယောက်ျားကြီး တဦးသည် မြေပေါ်၌ ရပ်၍
 ကောင်းစွာ သွေးအပ်သော ဓားကို ချီမ၍ ကြီးစွာသောခွံကို
 ဖြေရှင်း ခုတ်ထွင်ပစ်လိုက်သလို ထို့ အတူ သီလမြေကြီးပေါ်၌
 ထောင်းစွာရပ်၍ သမာဓိကျောက်တုံးကြီးပေါ်၌ ကောင်းစွာ
 သွေးအပ်သော ဝိပဿနာ ပညာ လက်နက်ကောင်းကြီးကို
 စီရိယအားဖြင့် တအားမြှောက်၍ ပါရိဟာရိကခေါ် ပညာ
 လက်ဖြင့် အားယူလျက် မိမိ မိမိတို့သန္တာန်၌ ကျရောက်၍
 နေသော တဏှာချုံဖုတ်ကြီးကို ဝိဇ္ဇေယျ၊ ခုတ်ထွင်သုတ်သင်
 ဖြေရှင်း လိုက်ရ၏။ ကောင်းစွာ ဖြတ်တောက်လိုက်ရ၏။
 ကောင်းစွာ ဖောက်ခွဲ ထုချေလိုက်ရ၏။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၄)

မဂ္ဂက္ခန္ဓာနှင့် ဖလက္ခန္ဓာ အထူး

မဂ္ဂက္ခန္ဓာ ပနေသ တံဇဋ္ဌံ ဝိဇဇေတိနာမ၊ ဖလက္ခန္ဓာ ဝိဇဋ္ဌိတဇဇော သဒေဝကဿ လောကဿ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျော ဟောတိ = ထိုရဟန္တာ အရှင်မြတ်သည် မဂ်ခဏ၌ ထိုတဏှာ အရူပ်အထွေးကို ဖြေရှင်းဆဲ မည်၏။ ဖိုလ်ခဏ၌ တဏှာအရူပ် အထွေးကို ဖြေရှင်းပြီးသည် ဖြစ်၍ နတ်နှင့်တကွသော လူ အပေါင်း၏ မြတ်သောအလှူကို ခံထိုက်သူမည်၏။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ၊ ၅၁-၄)

ထို့ကြောင့် -

သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်-

- (က) တရားစကားတို့ကို နားဖြင့်နာကြားကာ အား မထုတ်ပဲ နေသူလည်း မဟုတ်ပါ။
- (ခ) သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို စိတ်ဖြင့် ပယ်ခွာတတ်သူ (စိတ်ကူး ယဉ်သူ)လည်း မဟုတ်ပါ။
- (ဂ) တကယ် အားထုတ်လျက် တကယ် ပယ်ခွာတတ် သော ပုဂ္ဂိုလ်သာတည်း။

၁၀-မေး။ ။ အဘယ်ကြောင့် ကိလေသာ မည်သနည်း။

၁၀-ဖြေ။ ။ စိတ်ကို လောင်တတ်၊ နှိပ်စက် တတ်သော ကြောင့် ကိလေသာ မည်၏။

(သာဓက) စိတ္တံ ကိလိဿတိ ဥပတပ္ပတိ ဗာဓိယတိဝါ ဧတေဟိတိ ကိလေသာ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီ ဒုကာ၊ ၂၂၁)

၁၁-မေး။ ။ ကိလေသာ ၁၀-ပါးဟူသည် အဘယ်နည်း။

၁၁-ဖြေ။ ။ လောဘ=လောကီအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌ လိုချင်ခြင်းသဘော၊

ဒေါသ=ခက်ထန် ကြမ်းတမ်းခြင်းသဘော၊

မောဟ=အာရုံ၏ အမှန်သဘောကို ဖုံးကွယ်ခြင်း သဘော၊

မာန=ထောင်လွှား တက်ကြွခြင်းသဘော၊

ဒိဋ္ဌိ=မှားမှားယွင်းယွင်း သိမြင်ခြင်း (အယူမှားခြင်း) သဘော၊

ဝိစိကိစ္ဆာ=ဘုရား တရား စသည်များ၌ ယုံမှားခြင်း သဘော၊

ထိန=စိတ်မလန်းပဲ ခပ်ထိုင်းထိုင်း ဖြစ်နေခြင်း သဘော၊

ဥဒ္ဓစ္စ=ပျံ့လွင့်ခြင်း သဘော၊

အဟိရိက=ဒုစရိုက်မှ မရှက်ခြင်း သဘော၊

အနောတ္တပ္ပ=ဒုစရိုက်မှ မကြောက် လန့်ခြင်း သဘော။

(သာဓက) ဒသ ကိလေသာ လောဘော ဒေါသော
မောဟော မာနော ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ထိနံ
ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပံ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ၊ ၄၇)

၁၂-မေး။ ။ ကိလေသာ အာသဝေါ ကုန်ခန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်
ကို အသို့ ခေါ်ပါသည်။

၁၂-ဖြေ။ ။ ရဟန္တာဟု ခေါ်ပါသည်။ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျ
ပုဂ္ဂိုလ်ပါတည်း။

(သာဓက) ခိဏာ စတ္တာရော အာသဝါ တေသာတိ
ခိဏာသဝေါ။ ဒက္ခိဏာရ ဟေသု အဂ္ဂတ္တာ
အဂ္ဂ ဒက္ခိဏေယျော။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီ ဋီကာ၊ ၂၇၆)

၁၃-မေး။ ။ ကိလေသာ အာသဝေါ ကုန်ခန်းစေရန် အသို့
ပြုလုပ်ရမည်နည်း။

၁၃-ဖြေ။ ။ ဘာဝနာတရား ခေါ် ကမ္မဋ္ဌာန်းများ အား
ထုတ်ရပါမည်။

(သာဓက) ဘာဝနာ ဒါန သီလာနိ၊ သမ္မာ သမ္မာ
ဒိတာနိဟ။ နိဗ္ဗာန ဘောဂ သဂ္ဂါဒိ၊ သာ
ဓနာနိ နသံသယော။

(သုဗောဓာလင်္ကာရ၊ ၁၉၀)

၁၄-မေး။ ။ ဤသို့ ကုန်ခန်းစေရန် ရာဂ အားကြီးသော
ယောဂီအား အဘယ် ကမ္မဋ္ဌာန်းများ ပေးသင့်
ပါသည်။

၁၄-ဖြေ။ ။ အသုဘ ၁၀-ပါးနှင့် ကာယဂတာသတိခေါ်
တောဋ္ဌာသ ဘာဝနာ ယင်း ၁၁-ပါး ပေး
သင့်ပါသည်။

(သာဓက) ဒသ အသုဘာ ကာယဂတာသတိ သင်္ခါတာ
ကောဠာသ ဘာဝနာစ ရာဂ စရိတဿ
သပ္ပါယာ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ၊ ၆၀)

၁၅-မေး။ ။ ယင်း ၁၁-ပါးကို အဘယ်ကြောင့် ရာဂစရိတ
ပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးရပါသနည်း။

၁၅-ဖြေ။ ။ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ရာဂ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်
ဖြစ်သောကြောင့် ပေးရပါသည်။

(သာဓက) ရာဂဿညဇုပစ္စနီက ဘာဝတော အသုဘ
ကမ္မဋ္ဌာနံတဿသပ္ပါယံ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီ ဒွိကာ၊ ၂၆၀)

၁၆-မေး။ ။ အဘယ်သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ရာဂစရိတ
ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

၁၆-ဖြေ။ ။ ရာဂ(တွယ်တာခင်မင်မှု)အားကြီးသောပုဂ္ဂိုလ်
မျိုးကို ရာဂစရိတပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်ပါသည်။

(သာဓက) ရာဂေါစရိတံ ပကတိတေဿာတိ ရာဂ
စရိတော၊ ရာဂဗဟုလော ပုဂ္ဂလော။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီ ဒွိကာ၊ ၂၆၀)

၁၇-မေး။ ။ ဒေါသစရိတ ပုဂ္ဂိုလ်အား အဘယ်ကမ္မဋ္ဌာန်း
ပေးရမည်နည်း။

၁၇-ဖြေ။ ။မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာ ဟူသော
အပ္ပမညာ ၄ ပါး၊ နီလ ပီတ လောဟိတ
ဩဒါတ ဟူသော ကသိုဏ်း ၄ ပါး ပေါင်း
၈ ပါး ပေးရပါသည်။

(သာဓက) စတုတ္ထော အပ္ပမညာယောနီလာ ဒီနိစ
စတ္တာရိကသိဏာနိဒေါသစရိတဿ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ၊ ၆၀)

၁၈-မေး။ ။မောဟစရိတ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိတက္ကစရိတ ပုဂ္ဂိုလ်တို့
အား အဘယ်ကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးရမည်နည်း။

၁၈-ဖြေ။ ။အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း ပေးရပါသည်။

(သာဓက) အာနာပါနံ မောဟစရိတဿ ဝိတက္ကစရိ
တဿစ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ၊ ၆၀)

၁၉-မေး။ ။အာနာပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ဘာကြောင့် မော
ဟ စရိတပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိတက္ကစရိတ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား
ပေးရပါသနည်း။

၁၉-ဖြေ။ ။အာနာပါနသည် ဉာဏ်ပညာ၏ အာရုံအဖြစ်
ကြောင့် (၀၂) ဉာဏ်ပညာ၏ အာရုံဖြစ်သည့်
အတွက် မောဟ၏ဆန့်ကျင်ဘက်အဖြစ်ကြောင့်
လည်းကောင်း၊ ဝိတက်ဟူသော ပြေးသွားခြင်း
ကို တားမြစ်တတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် လည်း
ကောင်း ပေးရပါသည်။

(သဘဓက) ဗုဒ္ဓိဝိသယ ဘာဝေန မောဟပုဋိပက္ခတ္တာ
ဝိတက္ကသန္ဓာဝနဿ နိဝါရဏတ္တာစ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီ ဒုက၊ ၂၆၀)

၂၀-မေး။ ။သဒ္ဓါစရိတ ပုဂ္ဂိုလ်အား အဘယ်ကမ္မဋ္ဌာန်း
ပေးရမည်နည်း။

၂၀-ဖြေ။ ။ဗုဒ္ဓါနုဿတိ၊ ဓမ္မာနုဿတိ၊ သံဃာနုဿတိ၊ သီ
လာနုဿတိ၊ စာဂါနုဿတိ၊ ဒေဝတာနုဿတိ
ဟူသော အနုဿတိ ၆ ပါး ပေးရပါသည်။

(သဘဓက) ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒယော ဆ သဒ္ဓါစရိတဿ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ၊ ၆၀)

၂၁-မေး။ ။သဒ္ဓါစရိတပုဂ္ဂိုလ်အား အဘယ်ကြောင့် ဗုဒ္ဓါ
နုဿတိ စသော ၆ ပါးကို ပေးရပါသနည်း။

၂၁-ဖြေ။ ။သဒ္ဓါ တိုး ပွား ခြင်း အကြောင်း၏ အဖြစ်
ကြောင့် ပေးရပါသည်။

(သဘဓက) သဒ္ဓါဝုဒ္ဓိ ဟေတုဘာဝတော။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီ ဒုက၊ ၂၆၀)

၂၂-မေး။ ။ဗုဒ္ဓိစရိတပုဂ္ဂိုလ်အား အဘယ်ကမ္မဋ္ဌာန်းပေးရ
မည်နည်း။

၂၂-ဖြေ။ ။မရဏာနုဿတိ၊ ဥပသမာနုဿတိ၊ အာဟာ
ရေ ပဋိက္ခလသညာ၊ စတုဓာတုဝဝတ္ထာန် ဤ
၄ ပါးကို ပေးရပါသည်။

(သာဓက) မရဏာဥပသမသညာဝဝတ္ထာနာနိ ဗုဒ္ဓိစရိ
တဿ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ၊ ၆၀)

၂၃-မေး။ ။ဗုဒ္ဓိစရိတပုဂ္ဂိုလ်အား အဘယ်ကြောင့် ဤကမ္မ
ဌာန်း ၄ ပါးကို ပေးရပါသနည်း။

၂၃-ဖြေ။ ။ထိုကမ္မဌာန်းတို့၏ နက်နဲကုန်သည်၏ အဖြစ်
ကြောင့်(ဝါ) နက်နဲကုန်သည့်အတွက် ပညာ၏
သာ အရာ၏အဖြစ်ကြောင့် ပေးရပါသည်။

(သာဓက) ဂမ္ဘီရဘာဝတော ဗုဒ္ဓိယာဝေဝိသယတ္ထာ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီ ဒွိကာ၊ ၂၆၀)

၂၄-မေး။ ။ခပ်သိမ်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် လျော်သော ကမ္မ
ဌာန်းတို့ကား အဘယ်နည်း။

၂၄-ဖြေ။ ။ပထဝီကသိုဏ်း၊ အာပေါကသိုဏ်း၊ တေဇော
ကသိုဏ်း၊ ဝါယောကသိုဏ်း၊ အာကာသ
ကသိုဏ်း၊ အာလောက ကသိုဏ်း၊ အာကာသာ
နဉ္စ၊ ဝိညာဏဉ္စ၊ အာကိဉ္စည၊ နေဝသညာ
နာသညာယတန ဟူသော ၁၀ ပါး ပါတည်း။

(သာဓက) သေသာနိ ပန သဗ္ဗာနိပိကမ္မဌာနာနိသဗ္ဗေ
သမ္ပိသပ္ပါယာနိ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ၊ ၆၀)

၂၅-မေး။ ။သမထ ဝိပဿနာ ပွားများခြင်းခေါ် ဘာ
ဝနာသည် အဘယ်နည်း။

၂၅-ဖြေ။ ။သုံးမျိုးရှိပါသည်။ယင်း သုံးမျိုးကား ပရိကမ္မ
ဘာဝနာ၊ ဥပစာရဘာဝနာ၊ အပ္ပနာ ဘာဝနာ
တို့တည်း။

(သာဓက) ပရိကမ္မဘာဝနာ ဥပစာရဘာဝနာ အပ္ပနာ
ဘာဝနာစေတိတိဿော ဘာဝနာ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ၊ ၅၉)

၂၆-မေး။ ။ယင်း ဘာဝနာ သုံးမျိုးတို့၏ အဓိပ္ပာယ်တို့ကို
ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၂၆-ဖြေ။ ။(၁) ပရိကမ္မဘာဝနာ ဟူသည် အပ္ပနာ ဘာ
ဝနာကို ပြုပြင်စီမံတတ်သော အလုပ်ဖြစ်၍
ဖြစ်သော(ဝါ) အပ္ပနာဘာဝနာ၏ အစအလုပ်
ဖြစ်၍ ဖြစ်သော ပုဗ္ဗဟာဂခေါ် ရှေ့အဖို့၌ ဖြစ်
သော ဘာဝနာတည်း။

(၂) ဥပစာရ ဘာဝနာ ဟူသည် နိဝရဏ
တို့ကို ခွာနိုင်ရာအခါမှစ၍ ဂေါတြဘူအဆုံး
ရှိသော ကာမာဝစရ ဘာဝနာတည်း။ ဥပစာ
ရ၏ ဥပစာစသည်တို့ကဲ့သို့ အပ္ပနာ ဘာဝနာ
၏ အနီး၌ ဖြစ်လေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
ဥပစာရ ဘာဝနာခေါ်သည် ဟူလို။

(၃) အပ္ပနာ ဘာဝနာ ဟူသည် မဟဂ္ဂုတ်
အဖြစ်သို့ ရောက်သော ဘာဝနာတည်း။

(သဘဓက)* ဘာဝနာယ ပဋိသင်္ခါရ ကမ္မဘူတာ အာဒိ
ကမ္မဘူတာ ဝါပုဗ္ဗဘာဂဘာဝနာ ပရိတမ္မ
ဘာဝနာ နာမ။

* နိဝရဏဝိက္ခမ္ဘနုတော ပဋ္ဌာယ ဂေါတြဘူ
ပရိယောသာနာ ကာမာဝစရ ဘာဝနာ
ဥပစာရ ဘာဝနာနာမ၊ အပ္ပနာယသမိပ
စာရိတ္တာဂါမူပစာရာဒ ယောဝိယ။

* မဟဂ္ဂတ ဘာဝပုတ္တာ အပ္ပနာ ဘာဝနာ
နာမ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီ ဒွိကာ၊ ၂၅၇)

၂၇-မေး။ ။ယင်း ပွားများခြင်းကြောင့် ရအပ်သော(ဝါ)
ထင်လာ မြင်လာသော အာရုံ နိမိတ်သည်
အဘယ်နည်း။

၂၇-ဖြေ။ ။သုံးမျိုးရှိပါသည်။ယင်း သုံးမျိုးကား ၁။ ပရိ
ကမ္မနိမိတ်၊ ၂။ ဥဂ္ဂဟနိမိတ်၊ ၃။ ပဋိဘာဂ
နိမိတ်တို့တည်း။

(သဘဓက) ပရိကမ္မနိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဟနိမိတ္တံ ပဋိဘာဂနိမိတ္တံ--
ဧဇ္ဇတိ တိဏ္ဍိ နိမိတ္တာနိစ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ၊ ၅၉)

၂၈-မေး။ ။ယင်း နိမိတ်သုံးမျိုးတို့၏ အဓိပ္ပာယ်တို့ကို ဖော်
ပြခဲ့ပါ။

၂၈-ဖြေ။

။ (၁) ကသိုဏ်းဝန်း အစရှိသည့် အာရုံဖြစ်၍
ပရိကမ္မ ဘာဝနာ၏ နိမိတ်ဖြစ်သော
ကြောင့် ပရိကမ္မနိမိတ်မည်၏။

(၂) ထိုကသိုဏ်းဝန်း အစရှိသော အာရုံ
သည်ပင် မျက်စိဖြင့် မြင်အပ်သကဲ့သို့
(၀၁)မြင်နေသလို စိတ်ဖြင့်ယူ၍ရသော
နိမိတ် ဖြစ်သောကြောင့် ဥဂ္ဂဟနိမိတ်
မည်၏။ (စိတ်ဖြင့် ယူတတ်သော
ယောဂီ၏ နိမိတ် ဖြစ်သောကြောင့်
ဟူလို။)

(၃) ဥပစာရဘာဝနာ၊ အပ္ပနာ ဘာဝနာ
တို့၏ အာရုံဖြစ်၍ ထိုပဋိဘာဂနိမိတ်နှင့်
အလားတူသော အဆင်း အစရှိသော
ကသိုဏ်းအပြင်မှ ကင်းသောနိမိတ် ဖြစ်
သောကြောင့် ပဋိဘာဂနိမိတ် မည်၏။

(သာဓက) * ပရိကမ္မဿ နိမိတ္တံ အာရမ္မဏတ္တာတိ ပရိ
ကမ္မနိမိတ္တံ၊ ကသိဏမဏ္ဍလာဒိ။

* တဒေဝ စက္ခုနာ ဒိဋ္ဌိဝိယ မနသာဥဂ္ဂဟေ
တဗ္ဗံနိမိတ္တံ ဥဂ္ဂဟန္တဿဝါ နိမိတ္တန္တိဥဂ္ဂဟေ
တဗ္ဗံ။

* တပုဋ္ဌိဘာဝကံဏ္ဍာဒိ ကသိဏ ဒေါသရဟိတံ
နိမိတ္တံ ဥပစာရပ္ပနာနံ အာရမ္မဏတ္တာတိ
ပဋ္ဌိဘာဝနနိမိတ္တံ။

(အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီ ဒုတိယ၊ ၂၅၀)

၂၉-မေး။ ။ ပဋ္ဌိပတ်ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ယင်း ပဋ္ဌိပတ်၏
အရသာတို့ကိုပါ ပြခဲ့ပါ။

၂၉-ဖြေ။ ။ ပဋ္ဌိပတ်ဟူသည် သမထ ဝိပဿနာတို့တည်း။
ယင်း ပဋ္ဌိပတ်၏ အရသာတို့ကား စျာန်
ချမ်းသာ၊ မဂ်ချမ်းသာ၊ ဖိုလ်ချမ်းသာ စသည်
တို့တည်း။

(သာဓက) ဘာဝေတဗ္ဗံ ပနိစ္စေဝံ၊ ဘာဝနာဒယမုတ္တမံ။
ပဋ္ဌိပတ္တိရသဿာဒံ၊ ပတ္ထယန္တေန သာသ
နေတိ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ၊ ၆၀)

(သာဓက) ပဋ္ဌိပတ္တိရသဿာဒန္တိ စျာန်သုခ ဖလသုခါဒိ
ဘေဒံ သမထဝိပဿနာပဋ္ဌိပတ္တိရသဿာဒံ။

(အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီ ဒုတိယ၊ ၂၂၇)

၃၀-မေး။ ။ ပရိကမ္မ ဘာဝနာအဆင့်သို့ ရောက်အောင်
အဘယ်ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို ရှုပွား အားထုတ်ရပါ
သနည်း။

၃၀ ဖြေ။ ။ သမထ ၄၀ တို့တွင် အဘယ်သမထကို အားထုတ်သည်ဖြစ်စေ တကယ်အားထုတ်လျှင် ပရိကမ္မ ဘာဝနာအဆင့်သို့ ရောက်နိုင်ပါသည်။

(သာဓက) ဘာဝနာသု ပန သဗ္ဗတ္တာပိ ပရိကမ္မ ဘာဝနာလဗ္ဘတေ။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ ၆၀)

၃၁-မေး။ ။ ပရိကမ္မဘာဝနာသာမက ဥပစာရဘာဝနာတိုင်အောင် ရောက်လိုလျှင် အဘယ်ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို အားထုတ်ရပါသနည်း။

၃၁ ဖြေ။ ။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ စသော အနုဿတိ ၈ ပါးနှင့် အာဟာရေ ပဋိကူလသညာ စတုဓာတုဝတ္ထုန် ယင်း သမထ ၁၀ ပါးကို အားထုတ်လျှင် ဥပစာရဘာဝနာတိုင်အောင် ရောက်နိုင်ပါသည်။ အပ္ပနာဘာဝနာအထိတော့ မရောက်နိုင်ပါ။

(သာဓက) ဗုဒ္ဓါနုဿတိအာဒိသုအဋ္ဌသု သညာဝတ္ထုန နေသုဓာတိ ဒေသသု ကမ္မဋ္ဌာနေသု ဥပစာရဘာဝနာဝ သမ္ပဇ္ဇတိ၊ နတ္ထိ အပ္ပနာ။

အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ ၆၀)

၃၂-မေး။ ။ ပရိကမ္မဘာဝနာ၊ ဥပစာရဘာဝနာ သာမက အပ္ပနာဘာဝနာ တိုင်အောင် ရောက်လိုလျှင် အဘယ်ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို အားထုတ်ရပါသနည်း။

၃၂-ဖြေ။ ။ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး၊ အသုဘ ၁၀-ပါး ကာယ
ဂတာသတိ အာနာပါနဿတိ အပ္ပမညာ ၄-
ပါး၊ အရူပ ၄-ပါးဟူသော သမထကမ္မဋ္ဌာန်း
၃၀-တို့ကို အားထုတ်လျှင် အပ္ပနာဘာဝနာ
တိုင်အောင် ရောက်နိုင်ပါသည်။

(သာဓက) သေသေသု ပန သမတိံ သ ကမ္မဋ္ဌာနေသု
အပ္ပနာဘာဝနာပိ သမ္ပဇ္ဇတိ။

(အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ ၆၀)

၃၃-မေး။ ။ဗုဒ္ဓါနုဿတိစသော သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်း ၁၀-
ပါးတို့သည် အားထုတ်သော ယောဂီအား
အဘယ်ကြောင့် ဥပစာရဘာဝနာ အဖြစ်သို့
သာ ရောက်စေလျက် အပ္ပနာဘာဝနာအဖြစ်
သို့ မရောက်စေနိုင်ပါသနည်း။

၃၃-ဖြေ။ ။ဘုရားဂုဏ်တော် စသည်တို့၏ ပရမတ္ထတရား
ဖြစ်ခြင်း၊ များသော အပြားရှိခြင်း၊ တပါး
သော အာရုံ၏ နက်နဲသည်၏ အဖြစ်ရှိခြင်း၊
ထို့ကြောင့် ယင်း ၁၀-ပါးတို့၌ အပ္ပနာ၏
အစွမ်းဖြင့် သမာဓိတည်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်ပါ။
ယင်းသို့ မစွမ်းနိုင်သောကြောင့် ထို သမာဓိ
သည် အပ္ပနာဘာဝနာ၏အဖြစ်သို့ မရောက်ပဲ
ဥပစာရဘာဝနာအဖြစ်ဖြင့်သာ တည်ရ၏။

(သဘဏေ) ဗုဒ္ဓဂုဏာဒိနံ ပရမတ္ထဘာဝတော အနေက
ဝိတ္တော ကေယပိ ဂမ္ဘီရ ဘာဝတောစ ဗုဒ္ဓါ
နုဿတိ အာဒိသု ဒေသသု ကမ္မဋ္ဌာနေသု
အပ္ပနာဝသေန သမာဓိဿ ပတိဋ္ဌာတုံ အ
သက္ကုဏေယျတ္တာ အပ္ပနာဘာဝံ အပ္ပတုာ
သမာဓိ ဥပစာရဘာဝေန ပတိဋ္ဌာတိ။

(အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီ ဒွိကာ၊ ၂၆၁)

၃၂-မေး။ ။ဘုရားဂုဏ်တော် စသည်တို့၏ ပရမတ် အာရုံ
ဖြစ်၍ အပ္ပနာမဖြစ်နိုင်လျှင် အဘယ်ကြောင့်
မဂ်ဖိုလ်တရားတို့သည် နိဗ္ဗာန် တည်းဟူသော
ပရမတ်ကို အာရုံပြု၍ လည်းကောင်း၊ ဒုတိယ
အာရုပ္ပ သမာဓိ၊ စတုတ္ထ အာရုပ္ပ သမာဓိ တို့
သည် ပထမာရုပ္ပ ဝိညာဉ်၊ တတိယာရုပ္ပဝိညာဉ်
ဟူသော ပရမတ်ကို အာရုံပြု၍ လည်းကောင်း၊
အပ္ပနာသို့ ရောက်ပါသနည်း။

၃၂-ဖြေ။ ။လောကုတ္တရာ သမာဓိသည် လည်း ကောင်း၊
ဒုတိယာ ရုပ္ပ သမာဓိ၊ စတုတ္ထာ ရုပ္ပ သမာဓိ
သည် လည်းကောင်း ပရမတ္ထ သဘောတရားကို
အာရုံပြု၍ ဘာဝနာ ဝိသေသ၏ အစွမ်း
ကြောင့် အပ္ပနာသို့ ရောက်နိုင်သည်ကား မှန်
၏။ ချဲ့အံ့။ ။သီလ စသော ဝိသုဒ္ဓိ သမ္မသန
ဉာဏ် စသော ဘာဝနာအစဉ်၏အစွမ်းကြောင့်

လောကုတ္တရာ သမာဓိသည် မဂ်ဖိုလ် ဟူသော အပ္ပနာသို့ ရောက်၏။ အောက် အောက် အာရုံကို လွန်မြောက်ကြောင်း ဘာဝနာ၏ အစွမ်းကြောင့် အာရပ္ပ သမာဓိသည်လည်း အပ္ပနာသို့ ရောက်၏။ သို့သော် ယင်း အပ္ပနာသို့ ရောက်သော ရူပ စတုတ္ထဈာန် သမာဓိ၏ အောက် အောက် အာရုံကို လွန်မြောက်ခြင်း မျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ရောက်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။

(သဘဏ) လောကုတ္တရာ သမာဓိ ပန ဒုတိယ စတုတ္ထာ ရူပ သမာဓိစ သဘာဝ ဓမ္မေပိ ဘာဝနာ ဝိသေသဝသေန အပ္ပနံ ပါပုဏာတိ၊ ဝိသုဒ္ဓိ ဘာဝနာ နုက္ကမဝသေန ဟိ လောကုတ္တရော အပ္ပနံ ပါပုဏာတိ၊ အာရမ္မဏ သမတိက္ကမ ဘာဝနာဝသေန အာရပ္ပ သမာဓိ၊ အပ္ပနာပုတ္တဿေဝ ဟိ စတုတ္ထဈာန် သမာဓိနော အာရမ္မဏ သမတိက္ကမန မတ္တံ ဟောတိ။

(အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီ ဒိကဝါ ၂၆၁)

၃၃-မေး။ ။ ပထမဈာန် စသော ရူပဈာန် ၅-ပါးကို ရလိုလျှင် အဘယ် ကမ္မဋ္ဌာန်းများကို အားထုတ်ရမည်နည်း။

၃၃-ဖြေ။ ။ကသိုဏ်း ၁၀-ပါးနှင့် အာနာပါန ဟူသော
သမထ ၁၁-ပါးကို အားထုတ်ရပါသည်။

(သာဓက) တတ္ထာပိ ဒသကသိဏာနိ အာနာပါနဉ္စ ပဉ္စ
ကဇ္ဈာနိကာနိ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ၊ ၆၁)

၃၄-မေး။ ။ပဉ္စကဇ္ဈာနိကာနိကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ အရကောဏ်
ပြခဲ့ပါ။

၃၄-ဖြေ။ ။ပဉ္စပိ စျာနာနိ ဧတေသ မတ္ထိ တတ္ထ နိယုတ္တာ
နိတိဝါ ပဉ္စကဇ္ဈာနိကာနိ၊ ရူပစျာန် ၅-ပါး
ရ၏။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီဒ္ဓိကာ၊ ၂၆၁)

၃၅-မေး။ ။ပထမ စျာန်ကိုသာ ရလိုလျှင် အဘယ်ကမ္မဋ္ဌာန်း
များ ပွားများရပါသနည်း။

၃၅-ဖြေ။ ။အသုဘ ၁၀-ပါးနှင့် ကာယဂတာသတိ ဟူ
သော သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်း ၁၁-ပါးကို ပွား
များရပါသည်။

(သာဓက) ဒသ အသုဘာ ကာယဂတာ သတိစ
ပထမဇ္ဈာနိကာ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ၊ ၆၁)

၃၆-မေး။ ။အသုဘ ၁၀-ပါးကို အားထုတ်ရာ၌ အဘယ်
ကြောင့် ပထမစျာန်သာ ရ၍ ဒုတိယစျာန်
စသည် မရပါသနည်း။

၃၆-ဖြေ။ ။အသုဘ ဘာဝနာ၏ စက်ဆုတ်ဖွယ် အာရုံ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် (ကြမ်းတမ်းသော ရေအယဉ်ရှိသော မြစ်၌ ထိုးဝါး၏ အစွမ်းကြောင့် လှေ တည်ရသကဲ့သို့) ထို့အတူ ဝိတက် ၏ အစွမ်းကြောင့်သာ ထို စက်ဆုတ်ဖွယ် အာရုံ၌ စိတ် တည်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ ဝိတက်မရှိသော ဒုတိယ ဈာန် စသည် မဖြစ်နိုင်၊ မရနိုင်။

(သာဓက) အသုဘ ဘာဝနာယ ပဋိကူလာ ရမ္မဏတ္တာ စက္ကသောတာယ နဒိယာ အရိတ္တဗလေန နာဝါဝိယ ဝိတက္ကဗလေနော တတ္ထ စိတ္တံ ပဝတ္တတီတိ အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာနေ အဝိ တက္ကဇ္ဈာနာ သမ္ဘဝတော ပထမဇ္ဈာနိကာနိ ဝုတ္တံ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီ ဒွိကာ၊ ၂၆၁)

၃၇-မေး။ ။ပထမဈာန်မှ စ၍ စတုတ္ထဈာန်အထိ ဈာန် ၄-ပါးကိုသာရလိုလျှင် အဘယ် ကမ္မဋ္ဌာန်းများကို ပွားရပါသနည်း။

၃၇-ဖြေ။ ။မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ ဟူသော သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်း ၃-ပါးကို ပွားရပါသည်။

(သာဓက) မေတ္တာဒယော တယော စတုတ္ထဇ္ဈာနိကာ။

(အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ၊ ၆၁)

၃၈-မေး။ ။မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ ၃-ပါးကို အားထုတ်ရာ၌ အဘယ်ကြောင့် စတုတ္ထဈာန်သာရ၍ ပဉ္စမဈာန်ကို မရနိုင်ပါသနည်း။

၃၈-ဖြေ။ ။မေတ္တာ၊ ကရုဏာ၊ မုဒိတာ တို့၏ ဒေါမနဿနှင့်တကွဖြစ်သော ဗျာပါဒဝိဟိံသ အနဘိရတိတို့ကို ပယ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဒေါမနဿ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော သောမနဿနှင့်သာလျှင် တကွ ဖြစ်သင့်၏။ ဥပေက္ခာနှင့်တကွ မဖြစ်သင့်။ ထို့ကြောင့် ပဉ္စမဈာန်ကို မရနိုင်ပါ။

(သာဓက) မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာနံ ဒေါမနဿ သဟဂတ ဗျာပါဒ ဝိဟိံသာနဘိရတီနံ ပဟာယကတ္တာ ဒေါမနဿပ္ပဋိပက္ခေန သောမနဿေ နေဝ သဟဂတတာယုတ္တာတိ မေတ္တာဒယော တယော စတုက္ကဇ္ဈာနိကာတိ ဝုတ္တာ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီ ဒီကာ၊ ၂၆၁)

၃၉-မေး။ ။ရူပ ပဉ္စမဈာန် တခုကိုသာ ရလိုလျှင် အဘယ်ကမ္မဋ္ဌာန်းများကို ပွားရပါသနည်း။

၃၉-ဖြေ။ ။ဥပေက္ခာ ဟူသော သမထကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွားရ ပါသည်။

(သာဓက) ဥပေက္ခာ ပဉ္စမဇ္ဈာန်ကာတိ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ၊ ၆၁)

၄၀-မေး။ ။ဥပေက္ခာ ဟူသော သမထကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပွား များလျှင် အဘယ်ကြောင့် ပဉ္စမဇ္ဈာန်သာ ရ၍ အခြားဇ္ဈာန်များ မရနိုင်ပါသနည်း။

၄၀-ဖြေ။ ။“သဗ္ဗေသတ္တာ သုခိတာ ဟောန္တု၊ ဒုက္ခာ မုဉ္ဇန္တု၊ လဒ္ဓသုခ သမ္ပတ္တိတော မာ ဝိဂစ္ဆန္တု၊” ဟူ၍ မေတ္တာ စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော သတ္တဝါတို့ အပေါ်၌ ကြောင့်ကြ ဗျာပါရ သုံးပါး အပေါင်းကို ပယ်၍ ကံသာလျှင် မိမိ ဥစ္စာ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ရှုသဖြင့် သတ္တဝါ တို့၌ အလယ်အလတ်၌ တည်သော သဘော ရှိသူ၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော ဘာဝနာကြောင့်ဖြစ်သော တတြ မဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ၏ အလွန် အားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရ၏ သုခနှင့် တကွ ဖြစ်သည်၏ မဖြစ် မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့် ပဉ္စမဇ္ဈာန်သာရ၍ အခြားဇ္ဈာန်များမရနိုင်ပါ။

(သာဓက) သဗ္ဗေသတ္တာ သုခိတာ ဟောန္တု၊ ဒုက္ခာ မုဉ္ဇန္တု၊ လဒ္ဓသုခ သမ္ပတ္တိတော မာ

ဝိဂစ္ဆန္တိတိ မေတ္တာဒိ ဝသပ္ပဝတ္တံ ဗျာပါ
ရတ္တယံ ပဟာယ ကမ္မဿကတာ ဒဿနေန
သတ္တေသု မဇ္ဈိကာကာရပ္ပဝတ္တံ ဘာဝနာ
နိဗ္ဗတ္တာယ တတြမဇ္ဈိကာပေက္ခာယ ဗလဝ
တရတ္တာ ဥပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရဿ သုခ
သဟဂတာ သမ္ဘဝတော ဥပေက္ခာ
ပဉ္စမဇ္ဈိနိကာတိ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီ ဒွိကာ၊ ၂၆၂)

၄၁-မေး။ ။သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀-တို့တွင် ရူပဈာန်ကို
ရစေတတ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အရူပဈာန်ကို
ရစေတတ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဘာဈာန်ကိုမျှ
မရစေတတ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းတို့ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၄၁-ဖြေ။ ။(က) ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး၊ အသုဘ ၁၀-ပါး၊
ကာယဂတာသတိ၊ အာနာပါန အပ္ပ
မညာ ၄-ပါး၊ ပေါင်း ၂၆-ပါးတို့
သည် ရူပဈာန်ကို ရစေတတ်သည်။
(ခ) အာရုပ္ပ ဟူသော သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်း
၄-ပါးတို့သည် အာရုပ္ပဈာန်ကို ဖြစ်
စေတတ်သည်။
(ဂ) ဗုဒ္ဓါနုဿတိ စသော ၈-ပါး၊ သညာ၊
ဝဝတ္ထာန်၊ ပေါင်း ၁၀-ပါးသော

သမထတို့သည် ဘာစျာန်ကိုမျှ မရစေ
တတ်ပါ။

(သာဓက) (က) ဆဗ္ဗသတိ ရူပါဝစရဇ္ဈာနိ ကာနိ ကမ္မ
ဌာနာနိ။

(ခ) စတ္တာရော ပန အာရုပ္ပါ အာရုပ္ပဇ္ဈာနိ
ကာတိ။

(ဂ) ဥပစာရ ဘာဝနာ ဝ သမ္ပဇ္ဇတိ၊ နတ္ထိ
အပ္ပနာ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ၊ ၆၁)

၄၂-မေး။ ။လောဘ ဒေါသ စသော ကိလေသာတို့ကို
ပယ်သတ်နိုင်ရန် အားထုတ်ရာ၌ ကျမ်းဂန်တို့၌
အဘယ်ဥပမာဖြင့် အားထုတ်ရမည်ဟု ညွှန်
ကြားပါသနည်း။

၄၂-ဖြေ။ ။ကောက်ရိတ်သမား၏ ကောက်ရိတ်ပုံ ဥပမာ
ဖြင့် အားထုတ်ရမည်ဟု ညွှန်ကြားပါသည်။

(သာဓက) အယမတ္ထော သာလိလာယ ကောပမာယ
ဘာဝေ တဗ္ဗော။

(အင်္ဂုတ္တရနိကာယ ဋ္ဌကထာ၊ တတိယအုပ်၊ ၂၅၇)

၄၃-မေး။ ။ကောက်ရိတ်သမား၏ ကောက်ရိတ်ပုံ ထောက်
ရိတ်နည်းတို့ကို ပြခဲ့ပါ။

၄၃-ဖြေ။ ။ကောက်ရိတ်သူ လယ်သမား တယောက်သည်
တုတ်နှင့်တံစဉ်ကိုကိုင်၍ လယ်ကွက်ထဲ၌ တုတ်ကို
ခေတ္တချထားပြီး ယင်း လယ်ကွက်၏ အနား
အစပ်မှ အစပြု၍ တံစဉ်ဖြင့် ကောက်ပင် ကြီး
ငယ် အသွယ်သွယ်တို့ကို ငန်းတိုက်ပြီး ကုန်စင်
အောင် ရိတ်ရပါသည်။

(သဘကေ) ကော ဟိ ပုရိသော အသိတံ ဂဟေတွာ
ကောဋိတော ပဌာယ သာလိက္ခေတ္တ
သာလိယော လာယတိ။

(အင်၊ ဋ္ဌ၊ တ၊ ၂၅၇)

၄၄-မေး။ ။အကယ်၍ ကောက်များရိတ်နေတုန်း နွားသည်
ခြံကိုတိုးဖောက်၍ ဝင်လာခဲ့သော် အဘယ်သို့
လုပ်ရမည်နည်း။

၄၄-ဖြေ။ ။ဤသို့ ဝင်လာခဲ့သော် ထို ကောက်ရိတ်သူ
လယ်သမားသည် မိမိကိုင်ထားသော တံစဉ်ကို
ခေတ္တ ချထားရပါသည်။ ထို့နောက် တုတ်ကို
ပြောင်းကိုင်ကာ ထိုဝင်လာသော နွားဆိုးကို
သူ ဝင်လာသော အပေါက်ဖြင့်ပင် မောင်း
ထုတ်ရပါသည်။ မောင်းထုတ်ပြီးမှ ပေါက်
သွားသော ခြံကိုပြန်ပိတ်လျက် ကိုင်ထားသော
တုတ်ကို ခေတ္တချ၍ တံစဉ်ကိုပြန်ကိုင်ပြီး တဖန်
ဆက်၍ ရိတ်ရပါသည်။

(သဘဓက) သော အသိတံ ဌပေတွာ ယဉ္ဇိံ အာဒါယ
တေနေဝမဂ္ဂေန ဂါဝေါနီဟရိတွာ ဝတိံ
ပါကတိကံ ကတွာ ပုနပိ အသိတံ အာဒါယ
သာလိယော လာယိ။

(အင်း၊ ၄၊ တ၊ ၂၅၇)

၄၅-မေး။ ။ ကိလေသာ ပယ်ပုံကို ကျမ်းဂန်လာအတိုင်း
ကောက်ရိတ်ပုံဥပမာဖြင့် (ဥပမာ၊ ဥပမေယျ)
ကိုက်ညီအောင် နှိုးနှောပြခဲ့ပါ။

၄၅-ဖြေ။ ။ (၁) ဘုရားရှင် သာသနာရှိ (ရုပ်နာမ်ခန္ဓာ)
ကိုယ်ကြီးသည် လယ်ကွက်ကြီးနှင့်တူ၏။
(၂) လောဘစသော ကိလေသာ တရားဆိုး
များသည် ထိုလယ်ကွက်ထဲ၌ ရှိသော
ကောက်ပင်များနှင့် တူ၏။
(၃) ယောဂီသည် ကောက်ရိတ်သမားနှင့်
တူ၏။
(၄) ဝိပဿနာ ပညာတရားသည် တံစဉ်နှင့်
တူ၏။
(၅) အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းတရားသည် တုတ်နှင့်
တူ၏။
(၆) ထိုတရား နှစ်ပါးကို ရှုပွားအားထုတ်
ခြင်းသည် ကောက်ရိတ်ခြင်းနှင့် တူ၏။

- (၇) မျက်စိ နား နှာ လျှာ ကိုယ် စိတ် တို့ကို စောင့်စည်းထားမှု(သံဝရ)သီလတရား သည် လယ်ကွက်ကို ကာထားသော ခြံနှင့်တူ၏။
- (၈) ရာဂတရားဆိုးသည် နှားဆိုးနှင့်တူ၏။
- (၉) အမှတ်ပေါ့၊ အမှတ်ပျော့၊ အမှတ်လွတ်၍ ရာဂတရားဆိုး ဝင်လာခြင်းသည် နှားဆိုးဝင်လာခြင်းနှင့် တူ၏။
- (၁၀) အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းခေါ် သမထတရား ဖြင့် ရာဂတရားဆိုးကိုပယ်ခွာခြင်းသည် တုတ်ဖြင့် နှားဆိုးကို မောင်းထုတ်ခြင်း နှင့် တူ၏။
- (၁၁) အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်းခေါ် သမထတရား ရှုပွားမှုကို လွှတ်၍ ဝိပဿနာ ပညာ စာရားဖြင့် ပြန်လည် ရှုပွားခြင်းသည် တုတ်ကိုချ၍ တံစဉ်ကို ပြန်ကိုင်ခြင်းနှင့် တူ၏။
- (၁၂) ဝိပဿနာ ပညာတရား ရှုပွားမှုကို ရပ် ထား၍ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းခေါ် သမထတရားကို ပြောင်းလဲ ရှုပွား အား ထုတ်ခြင်းသည် တံစဉ်ကို ချထား၍ တုတ်ကို ကိုင်လိုက်သည်နှင့် တူ၏။

(၁၃) အမှတ်ပေါ၊ အမှတ်ပျော့၊ အမှတ်လွတ်
ခြင်းသည် (၀၁)လွတ်သည့်နေရာသည်
နှားဝင်ရာလမ်း (ပဝိဋ္ဌမဂ္ဂ) နှား ဝင်
ပေါက်နှင့် တူ၏။

(၁၄) ရာဂတရားဆိုးကို အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့်
ကင်း ရှင်း စေ ခြင်း သည် နှားဆိုးကို
တုတ်နှင့် မောင်းထုတ်သည်နှင့် တူ၏။

(၁၅) ပြန်လည်စေ့ငှ အပေါက်အကြား မရှိ
အောင် မှတ်ရှုပြန်ခြင်းသည် ခြံပြန်ပိတ်
လိုက်သည်နှင့် တူ၏။

(၁၆) ပြန်လည်အစမှစ၍ ရှုမှတ်အားထုတ်ပြန်
ခြင်းသည် လယ်ကွက်၏ မိမိရိတ်ရာအစ
မှ စ၍ ရိတ်ပြန်သည်နှင့် တူ၏။

(သဘဓက) ဧတ္ထသင်္ခါရေတ္တိဝိယ ဗုဒ္ဓသင်္ခါရံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊
သင်္ခါရသင်္ခါရကောဝိယ ယောဂါဝစရော၊
အသိတံဝိယ ပညာ၊ လာယနံကာ လော
ဝိယ ဝိပဿနာယ ကမ္မကရဏကာလော၊
ယဋ္ဌိဝိယ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ဝတိဝိယ သံဝ
ရော၊ ဝတိံ ဘိန္နိတော ဂါရီနံ ပဝိသနံဝိယ
သဟဿ အပ္ပုဋ္ဌိသင်္ခါယ ပမာံ အာရဗ္ဘ
ရာဂဿ ဥပ္ပဇ္ဇနံ၊ အသိတံ ဌပေတော ယဋ္ဌိ
အာဒါယ ပဝိဋ္ဌမဂ္ဂေနေဝ ဂါဝေါ နိဟ-

ရိက္ခာဝတိ' ပဋိပါကတိကံ ကတော ပုန
 ကောဋိတော ပဌာယ သာလိလာယနိဝိယ
 အသုဘကမ္မဋ္ဌာနေန ရာဂိက္ခမ္ဘေတော ပုန
 ဝိပဿနာယ ကမ္မံ အာရဘနကာလော၊
 ဣမ မတ္တိသန္ဓာယဝုတ္တံ အသုဘဘာဝေ
 တဗ္ဗာ ရာဂဿပဟာနာယာတိ။

(အင်၊ ဋ္ဌ၊ တ၊ ၂၅၇)

၄၆-မေး။ ။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဟု ဝိပဿနာတရား သုံး
 ပါးရှိရာ အနိစ္စလက္ခဏာတလုံးကို မြင်ရုံနှင့်
 ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟူသော လက္ခဏာတို့ကိုပါ မြင်
 သည်ဟု မှတ်ရပါမည်လော။

၄၆-ဖြေ။ ။ မှတ်ရပါသည်။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟူသော
 လက္ခဏာ သုံးခုတို့တွင် တခုခုကို မြင်လျှင် ထို
 မြင်အပ်သော ရုပ်နာမ်တရားအစုသည် တခုလုံး
 အကြုံးဝင်နေသည်ဖြစ်၍ သုံးခုလုံးကို မြင်သည်
 ဟု မှတ်ပါ။ မှတ်ရမည်ဟူလို။

(သာဓက) အနိစ္စသည်နော ဘိက္ခဝေ အနတ္တသညာ
 သဏ္ဌာတိ။

(အင်၊ နဝကနိပါတ်ပါဠိ၊ ၁၆၅)

၇-မေး။ ။ဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြင့် တကယ် အနတ္တလက္ခ
ဏာဉာဏ်တိုင် ပေါက်ရောက်ခဲ့သော် ရအပ်
သော အကျိုးတို့ကို ပြခဲ့ပါ။

၇-ဖြေ။ ။ယင်းသို့ ပေါက်ရောက်ခဲ့သော် ငါတကားဟု
ထောင်လွှားသော မာန ကင်းကွာခြင်းသို့
ရောက် ၏။ မျက် မှောက် သော ကိုယ် ၏
အဖြစ်၌ပင် ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့ ရောက်၏။

(သာဓက) အနတ္တသညီအသို့မာနသမုဉ္ဇဂါတံ ပါပုဏာ
တိ၊ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေနိဗ္ဗာနန္တိ။
(အင်၊ နဝကနိပါတ်ပါဠိ၊ ၁၆၅)

၈-မေး။ ။အနတ္တသညာသဏ္ဌာတိ ဟူသော ပါဠိတော်၏
အဓိပ္ပာယ်ကို ယင်း၏ အဋ္ဌကထာက အဘယ်သို့
ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။

၈-ဖြေ။ ။အနိစ္စလက္ခဏာကို မြင်လျှင် ဒုက္ခလက္ခဏာသာ
မက အနတ္တလက္ခဏာကိုပါ မြင်၏။ ထို အနိစ္စ၊
ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဟူသော လက္ခဏာသုံးပါးတို့တွင်
တပါးကိုမြင်လျှင် ကြွင်းနှစ်ပါးကိုပါ မြင်ခြင်း
ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤအဓိပ္ပာယ်ကို ရည်
ရွယ်၍*အနိစ္စသည်နော ဘိက္ခဝေ အနတ္တသညာ
သဏ္ဌာတိ*ဟု ဘုရားရှင် ဟောတော်မူ၏။

(သဘဓက) အနတ္တသညာသဏ္ဌာတိတိ အနိစ္စလက္ခဏေ
ဒိဋ္ဌေ အနတ္တလက္ခဏံ ဒိဋ္ဌမေဝဟောတိ၊
ဧတေသု ဟိ တီသု လက္ခဏေသု ဧကသ္မိံ
ဒိဋ္ဌေ ဣတရဒ္ဓယံ ဒိဋ္ဌမေဝဟောတိ၊ တေန
ဝုတ္တံ အနိစ္စသညိနော ဘိက္ခဝေ အနတ္တ
သညာ သဏ္ဌာတိတိ။

(အင်္ဂါ ၅၊ တ၊ ၂၅၀)

၄၉-မေး။ ။ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ နိဗ္ဗာနံ ဟူသော ပါဠိတော်၏
အဓိပ္ပာယ်ကို ယင်း၏ အဋ္ဌကထာက အဘယ်သို့
ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။

၄၉ ဖြေ။ ။ ယခု ပစ္စုပ္ပန် ဘဝ၌ပင် ဆက်လက် အဆုံးတိုင်
အားထုတ်ခဲ့သော် အကြောင်းကင်း သော
(အသင်္ခတဓာတ် အလွန်မြတ်သော) ရုပ်နာမ်
ခပ်သိမ်းချုပ်ငြိမ်းလေရ (အစွဲတိရသ အမတ)
နိဗ္ဗာန သန္တိသုခကြီးကို ရရှိနိုင်သည်။

(သဘဓက) ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ နိဗ္ဗာနန္တိ ဒိဋ္ဌယေဝ ဓမ္မေ
အပစ္စယ ပရိနိဗ္ဗာနဉ္စ ပါပုဏာတိတိ။

(အင်္ဂါ ၅၊ တ၊ ၂၅၀)

၅၀-မေး။ ။ ဘာဝနံ ဘာဝေတဗ္ဗံ ဘာဝနာပွားနည်းသည်
အဘယ်မျှ အပြားရှိသနည်း။

၅၀-ဖြေ။ ။သမထ ပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာဝနာပွားနည်း၊ ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာဝနာပွားနည်းဟု ၂-နည်း ရှိပါသည်။ မဂ်ကျစေနိုင်သောနည်းများ ဖြစ်ပါသည်။

၅၁-မေး။ ။အဘယ်နည်းမျိုးတို့ကို (က) သမထ ပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာဝနာပွားနည်း၊ (ခ) ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာဝနာပွားနည်းဟု ခေါ်ပါသနည်း။

၅၁-ဖြေ။ ။အချို့ ယောဂီသည် သမထကို ရှေ့က ပွားပြီး ဝိပဿနာကို နောက်မှ ရှုပွားပါသည်။ ယင်းနည်းကို သမထ ပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာဝနာပွားနည်းဟု ခေါ်ပါသည်။ အချို့ ယောဂီသည် ဝိပဿနာကို ရှေ့က ရှုပွားပြီး သမထကို နောက်မှ ရှုပွားပါသည်။ ယင်းနည်းကို ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာဝနာ ပွားနည်းဟု ခေါ်ပါသည်။

၅၂-မေး။ ။ဘာဝနာယ နိဗ္ဗာန်အရ နိဗ္ဗာန်အတွက် တပါးပါး ရှုပွားရုံနှင့် ပြီး မပြီး။

၅၂-ဖြေ။ ။မပြီးပါ။ သမထနှင့် ဝိပဿနာတို့ကို ဘာဝနာ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဘာဝနာ နှစ်ပါးဟူ၍ လည်းကောင်း ခေါ်ပါသည်။ သမထ ဘာဝနာ၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာဟု နှစ်ပါးရှိကြောင်း သိအပ်ပါသည်။ သမထနှင့် ဝိပဿနာ

ပေါင်းမှ ဘာဝနာတခု (ဘာဝနာအင်အား) ပြည့်ပါသည်။ သမာဓိနှင့် ပညာဟူ၍ အရ ကွဲပါသည်။ အရကဲ့သို့သလို သဘောချင်းလည်း ကွဲပါသည်။ သမထကြောင့် နိဗ္ဗာန်ရောက်သည် ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာကြောင့် နိဗ္ဗာန် ရောက်သည် ဟူ၍ လည်းကောင်း ဆိုလိုသည် မဟုတ်ပါ။ ဘာဝနာ (သမထ ဝိပဿနာ) ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ရောက်သည်ဟူ၍သာ ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ နှစ်ပါးလုံး ရှုပွားရမည် ဟူလို။

(ဆာဓက) ဘာဝနာနု ယောတိ ကောစိ သမထ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ
ဝိပဿနံ ဘာဝေတိ၊ ကောစိ ဝိပဿနာ
ပုဗ္ဗင်္ဂမံ သမထံ။

(မဇ္ဈိမနိကာယ မူလပဏ္ဏာသဌကထာ၊ ၁၁။)

၅၃-မေး။ ။ သမထသက်သက် ပွားသော် လည်းကောင်း၊
ဝိပဿနာသက်သက် ပွားသော် လည်းကောင်း
မဂ်သို့ ဆိုက်နိုင် မဆိုက်နိုင်။

၅၃-ဖြေ။ ။ မဆိုက်နိုင်။ ဝိပဿနာ မပါ သမထသက်သက်
ပွားလျှင်လည်း သမထတော့ ဖြစ်ပါသည်။
သမထ မပါ ဝိပဿနာ သက်သက် ပွားလျှင်
လည်း ဝိပဿနာ ဖြစ်သလောက် ဖြစ်ပါသည်။
သို့သော် အရိယာမဂ်သို့ကား မဆိုက်နိုင်ပါ။

၅၄-မေး။ ။ အကယ်၍ အရိယာမဂ်သို့ ဆိုက်လိုလျှင် အသို့ အားထုတ်ရမည်နည်း။

၅၄-ဖြေ။ ။ အရိယာမဂ်သို့ ဆိုက်လို ရောက်လိုပါလျှင် ဤ အထက်ပါနည်းဖြင့် ရှုမှတ် အားထုတ်ရပါ မည်။ သမထအား အပြည့်၊ ဝိပဿနာအား အပြည့် တစုံပြည့်ရမည်။ သမထအား အပြည့် သက်သက် (ဝိပဿနာအား မပါ) နှင့်လည်း အားမမီ၊ ဝိပဿနာအား အပြည့် သက်သက် (သမထအား မပါ) နှင့်လည်း အားမမီ။ နှစ်ခုအား အပြည့်နှင့်သာ မီနိုင်သည်။ လှည်း၏ ထမ်းပိုး၌ နွားနှစ်ကောင် (အစုံ တစုံ) အပြည့် တပ်ရသလို သမထ ဝိပဿနာအစုံ ပြည့်ရမည်။ သမထဝိပဿနာအစုံ အားမပြည့်လျှင် အရိယာ မဂ်သို့ ရောက်အောင် မပို့ပေးနိုင်။ တခုခုဖြင့် ပို့နိုင်သောအား မရှိ၊ အားမပြည့်၊ တစုံလုံး အားပြည့်ရမည် ဟူလို။

(သဘဓက) ဘာဝနာနယောတိ သမထ ဝိပဿနာနံ
ယုဂနဒ္ဓဘာဝေန ပဝတ္ထော ဘာဝနာဝိမိ၊
အယံ ဟိ အရိယမဂ္ဂက္ခန္ဓော ဘာဝနာဝိမိ။
မင်း၊ မူလ၊ ဒွိကာ၊ ၂၀၀)

၅၅-မေး။ ။ သမထနှင့် ဝိပဿနာဟူသော ဘာဝနာနှစ်ခု အထူးကို ရေးခဲ့ပါ။

၅၅-ဖြေ။ ။ ဤသာသနာတော်၌ အချို့ယောဂီသည် ရှေးဦးစွာ ဥပစာရ သမာဓိကို လည်းကောင်း၊ အပ္ပနာ သမာဓိကို လည်းကောင်း ဖြစ်စေပါသည်။ ဤသို့ ဖြစ်စေခြင်းသည် သမထဘာဝနာ မည်ပါသည်။ ထိုယောဂီသည် သမာဓိတရား စျာန်တရားတို့ကို (၀၂) သမာဓိနှင့် ယှဉ်သော ထရား၊ စျာန်နှင့် ယှဉ်သော တရားတို့ကို အနိစ္စ စသည်တို့ဖြင့် ရှု၏။ ဤသို့ ရှုခြင်းသည် ဝိပဿနာ ဘာဝနာ မည်ပါသည်။

(သာဓက) ဣဓေကဇ္ဇော ပထမံ ဥပစာရ သမာဓိံ ဝါ အပ္ပနာ သမာဓိံ ဝါ ဥပ္ပါဒေတိ၊ အယံ သမထော၊ သော တဉ္စ တံ သမ္ပယုတ္တေစ ဓမ္မေ အနိစ္စာဒီဟိ ဝိပဿတိ၊ အယံ ဝိပဿနာ။

(မဇ်၊ မူလ၊ ၅၊ ၁၁၂)

၅၆-မေး။ ။ အဘယ်ကြောင့် သမထ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝိပဿနံ ဘာဝေတိဟု ဆိုပါသနည်း။

၅၆-ဖြေ။ ။ သမထကို ရှေ့ထားလျက် ဝိပဿနာကို နောက်ထားပြီး ပွားသောကြောင့် ဤသို့ ဆိုပါသည်။

(သဘဓက) ဣတိ ပထမံသမထော ပစ္ဆာ ဝိပဿနာ၊
တေန ဝုစ္ဆတိ သမထ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝိပဿနံ ဘာ
ဝေတိတိ။

(မဇ်၊ မူလ၊ ၅၊ ၁၁၂)

၅၇-မေး။ ။သမထ ပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာဝနာပွားနည်း၊ ဝိပဿနာ
ပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာဝနာပွားနည်း၊ ဤနှစ်နည်းတို့တွင်
အဘယ်နည်း မှန်ပါသနည်း။

၅၇-ဖြေ။ ။နှစ်နည်းလုံး မှန်ပါသည်။ ဤနှစ်နည်းသာ မှန်
ပါသည်။ အချို့က သမထကို ရှေ့ဦးစွာ ပွား၍
ဝိပဿနာကို နောက်မှ ပွားပါသည်။ သမထ
ပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာဝနာပွားနည်းကို သုံးပါသည်။
အချို့က ဝိပဿနာကို ရှေ့ဦးစွာပွား၍ သမထကို
နောက်မှ ပွားပါသည်။ ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမ
ဘာဝနာပွားနည်းကို သုံးပါသည်။ အစုံ
အင်အားပြည့်လျှင် မဂ်ရသည်ချည်းပင်၊ နှစ်
သက်သလို ပွားနိုင်ပါသည်။

(သဘဓက) တဿ ပန ပုဗ္ဗဘာဂေ ဘာဝနာနယော၊
ကဿစိ သမထ ပုဗ္ဗင်္ဂမော ဟောတိ၊
ကဿစိ ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမောတိ၊ တံ
ဝိမိဒဿေတုံ ကောစိတိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။

(မဇ်၊ မူလ၊ ဒုတိယ၊ ၂၀၄)

၅၈-မေး။ ။ဤနှစ်နည်းတွင် အဘယ်၏ အစွမ်းဖြင့် အဘယ်
နည်းကို ဟောသည်ဟု ပြခဲ့ပါ။

၅၈-ဖြေ။ ။သမထယာနိက၏ အစွမ်းဖြင့် သမထ ပုဗ္ဗင်္ဂမ
ဘာဝနာပွားနည်းကို ဟောပါသည်။ ဝိပဿနာ
ယာနိက၏ အစွမ်းဖြင့် ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာ
ဝနာပွားနည်းကို ဟောပါသည်။

(သဘဓက) တတ္ထ ပထမော သမထယာနိကဿ ဝသေန
ဝုတ္တော၊ ဒုတိယော ဝိပဿနာယာနိကဿ၊
တေနာဟ ဣဓေကဇ္ဇောတိအာဒိ။

(မင်း၊ မူလ၊ ဋီကာ၊ ၂၀၄)

၅၉-မေး။ ။သော တဉ္စ တံ သမ္ပယုတ္တေ ဓမ္မေ အနိစ္စာဒီဟိ
ဝိပဿတိ၊ အယံ ဝိပဿနာဟူသော အဋ္ဌကထာ
ပါဠိ၌ တံ-သဒ္ဒါ၊ တံ သမ္ပယုတ္တေ သဒ္ဒါတို့၏
အစွဲကို ဋီကာက အဘယ်သို့ မိန့်သနည်း။

၅၉-ဖြေ။ ။တန္တိသမထံ သမာဓိံ၊ ဈာန ဓမ္မေတိ ဝါ
အတ္တော၊ တံ သမ္ပယုတ္တေတိ သမာဓိ သမ္ပယုတ္တေ
ဈာန သမ္ပယုတ္တေ ဝါ ဓမ္မေ။

(မင်း၊ မူလ၊ ဋီကာ၊ ၂၀၄)

၆၀-မေး။ ။သမထပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာဝနာပွားနည်းကို အဘယ်
ကြောင့် ရှေ့ထား၍ ဟောပါသနည်း။

၆၀-ဖြေ။ ။ယောဂီများသည် ယင်း သမထ ပုဗ္ဗင်္ဂမ ခေါ် သမထယာနိကာ ဘာဝနာပွားနည်းကို ယေဘုယျအားဖြင့် ပွားကြပါသည်။ ယင်းနည်းသည် နာမ်တရားကို အလေးအစား ပြုရပါသည်။ စာန်တရားကို အခြေခံ၍ ဝိပဿနာတရားကို နှလုံးသွင်း အားထုတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းနည်းကို ရှေ့ထား၍ ဟောပါသည်။

(သဘဓက) အယဉ္ဇနယော ယေဘုယျေန သမထယာနိကာ အရူပမုခေန၊ တတ္ထာပိ စာန်မုခေန ဝိပဿနာဘိနိဝေသံ ကာရေန္တိတိ ဣတော ဝုတ္တော။

(မင်း၊ မူလ၊ ဋီကာ၊ ၂၀၄)

၆၁-မေး။ ။သမထယာနိကနည်းခေါ် သမထပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာဝနာ ပွားနည်းသည် မဂ်ကို ရနိုင်ပါသလား၊ ဝိပဿနာမဖက် သမထသက်သက်ဖြင့်သာ ပွားလျှင်ရော မဂ်ကို မရနိုင်ဘူးလား။

၆၁-ဖြေ။ ။ဝိပဿနာမဖက် သမထသက်သက်ဖြင့်သာ ပွားလျှင် မဂ်ကို မရနိုင်ပါ(ကိလေသေမာရေန္တော နိဗ္ဗာနံ ဂစ္ဆတိတိ မဂ္ဂေါ = လောဘ ဒေါသ စသော ကိလေသာများ ငြိမ်းချုပ် ခြောက်

သွေ့လာအောင် ကျမ်းဦးအစကမ္မဋ္ဌာန်းပေးပို့
ပြရာ၌ ကသိုဏ်း၊ အသုဘ၊ အနုဿတိ၊ စသည်
တို့မှာ သမထတွေ့ မဟုတ်လော) စျာန် (နိဝ
ရဏဓမ္မေ စျာပေတိတိ စျာနံ) ကို သတိပြုရပါ
မည်။ သမထယာနိကနည်းခေါ် သမထပုဗ္ဗင်္ဂမ
ဘာဝနာပွားနည်းဖြင့် (ပုဗ္ဗဘာဂ လောကီယ
မဂ်မှ တဆင့် တက်ရပါသည်။) မဂ်ကို ကောင်း
ကောင်း ရနိုင်ပါသည်။ သမထရွှေထား ဝိပ
ဿနာ နောက်ထား ပွားနည်းဖြစ်၍ အစုံပြည့်
သောကြောင့် ဟူလို့။ သံယောဇဉ်တို့ကိုလည်း
ပယ်နိုင်၊ အနုဿယတို့ကိုလည်း ဖျက်ဆီးနိုင်ပါ
သည်။

(သာဓက) တတ္ထ သမထပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝိပဿနံ ဘာဝယတော
မဂ္ဂေါ သဉ္ဇာယတိ၊ သော တံ မဂ္ဂံ အာသေ
ဝတိ ဘာဝေတိ ဗဟုလိကဓရာတိ၊ တဿ
တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတော ဘာဝယတော
ဗဟုလိကဓရာတော သံယောဇနာနိ ပဟိ
ယန္တိ၊ အနုဿယာ ဗျန္တိ ဟောန္တိ၊ ဧင်
သမထပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဝိပဿနံ ဘာဝေတိ။

(မဂ်၊ ပုထ၊ ဒွိကာ၊ ၁၁၃)

၆၂-မေး။ ။ ဝိပဿနံ ဘာဝယတော၌ ဝိပဿနာရူပွားခြင်း
အဓိပ္ပာယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

၆၂-ဖြေ။ ။ အားထုတ်မှုအကျင့်အပေါ်၌ သိစရာလေးတွေ
စင်ကြယ်အောင်၊ မြင်စရာလေးတွေ စင်ကြယ်
အောင် အားထုတ်ပြီး ယင်းအကျင့် အားလျော်
စွာ ရအပ်သော တရုဏ ဝိပဿနာ ရုပ်နာမ်၏
ဖြစ် ပျက် ထင်မြင်စ တရားများကို တိုးတက်
ကြီးထွားအောင် အားထုတ်ခြင်းပါတည်း။

(သဘဏ) ဝိပဿနံ ဘာဝယတောတိ ပဋိပဒါဉာဏ
ဒဿနဝိသုဒ္ဓိံ အာရဘိတှာ ယထာဓိဂတံ
တရုဏ ဝိပဿနံ ဝဇ္ဇေန္တဿ။

(မဇ်၊ မူလ၊ ဋီကာ၊ ၂၀၄)

၆၃-မေး။ ။ မဂ္ဂေါ သဉ္ဇာယတိ၌ မဂ်ဖြစ်၏ဟူသည် အဘယ်
မဂ်ကို ယူရမည်နည်း။

၆၃-ဖြေ။ ။ ရှေ့အဖို့၌ဖြစ်သော (ပုဗ္ဗဘာဂ လောကီယ)
မဂ်ကို ယူရပါသည်။

(သဘဏ) မဂ္ဂေါ သဉ္ဇာယတိတိ ပုဗ္ဗဘာဂိယော လော
ကီယ မဂ္ဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

(မဇ်၊ မူလ၊ ဋီကာ၊ ၂၀၄)

၆၄-မေး။ ။ အာသေဝတိ၌ ထို ပုဗ္ဗဘာဂ လောကီယမဂ်ကို
ယောဂီ မှီဝဲပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

၆၄-ဖြေ။ ။ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဉာဏ် (ငြီးငွေ့ ပျင်းရိမှု) ၏
အစွမ်းဖြင့် မှီဝဲခြင်းတည်း။

တနည်း။ ။ ဘယတုပဋ္ဌာနဉာဏ် (ဘေးဟု ထင်မြင်မှု) ၏
အစွမ်းဖြင့် မှီဝဲခြင်းတည်း။

(သာဓက) အာသေဝတိ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာဝသေန၊
အာသေဝတိ ဝါ ဘယတုပဋ္ဌာန ဉာဏ
ဝသေန။

(မဇ်၊ မူလ၊ ဋီကာ၊ ၂၀၄)

၆၅-မေး။ ။ ဘာဝေတိဉ္စိ ထိုပုဗ္ဗဘာဂ လောကီယ မဂ်ကို
ယောဂီ ပွားများပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

၆၅-ဖြေ။ ။ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာဉာဏ် (လောကမ္ပ လွတ်လို့မှု) ၏
အစွမ်းဖြင့် ပွားများခြင်းတည်း။

(သာဓက) ဘာဝေတိ မုဉ္ဇိတုကမ္ပတာ ဝသေန။

(မဇ်၊ မူလ၊ ဋီကာ၊ ၂၀၄)

၆၆-မေး။ ။ ဗဟုလီကရောတိဉ္စိ ထိုပုဗ္ဗဘာဂ လောကီယမဂ်
ကို ယောဂီအကြိမ်များစွာ ပြုပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

၆၆-ဖြေ။ ။ ပဋိသင်္ခါဉာဏ် (ပြန်လည်ရှုကြည့် နှလုံးသွင်းမှု)
၏ အစွမ်းဖြင့် အကြိမ်များစွာ ပြုခြင်းတည်း။

တနည်း။ ။ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ (မဂ်သို့ ရောက်စေနိုင်) ဝိပဿ
နာ၏ အစွမ်းဖြင့် အကြိမ်များစွာ ပြုခြင်း
တည်း။

(သဘဓက) ဗဟုလိကရောတိ ပဋိသင်္ခါနုပဿနာဝသေန၊
ဗဟုလိကရောတိ ဝုဠာနဂါမိနီ ဝိပဿနာ
ဝသေန။

(မဇ်၊ မူလ၊ ဇီကာ၊ ၂၀၄)

၆၇-မေး။ ။ သံယောဇနာနိ ပဟိယန္တိ၊ အနုသယာ ဗျန္တိ
ဟောန္တိ ဌ အဘယ်နည်းဖြင့် သံယောဇဉ်များ
ကို ပယ်သည်၊ အဘယ်နည်းဖြင့် အနုသယတို့ကို
ပျက်စီးသွားကြသည်ဟု ပြခဲ့ပါ။

၆၇-ဖြေ။ ။ မဂ်၏အစဉ် ဟူသော နည်းအားဖြင့် (မဂ်၏
အဆင့်အင်အားအရ) ပယ်ခြင်း၊ ပျက်စီးခြင်း
ဖြစ်ကြပါသည်။

(သဘဓက) သံယောဇနာနိ ပဟိယန္တိ၊ အနုသယာ ဗျန္တိ
ဟောန္တိ၊ မဂ္ဂ ပဋိပါဋိယာ။

(မဇ်၊ မူလ၊ ဇီကာ၊ ၂၀၄)

၆၈-မေး။ ။ ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမဘာဝ နာပွားနည်းကို ပြခဲ့ပါ။

၆၈-ဖြေ။ ။ အချို့ယောဂီသည် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သမထကို
မဖြစ်စေတော့ပဲ ငါးပါးသော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ
တို့ကို အနိစ္စ စသည်တို့ဖြင့် ရှုပွား၏၊ ဤသို့
ရှုပွားခြင်းသည် ဝိပဿနာမည်၏။

(သာဓက) ဣဓပနေကစ္စော ဝုတ္တပ္ပကာရံသမထံ အနုပ္ပါ
ဒေတွာဝ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓေ အနိစ္စာဒီဟိ
ဝိပဿတိ၊ အယံဝိပဿနာ။

(မဇ်၊ မူလ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၁၃)

၆၉-မေး။ ။သမထကို မရှုမပွားပဲ ဝိပဿနာ ဖြစ်နိုင်ပါ
သလား။

၆၉-ဖြေ။ ။ခဏိကသမာဓိ (သမထ) ပါခဲ့သော် ဥပစာရ
သမာဓိ မပါစေကာ ဝိပဿနာ ဖြစ်ပါသည်။
ခဏိက သမာဓိ(သမထ)မပါပဲကား ဝိပဿနာ
မဖြစ်ပါ။ အနည်းဆုံး ခဏိက သမာဓိခေါ်
သမထ ပါရမည်။ သမထလုံးလုံးမပါပဲ ဝိပဿ
နာ မဖြစ်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

(သာဓက) သမထံ အနုပ္ပါဒေတွာဝါတိ အဝဓာရ
ဏေန ဥပစာရ သမာဓိ နိဝတ္ထေတိ၊ န
ခဏိကသမာဓိ၊ န ဟိ ခဏိကသမာဓိ
ဝိနာ ဝိပဿနာ သမ္ဘဝတိ။

(မဇ်၊ မူလ၊ ဒွိကာ၊ ၂၀၄)

၇၀-မေး။ ။ဝိပဿနာတရား ရှုပွားပြီးသော ယောဂီအား
သမထတရား အားထုတ်ဖို့ လိုပါသေးသလား။

၇၀-ဖြေ။ ။လိုပါသည်။ အားထုတ်ရပါသေးသည်။ အား
ထုတ်မှ မဂ် ဆိုက်နိုင်ပါသည်။ ရှုပွားပြီး ဝိပ
ဿနာ၏အင်္ဂါအား ပြည့်စုံစေခြင်းငှာ သမထကို

ဆက်လက် ရှုပွား အားထုတ်ရပါသေးသည်။
ဒါမှ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသောအားဖြင့် (၀၇)
နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်သည့် စိတ္တေကဂ္ဂတာများ
ဖြစ်လာပါမည်။

(သဘဏေ) တဿ ဝိပဿနာပါရိပုရိယာ တတ္ထဇာတာနံ
ဓမ္မာနံ ဝေါဿဂ္ဂါရမ္မဏတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
စိတ္တဿဧကဂ္ဂတာ။

(မင်း မူလ၊ ခွဲ၊ ၁၁၃)

၇၁-မေး။ ။ အဘယ်ကို သမထဟု ခေါ်ပါသနည်း။ အကျဉ်း
ချုပ် ရေးခဲ့ပါ။

၇၁-ဖြေ။ ။ စိတ်၏ တည်ငြိမ်အောင် ထားနိုင်မှုကို သမထဟု
ခေါ်ပါသည်။

(သဘဏေ) စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာ၊ အယံ သမထော။

(မင်း မူလ၊ ခွဲ၊ ၁၁၃)

၇၂-မေး။ ။ အဘယ်ကြောင့် ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာဝနာ
ပွားနည်းဟု ဆိုရပါသနည်း။

၇၂-ဖြေ။ ။ ဝိပဿနာကို ရွှေ့က ပွား၍ သမထကို နောက်က
ပွားလေသောကြောင့် ဆိုရပါသည်။

(သဘဏေ) ပထမံ ဝိပဿနာ၊ ပစ္ဆိမံ သမထော၊ တေန
ဝုစ္စတိ ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ သမကံ ဣဝေ
တိတိ။

(မင်း မူလ၊ ခွဲ၊ ၁၁၃)

၇၃ မေး။ ။ဝိပဿနာ ပါရိပုရိယာ၌ ဝိပဿနာ ပြည့်စုံခြင်း
ဟူသော စကား၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၇၃-ဖြေ။ ။သမထ အားထုတ်မှ ဝိပဿနာ ပြည့်စုံသည်။
ဝိပဿနာ ပြည့်စုံမှ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဝိပဿနာ
အဖြစ်သို့ ရောက်ပါသည်။

(သဘဓက) ဝိပဿနာ ပါရိပုရိယာတိ ဝိပဿနာယ ပရိ
ပုဏ္ဏတာယ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ ဘာဝပုတ္တိယာ။
(မင်း၊ မူလ၊ ဋီကာ၊ ၂၀၄)

၇၄-မေး။ ။အဘယ့်ကြောင့် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဟု ခေါ်ပါ
သနည်း။

၇၄-ဖြေ။ ။ထိုက်သည့် အားလျော်စွာ အပါယ် စသည်မှ
လည်းကောင်း၊ သင်္ခါရနိမိတ်မှ လည်းကောင်း
ထခြင်းကြောင့် မဂ်ကို ဝုဋ္ဌာနဟု ခေါ်ပါ
သည်။ ယင်း ဝုဋ္ဌာနမည်သော မဂ်သို့ ရောက်
တတ်သောကြောင့် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီဟု ခေါ်ပါ
သည်။

(သဘဓက) ယထာနုရူပံ အပါယာဒိတော သင်္ခါရ
နိမိတ္တတောစ ဝုဋ္ဌာနတော၊ ဝုဋ္ဌာနသင်္ခါတံ
မဂ္ဂံ ဂစ္ဆတီတိ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနီ။

(အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီ ဋီကာ၊ ၂၇၃)

၇၅-မေး။ ။တတ္ထဇာတာနံ ဟူသော ပါဠိ၌ ဇာတဓမ္မ အရ
ကောက် ပြခဲ့ပါ။

၇၅-ဖြေ။ ။အရိယာမဂ် ခဏ၌ ဖြစ်ကုန်သော သမ္မာဒိဋ္ဌိ
စသော မဂ္ဂင်တရားတို့ပါတည်း။

(သာဓက) တတ္ထဇာတာနန္တိ တသ္မိံ အရိယမဂ္ဂက္ခန္ဓာ
ဥပ္ပန္နာနံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အာဒီနံ ဓမ္မာနံ၊
နိဒ္ဒါရဏေစေတံ သာမိဝစနံ။

(မဇ်၊ မူလ၊ ဋီကာ၊ ၂၀၄)

၇၆-မေး။ ။အဘယံကြောင့် ဝေဝိဿဂ္ဂါရမ္မဏတောဟု ဆို
ပါသနည်း။

၇၆-ဖြေ။ ။နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဆို
ပါသည်။

(သာဓက) ဝဝဿဂ္ဂါရမ္မဏတောတိ ဝဝဿဂ္ဂဿ အာ
ရမ္မဏတာယ။

မှတ်ချက်။ ။အဋ္ဌကထာ၌ ဝေဝိဿဂ္ဂါရမ္မဏတောဟု ရှိ၏။
ဋီကာ၌ ဝ ဝဿဂ္ဂါရမ္မဏတောဟု ရှိ၏။

(မဇ်၊ မူလ၊ ဋီကာ၊ ၂၀၄)

၇၇-မေး။ ။ဝ ဝဿဂ္ဂ၊ ဝေဝိဿဂ္ဂ၊ ပဋိနိဿဂ္ဂ၊ အပဝဂ္ဂဟု
လေးပါဠိရှိရာ အဘယ် ပါဠိ မှန်သည်ဟု ပြ၍
အရကောက်ခဲ့ပါ။

၇၇-ဖြေ။ ။လေးပါဠိလုံး မှန်ပါသည်။ အရကား နိဗ္ဗာန်
တည်း။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသည် ဟူလို။

(သာဓက) ဝ ဝဿဂ္ဂေါ ဝေါဿဂ္ဂေါ ပဋိနိဿဂ္ဂေါ
 တိစ အပဝဂ္ဂေါတိစ အတ္ထတော ကေ၊နိဗ္ဗာ
 နန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ၊ တသ္မာ နိဗ္ဗာနဿ
 အာရမ္မဏ ကရဏေနာတိ အတ္ထေ။

(မင်း၊ မူလ၊ ဋီကာ၊ ၂၀၄)

၇၈-မေး။ ။စိတ္တဿ ကေဂ္ဂတာဒ အရ အဘယ်ကို ဆိုပါ
 သနည်း။

၇၈-ဖြေ။ ။စိတ္တဿကေဂ္ဂတာအရ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိကို ဆိုပါ
 သည်။

(သာဓက) စိတ္တဿ ကေဂ္ဂတာတိ မဂ္ဂ သမာဒိဋ္ဌိ မာဟ။

(မင်း၊ မူလ၊ ဋီကာ၊ ၂၀၄)

၇၉-မေး။ ။အဘယ်ကြောင့် အရိယာမဂ်ဟု ဆိုပါသနည်း။

၇၉-ဖြေ။ ။စင်စစ် ငြိမ်သက်သောစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍ ကောင်း
 စွာ မထားခြင်းအကြောင်းရှိကုန်သော ကိလေ
 သာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်တတ်သောကြောင့်
 အရိယာမဂ်ဟု ဆိုပါသည်။

(သာဓက) အရိယမဂ္ဂေါ ဟိ ကေန္တသမာဟိတော
 အသမာဓာန ဟေတုနံ ကိလေသာနံသမုစ္ဆေ
 ဓနတော၊ သေသံ ဝုတ္တနယ မေဝ။

(မင်း၊ မူလ၊ ဋီကာ၊ ၂၀၄)

၈၀-မေး။ ။ဝိပဿနာကို ရှေ့ထား၍ သမထကို နောက်ထား
ပွားသော ဝိပဿနာယာနိကခေါ် ဝိပဿနာ
ပုဗ္ဗင်္ဂမ ဘာဝနာပွားနည်းကို အားထုတ်လျှင်
မဂ်ဆိုက်နိုင် မဆိုက်နိုင်။

၈၀-ဖြေ။ ။ဆိုက်နိုင်ပါသည်။

(သာဓက) တဿ ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ သမထံ ဘာဝ
ယတော မဂ္ဂေါ သဉ္ဇာယတိ။

(မဇ်၊ မူလ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၁၃)

၈၁-မေး။ ။ယင်း ပုဗ္ဗဘာဝ လောကိယမဂ်ကို မှီဝဲလျှင်၊
ပွားများလျှင်၊ အကြိမ်မျှစူးစွာပြုလျှင် သံ
ယောဇဉ်များကို ပယ်နိုင်ခြင်း၊ အနုသယများ
ပျက်စီးစေခြင်းအဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်ပါသလား။

၈၁-ဖြေ။ ။ရောက်နိုင်ပါသည်။ (ရှေ့အတိုင်း သိလေ)

(သာဓက) သော တံမဂ္ဂံ အာသေဝတိ ဘာဝတိ ဗဟုလီ
ကရေတိ၊တဿ တံ မဂ္ဂံ အာသေဝတော
ဘာဝယတော ဗဟုလီကရေတော သံ
ယောဇနာနိ ပဟိယန္တိ၊ အနုသယာ ဗျန္တိ
ဟောန္တိ။

(မဇ်၊ မူလ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၁၃)

၈၂-မေး။ ။လောကုတ္တရာမဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်သောခဏ၌
ထို သမထယာနိကနည်း၊ ဝိပဿနာယာနိက
နည်းတို့ အဘယ်သို့ အဓိပ္ပာယ်တူးရှိပါသနည်း။

၈၂-ဖြေ။ ။ သမထကို ရှေ့ထား၍ ဝိပဿနာကို နောက်ကပွားသော် လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာကို ရှေ့ထား၍ သမထကို နောက်ကပွားသော် လည်းကောင်း လောကုတ္တရာ မဂ်သို့ ဆိုက်ရောက်သော ခဏ (မဂ္ဂက္ခဏ) ၌ ယင်း သမထနှင့် ဝိပဿနာတို့သည် ယုဂနန္ဒ (လည်း၏ ထမ်းပိုး၌ တပ်အပ်သော နှားနှစ်ကောင်တို့ကဲ့သို့) အစုံဖွဲ့ အပြိုင် ဝင်ကြ ပါသည်။ လေးနက်စွာ စဉ်းစားပါ။

(သဘဏေ) သမထ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပန ဝိပဿနာ ဘာဝယတောပိ ဝိပဿနာ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ သမထံ ဘာဝယတောပိ လောကုတ္တရာမဂ္ဂက္ခဏေ သမထ ဝိပဿနာ ယုဂနန္ဒါဝ ဟောန္တိ၊ ဧဝမေတ္ထ ဘာဝနာ နယောဝေဒိတဗျော။

(မဇ်၊ မူလ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၁၃)

၈၃-မေး။ ။ သမထနှင့် ဝိပဿနာတို့သည် အဘယ်ကြောင့် ယုဂနန္ဒ (မကွေ့မကွာ တွဲလျက် မဂ်သို့ ဝင်ကြခြင်း) ဖြစ်ကြပါသနည်း။

၈၃-ဖြေ။ ။ ထိုမဂ်သို့ ဝင်သောခဏ (မဂ္ဂက္ခဏ) ၌ သမာဓိနှင့် ပညာတို့၏ မျှသောကိစ္စ ရှိသည်ဖြစ်၍ နှစ်ပါးလုံး ပါမှ ဖြစ်နိုင် (မဂ်ဝင်နိုင်) သောကြောင့် ယုဂနန္ဒ ဖြစ်ကြပါသည်။

(သဘဓက) ယုဂနဒ္ဒါဝ ဟောန္တိ၊ တဒါ သမာဓိပညာနံ
သမရသတာယ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတော။
(မဇ်၊ မူလ၊ ဋီကာ၊ ၂၀၅)

၈၄-မေး။ ။ မဂ်သို့ဝင်သောခဏ(မဂ္ဂက္ခန္ဓာ)၌ ကိစ္စအားဖြင့်
သမထက အဓိက ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိပဿ
နာက အဓိက ဟူ၍ လည်းကောင်း ဆိုထိုက်
မထိုက်။

၈၄-ဖြေ။ ။ သမထကို အားထုတ်ရာ၌ သမာဓိကို အဓိကဟု
ဆိုထိုက်သလို တနည်း ဝိပဿနာ အားထုတ်
ရာ၌ ပညာကို အဓိကဟု ဆိုထိုက်သလို မဂ်
ဝင်သောခဏ (မဂ္ဂက္ခန္ဓာ)၌ သမာဓိက အဓိက
ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပညာက အဓိက ဟူ၍
လည်းကောင်း မဆိုထိုက်၊ မဆိုအပ်ပါ။

(သဘဓက) မဂ္ဂက္ခန္ဓဏေဟိ န သမထဘာဝနာယံဝိဇာ
သမာဓိ ဝိပဿနာဘာဝနာယံဝိယစ ပညာ
ကိစ္စတော အဓိကာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။
(မဇ်၊ မူလ၊ ဋီကာ၊ ၂၀၅)

၈၅-မေး။ ။ သမထအားနှင့် ဝိပဿနာအား အချင်းချင်း
မဂ္ဂက္ခန္ဓာ၌ ဘယ်တရားက ပို၍ အားကြီးပါ
သနည်း။

၈၅-ဖြေ။

။တူမျှသော ကိစ္စ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
အချင်းချင်း ဘယ်တရားကမျှ ပို၍ အားမကြီး
ပါ။ အတူအမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ နှစ်ပါးလုံး
တို့သည် လည်း၏ ထမ်းပိုး၌ နွားနှစ်ကောင်
အတူအမျှ ရုန်းသလိုသာတည်း။ ထို့ကြောင့်
သမထ ဝိပဿနာ ယုဂနဒ္ဒါဝ ဟောန္တိ ဟု
ဟောပါသည်။

(သာကေ)

သမရသတာယ ပန အညမညဿ အနတိ
ဝတ္တနဌေန ဒေဝိ တေနဝုတ္တံ သမထ
ဝိပဿနာ ယုဂနဒ္ဒါဝ ဟောန္တိတိ။

(မဇ်၊ မူလ၊ ဒွိကာ၊ ၂၀၅)

၈၆-မေး။

။နိရောဓ သမာပတ္တိ သမာပဇ္ဇနံ ပန၊ ပ၊
သင်္ခါရမဓမ္မ တတ္ထ တတ္ထေဝ ဝိပဿန္တော
ယာဝ အာကိဉ္ဇညာယတနံ ဂန္တော (သမာပတ္တိ
ဘေဒ)၌ အာကိဉ္ဇညာယတနုဉ္စာန်တိုင် ရောက်
အောင် သမထ ဝိပဿနာတို့က အဘယ်သို့ ပို့
ပေးသနည်း။

၈၆-ဖြေ။

။သမထနှင့် ဝိပဿနာတို့သည် လည်း၏ ထမ်းပိုး
၌ နွားနှစ်ကောင် အညီအမျှ ရုန်းဆွဲ တွန်းပို့
ရောက်စေသလို (သမထ သက်သက်လည်း
မဟုတ်၊ ဝိပဿနာ သက်သက်လည်း မဟုတ်)

သမထနှင့် ဝိပဿနာတို့ အညီအမျှ ရုန်းဆွဲ
တွန်းပို့ ရောက်စေခဲ့ပါသည်။

(သဘဓက) ယာဝ အာကိဉ္ဇညာယတနံ ဂန္ဓာတိ ဧဝံ
သမထဝိပဿနာနံ ယုဂနုဒ္ဓဘာဝါပါဒန
ဝသေန ယာဝအာကိဉ္ဇညာယတနံ၊ တာဝ
ဂန္ဓာ။

(အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝနီ ဋီကာ၊ ၂၇၇)

၈၇-မေး။ ။ အဘယ်ကြောင့် အနုသယမည်သနည်း။ ဝိဂ္ဂဟ
နှင့် တက္က အဓိပ္ပာယ် ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၈၇-ဖြေ။ ။ ပယ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင် သေးသောကြောင့်
သန္တာန်ခေါ် ခန္ဓာအစဉ်၌ ကိန်းဝပ်နေသော
သဘောသည် အနုသယမည်ပါသည်။

(သဘဓက) အပ္ပဟိနတ္ထေန သန္တာနေ သယန္တိတိ အနု
သယံ။

(သုတ္တနိပါတ အဋ္ဌကထာ၊ ၂၁)

၈၈-မေး။ ။ အနုသယဟူသော အမည်သည် အဘယ်တရား
တို့၏ အမည်ပါနည်း။

၈၈-ဖြေ။ ။ (၁) ကာမရာဂ၊ (၂) ပဋိသ၊ (၃) မာန၊
(၄) ဒိဋ္ဌိ၊ (၅) ဝိစိကိစ္ဆာ၊ (၆) ဘဝရာဂ၊
(၇) အဝိဇ္ဇာတို့၏ အမည်ပါတည်း။

(သာဓက) ကာမရာဂ ပဋိသ မာန ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ
ဘဝရာဂါ ဝိဇ္ဇာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။

(သုတ္တနိပါတ အဋ္ဌကထာ၊ ၂၁)

၇၉-မေး။ ။ အနုသယတို့ကို ပယ်သောနည်းသည် အဘယ်မျှ
အပြားရှိပါသနည်း။

၇၉-ဖြေ။ ။ ကိလေသပဋိပါဒ်နည်း၊ မဂ္ဂပဋိပါဒ်နည်း ဟူ၍
၂ နည်း ရှိပါသည်။

(သာဓက) ကိလေသပဋိပါဒ်ယာ မဂ္ဂပဋိပါဒ်ယာ စာတိ
ဒိဋ္ဌိ အနုသယာနံ အဘာဝေါ ဝေဒိ
တဗ္ဗော။

(သုတ္တနိပါတ အဋ္ဌကထာ၊ ၂၁)

၉၀-မေး။ ။ ကိလေသ ပဋိပါဒ် နည်းအားဖြင့် အဘယ်
အနုသယတို့ကို အဘယ်မဂ်ဖြင့် ပယ်ပါသနည်း။

၉၀-ဖြေ။ ။ (က) ကာမရာဂါနုသယနှင့် ပဋိသနုသယ
တို့ကို တတိယ (အနာဂါမိ) မဂ်ဖြင့် ပယ်ပါ
သည်။

(ခ) မာနာနုသယကို စတုတ္ထ (အရဟတ္တ)
မဂ်ဖြင့် ပယ်ပါသည်။

(ဂ) ဒိဋ္ဌာနုသယနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ နုသယတို့ကို
ပထမ (သောတာပတ္တိ) မဂ်ဖြင့် ပယ်ပါသည်။

(ဃ) ဘဝရာဂနုသယနှင့် အဝိဇ္ဇာနုသယတို့ကို စတုတ္ထ (အရဟတ္တ) မဂ်ဖြင့် ပယ်ပါသည်။

(သာဓက) (က) ကိလေသ ပဋိပါဠိယာ ဟိ ကာမရာဂါ နုသယ ပဋိဿာ နုသယာနံ တတိယမဂ္ဂေန ပဟိယတိ။

(ခ) မာနာနုသယသ စတုတ္ထမဂ္ဂေန။

(ဂ) ဒိဋ္ဌာနုသယ ဝိစိကိစ္ဆာ နုသယာနံ ပထမ မဂ္ဂေန။

(ဃ) ဘဝရာဂါနုသယာ ဝိဇ္ဇာနုသယာနံ စတုတ္ထမဂ္ဂေနော။

(သုတ္တနိပါတ အဋ္ဌကထာ၊ ၂၁)

၉၁-မေး။ ။ မဂ္ဂပဋိပါဠိနည်းအားဖြင့် အနုသယတို့ကို မဂ်ဖြင့် ပယ်ပုံကို ပြခဲ့ပါ။

၉၁-ဖြေ။ ။ (က) ပထမ (သောတာပတ္တိ) မဂ်ဖြင့် ဒိဋ္ဌာနုသယ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယတို့ကို ပယ်ပါသည်။

(ခ) ဒုတိယ (သကဒါဂါမိ) မဂ်ဖြင့် ကာမရာဂါနုသယ ပဋိဿာနုသယတို့ကို ခေါင်းပါးရုံသာ ပြုနိုင်၏။ လုံးဝ မပယ်နိုင်။

(ဂ) တတိယ (အနာဂါမိ) မဂ်ဖြင့် ယင်းကာမရာဂါ နုသယ၊ ပဋိဿာ နုသယတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်နိုင်၏။

(ဃ) စတုတ္ထ (အရဟတ္တ) မဂ်ဖြင့် မာနာ
နုသယ၊ ဘဝရာဂါနုသယ၊ အဝိဇ္ဇာနုသယ
တို့ကို ပယ်နိုင်၏။

- (သာမက) (က) မဂ္ဂပဋိပါဠိယာ ပန ပထမ မဂ္ဂေန
ဒိဋ္ဌာနုသယ ဝိစိကိစ္ဆာ နုသယာနံ
အဘာဝေါ ဟောတိ။
- (ခ) ဒုတိယမဂ္ဂေန ကာမရာဂါ နုသယ
ပဋိဃာနုသယာနံ တနုဘာဝေါ။
- (ဂ) တတိယမဂ္ဂေန သဗ္ဗသော အဘာ
ဝေါ။
- (ဃ) စတုတ္ထမဂ္ဂေန မာနာနုသယ ဘဝ
ရာဂါ နုသယာ ဝိဇ္ဇာ နုသယာနံ
အဘာဝေါ ဟောတိ။

(သုတ္တနိပါတ အဋ္ဌကထာ၊ ၂၁)

၉၂-မေး။ ။ နိဝရဏ တရားတို့ကား အဘယ်မျှ အပြား ရှိ
သနည်း။ ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၉၂-ဖြေ။ ။ ၆-ပါးရှိပါသည်။ ယင်း ၆-ပါးကား (၁)
ဇာမတ္တန္တ နိဝရဏ၊ (၂) ဗျာပါဒ နိဝရဏ၊
(၃) ထိနမိဒ္ဓ နိဝရဏ၊ (၄) ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စ
နိဝရဏ၊ (၅) ဝိစိကိစ္ဆာ နိဝရဏ၊ (၆)
အဝိဇ္ဇာနိဝရဏတို့ ဖြစ်ပါသည်။

(သာမက) ဆ နီဝရဏာနိ ကာမတ္ထန္တနီဝရဏံ ဗျာပါဒ
နီဝရဏံ ထိနမိဒ္ဓ နီဝရဏံ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စ
နီဝရဏံ ဝိစိကိစ္ဆာနီဝရဏံ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏံ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ သင်္ဂဟ၊ ၄၇)

၉၃-မေး။ ။ ထိုတရား ၆-ပါးသည် အဘယ်ကြောင့် နီဝ
ရဏံ မည်ကုန်သနည်း။

၉၃-ဖြေ။ ။ ဖြစ်စေတတ်သော ကုသိုလ်စိတ်ကို ဈာန်စသည်
တို့၏ အစွမ်းဖြင့် မဖြစ်အောင် တားမြစ်တတ်
သောကြောင့် နီဝရဏ မည်ကုန်၏။ တနည်း
ထိုလိုသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ထိုကုသိုလ်
တရားများကို ဖြစ်ခွင့်မပေးတတ်သောကြောင့်
နီဝရဏမည်ကုန်၏။ တနည်း ပညာစက္ခုနော
အမှန်မြင်မှုကို ပိတ်ပင်တတ်သောကြောင့် နီဝ
ရဏ မည်ကုန်၏။

(သာမက) (က) ဈာနာဒိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကကုသလ
စိတ္တံ နီဝေဓေန္တိ။

(ခ) တထာ တဿ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ န ဒေန္တိတိ
နီဝရဏာနိ။

(ဂ) ပညာစက္ခုနော ဝါ အာဝရဏဠေန
နီဝရဏာ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီ ဒုကာ၊ ၂၁၉)

၉၄-မေး။ ။ နိဝရဏစာရားတို့ကို ပယ်နည်း အဘယ်မျှ ရှိသနည်း။ ဖော်ပြပါ။

၉၄-ဖြေ။ ။ ကိလေသပဋိပါဋိနည်း၊ မဂ္ဂပဋိပါဋိနည်း အားဖြင့် နှစ်ပါးရှိပါသည်။

(သာဓက) ကိလေသ ပဋိပါဋိယာ မဂ္ဂ ပဋိပါဋိယာ စာတိ ဒွိဓာဇေ နိဝရဏ ပဟာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(သုတ္တနိပါတ အဋ္ဌကထာ၊ ၂၃)

၉၅-မေး။ ။ ကိလေသ ပဋိပါဋိနည်းအားဖြင့် အဘယ်သို့ နိဝရဏတို့ကို မဂ်ဖြင့် ပယ်နိုင်ပါသနည်း။

၉၅-ဖြေ။ ။ (က) ကာမစွန္ဒနိဝရဏနှင့် ဗျာပါဒနိဝရဏတို့ကို တတိယ (အနာဂါမိ) မဂ်ဖြင့် ပယ်နိုင်၏။

(ခ) ထိနမိဒ္ဓ နိဝရဏနှင့် ဥဒ္ဓစ္စနိဝရဏတို့ကို စတုတ္ထ (အရဟတ္တ) မဂ်ဖြင့် ပယ်နိုင်၏။

(ဂ) ဝိပုဋ္ဌိသာရ ခေင် ကုက္ကုစ္စ နိဝရဏနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ နိဝရဏတို့ကို ပထမ (သောတာပတ္တိ) မဂ်ဖြင့် ပယ်နိုင်၏။

(သာဓက) (က) ကိလေသပဋိပါဋိယာ ဟိ ကာမစွန္ဒ နိဝရဏသ ဗျာပါဒ နိဝရဏသစ တတိယမဂ္ဂေန ပဟာနံ ဟောတိ။

(ခ) ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏဿ ဥဒ္ဓစ္စနိဝရဏဿစ
စတုတ္ထမဂ္ဂေန။

(ဂ) အာတံ ဝသ မေ ကုသလန္တိ အာဒိ
နာနယေန ပဝတ္တဿ ဝိပုဋ္ဌိသာရ
သင်္ခါတဿ ကုက္ကုစ္စနိဝရဏဿ ဝိစိ
ကိစ္ဆာ နိဝရဏဿစ ပထမမဂ္ဂေန။

(သုတ္တနိပါတ အဋ္ဌကထာ၊ ၂၃)

၉၆-မေး။ ။မဂ္ဂပဋိပါဋိနည်းအားဖြင့် နိဝရဏတို့ကို မဂ်ဖြင့်
ပယ်ပျက် ပြခဲ့ပါ။

၉၆-ဖြေ။ ။(က) ကုက္ကုစ္စနိဝရဏနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏ
တို့ကို ပထမ (သောတာပတ္တိ) မဂ်ဖြင့်
ပယ်နိုင်၏။

(ခ) ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏနှင့် ဗျာပါဒနိဝရဏ
တို့ကို ဒုတိယ (သကဒါဂါမိ) မဂ်ဖြင့်
ခေါင်းပါးအောင် ပြုနိုင်၏။

(ဂ) ယင်း နိဝရဏနှစ်ပါးကို တတိယ (အနာ
ဂါမိ) မဂ်ဖြင့် ပယ်နိုင်၏။

(ဃ) ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏနှင့် ဥဒ္ဓစ္စနိဝရဏတို့ကို
စတုတ္ထ (အရဟတ္တ) မဂ်ဖြင့် ပယ်နိုင်၏။

(သာမက) (က) မဂ္ဂပဋိပါဋိယာ ပန ကုက္ကုစ္စနိဝရ
ဏဿ ဝိစိကိစ္ဆာနိဝရဏဿစ ပထမ
မဂ္ဂေန ပဟာနံ ဟောတိ။

(ခ) ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏဿ ဗျာပါဒ နိဝရဏဿစ ဒုတိယမဂ္ဂေန တနုဘာဝေါဟောတိ။

(ဂ) တတိယေန အနဝသေသ ပဟာနံ။

(ဃ) ထိနမိဒ္ဓနိဝရဏဿ ဥဒ္ဓစ္စနိဝရဏဿစ စတုတ္ထမဂ္ဂေန ပဟာနံ ဟောတိ။

(သုတ္တနိပါတ အဋ္ဌကထာ၊ ၂၃)

၉၇-မေး။ ။ နိရောဓ သမာပတ္တိကာလေ၌ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၉၇-ဖြေ။ ။ အရိယာ ရှစ်ယောက်တို့တွင် (၁) အနာဂါမိ၊ (၂) ရဟန္တာ ဤနှစ်ယောက်သာ။ ထို့ပြင် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါနှင့် မြတ်စွာဘုရားတို့လည်း ဝင်စားနိုင်ပါသည်။

(သဘဓက) အနာဂါမိ ဝိဇ္ဇာသဝါယေဝ နိရောဓသမာပတ္တိ သမာပဇ္ဇန္တိ၊ န သောတာပန္နသကဒါဂါမိနောတိ ဝုတ္တံ အနာဂါမိဖလံ ဝါ အရဟတ္တဖလံ ဝါတိ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီ ဒွိကာ၊ ၁၅၆)

၉၈-မေး။ ။ သဗ္ဗတ္တာပိ သမာပတ္တိဝိထိယံ၌ သမာပတ္တိဝိထိများကို ပြခဲ့ပါ။

၉၈-ဖြေ။ ။(၁) ဈာန သမာပတ္တိဝိထိ၊ (၂) ဖလသမာပတ္တိဝိထိဟူ၍ ၂-မျိုး ရှိပါသည်။

(သာဓက) သဗ္ဗတ္တာဓိ သမာပတ္တိဝိထိယန္တိသကလာယပိ ဈာန သမာပတ္တိဝိထိယံ ဖလသမာပတ္တိဝိထိယဉ္စ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီဋီကာ၊ ၁၅၆)

၉၉-မေး။ ။နိရောဓသမာပတ် ဝင်စား၏ဟူသည် အဘယ်နည်း။ ရှင်းလင်းခဲ့ပါ။

၉၉-ဖြေ။ ။စိတ်နှင့် စေတသိက်တို့ မဖြစ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်နေခြင်းတည်း။ ယခုမျက်မှောက်၌ပင် စိတ်ချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်လျက် နေခြင်းတည်း။ နိရောဓ သမာပတ္တိသုခကို စံစားနေခြင်းတည်း။

(သာဓက) စိတ္တ စေတသိကာနံ အပ္ပဝတ္တိသင်္ခါတဿ နိရောဓဿ သမာပတ္တိ နိရောဓ သမာပတ္တိ၊ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ စိတ္တနိရောဓံ ပတွာ ဂီဟရုဂံ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီဋီကာ၊ ၁၇၇)

၁၀၀-မေး။ ။နိရောဓ သမာပတ် ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပုဗ္ဗကိစ္စ (၄) ချက်ကို ပြခဲ့ပါ။

၁၀၀-ဖြေ။ ။(၁) ကိုယ်နှင့် စပ်နေသော ဝတ္ထု ပစ္စည်းကို ထား၍ အသီးအသီး ကားအပ်သော သင်္ကန်း

စသော ပရိက္ခရာနှင့် ကျောင်း ကန် စသည်ကို
မီး စသည်ကြောင့် မပျက်စီးပါစေနှင့်ဟု အဓိ
ဋ္ဌာန်ပြုခြင်း။

(၂) သံဃာတော်က မျှော်လင့် တောင့်တ
လျှင် ရှေးဦးစွာ နိရောဓ သမာပတ်မှ ထနိုင်
ပါစေ။

(၃) ဘုရားရှင် ခေါ်တော်မူလျှင် ရှေးဦးစွာ
နိရောဓ သမာပတ်မှ ထနိုင်ပါစေ။

(၄) ၇-ရက် အတွင်း၌ အာယုသင်္ခါရ ဖြစ်
မည်ကို ကြည့်ခြင်း။

(သဘဓက) ကာယပဋိဗဒ္ဓံ ဌပေတွာ ဝိသုံ ဝိသုံ ဌပိတ
စီဝရာဒိပရိက္ခာရ ဂေဟာဒီနံ အဂ္ဂိအာဒိနံ
အဝိနာသနာဓိဋ္ဌာနံ သံဃပဋိမာနန သတ္တု
ပက္ခောသနာနံ ပုရေတရံ ဝုဋ္ဌာနံ သတ္တာ
ဟတ္တန္တရေ အာယုသင်္ခါရပ္ပဝတ္တိ ဩလောက
န နန္တိ စတုပ္ပိဓံ အဓိဋ္ဌာနာဒိကံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ
ကတွာ။

(အဘိဓမ္မတ္ထ ဝိဘာဝနီ ဋီကာ၊ ၂၇၇)

၁၀၁-မေး။ ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်တို့ နိရောဓ သမာပတ်
ဝင်စားနေခိုက် မီးဖြင့် ရှို့သော် လောင်နိုင်
မလောင်နိုင် ရှင်းလင်းခဲ့ပါ။

၁၀၁-ဖြေ။ ။မလောင်နိုင်ပါ။ ရှင်းလင်းပါဦးအံ့။ ဗာရာဏသီပြည်၌ ဗြဟ္မဒတ်မင်းကြီး မင်းပြုစဉ် မင်းအိမ်၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ် ၈-ပါး နေစဉ် ဆွမ်းဘုဉ်းပေး ကြ၏။ အလုပ်အကျွေး အမျိုးသမီး ၅၀၀-က ပြုစုကြရ၏။ တစ်နေ့သ၌ ထို ၈-ပါးတို့တွင် ၇-ပါးတို့သည် ဟိမဝန္တာ အရပ်သို့ ကြွကြ၏။ ကျန်ရစ်သော ၁-ပါးသည် မြစ်ကမ်းရှိ တစ်ခုသောတော၌ တစ်ခုသော မြက်ချုံအတွင်းဝယ် စျာန်ဝင်စား၍ နေ၏။ ဗြဟ္မဒတ်မင်းကြီးကလည်း ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ် ၈-ပါးလုံး မရှိ၊ အမျိုးသမီးများ အလုပ်အား၍ ခေါ်ပြီး မြစ်ထဲ၌ သွားရောက် ရေကစားကြ၏။ အမျိုးသမီးတို့သည် ရေ၌အအေးလွန်လာသဖြင့် မီးထည့်လှုံဖို့ စီမံကြ၏။ ထူထပ်သော မြက်ချုံကြီးကိုလည်း တွေ့၏။ အားရဝမ်းသာ မီးထည့်ကြ၏။ မြက်ချုံကြီး အားလုံး လောင်သွား၏။ ထိုအခါ အတွင်း၌ စျာန်ဝင်စားနေသော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ကိုယ်တော်ကြီးကိုလည်း မြင်၏။ ပျံလွန်တော်မူသွားပြီဟုလည်း သိကြ၏။ မိမိတို့ နေစဉ် ပြုစုနေကျ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ကိုယ်တော်ကြီး ဟူ၍လည်း သိပြန်၏။ မင်းကြီး သိသွားသော် ငါတို့အား ကြီးစွာသောအပြစ် ပေးလတ္တံ့ဟု စိုးရိမ်ကြပြန်

၏။ ပြာဖြစ်အောင် (အစပျောက်) ရှို့ပစ်
လိုက်တော့မည်ဟုလည်း ဆုံးဖြတ်လိုက်၏။
အမျိုးသမီးများ အားလုံး များစွာသော
ထင်းခြောက် ထင်းကိုင်းများကို စုပုံကာ ထပ်မံ
ရှို့ကြ၏။ ဤမျှသော ထင်း အစုအပုံကြောင့်
ပြာကျ အစပျောက်တော့မှာ မလွဲဟု စိတ်ချ
စွာ ပြန်သွားကြ၏။ အမုန့်မှာ ထိုစျာန်ဝင်
စားဆဲ သမာပတ် အတွင်း၌ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို
ထင်းတွေ လှည်းအစီးပေါင်း ၁၀၀၀-ထပ်ပုံ
မီးတိုက်သော်လည်း မီး၏ အငွေ့ကလေးမျှ
သင့်ခြင်း (ထိခြင်း) ငှာ မစွမ်းနိုင်။

(သဘာဝ) ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ပန အန္တောသမာပတ္တိယံ
သကဋ္ဌသဟဿေဟံ ဒါရုနိ အာဟရိတာ
အာလိမ္မေန္တောပိဉ္ဇသ္မာကာရမတ္တမ္ပိ ဂဟေတုံ
န သက္ကောန္တိ။

(ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ၁၄၃၊)

၁၀၂-မေး။ ။ ထိုမီးဖြင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ကြီးကို ရှို့
သတ်သော အမျိုးသမီးတို့သည် အပြစ် ရှိ မရှိ
ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၁၀၂-ဖြေ။ ။ ပထမပိုင်းအနေ မြက် ချုံ ကြီး တခု ဟု သာ
သိလျက် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ် ရှိနေကြောင်း
မသိ၊ ပျက်စီးစေလိုသော စေတနာလည်း မရှိ၊

မြက်ချကြီးတစ်ခုလုံး ပြာကျသွားသော်လည်း
ယင်းအချိန်အထိ ငရဲ မကြီး၊ အပြစ် မရှိ။
နောက် ပိုင်း ၌ မူ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်မှန်း
သိလျက် မထူးတော့ဘူး၊ ပြာသာ ဖြစ်ပါစေ
တော့ဟု ဝိုင်းဝန်း ရှုံ့ကြပြန်၏။ ထိုစေတနာ
ပါလာသော အပိုင်း၌ ငရဲကြီး အပြစ်ရှိသွား
ကြပြီ။

(သာဓက) တာ ပထမံ အသဉ္ဇေတနိကံ ဟုတော ကမ္မုနာ
န ပဇ္ဈိံသု၊ ဣဒါနိ သဉ္ဇေတနာယ ကမ္မုနာ
ပဇ္ဈိံသု။

(ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ၁၄၃)

၁၀၃-မေး။ ။ ထို ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ကြီးသည် နောင်
အဘယ်သို့ ဖြစ်ပါသနည်း။

၁၀၃-ဖြေ။ ။ အဘယ်ကဲ့သို့မျှ မဖြစ်ပါ။ သူ၏ အဓိဋ္ဌာန်
အတိုင်း ၇-ရက် ပြည့်သောနေ့၌ ဝင်စား
နေသော စျာန်သမာပတ်မှ ထကာ ရှေး
ပကတိအတိုင်း ဆွမ်းခံကြခြင်း စသည်ဖြင့်
ချမ်းသာစွာ မျှတ နေထိုင်တော်မူသွား၏။

(သာဓက) တဿ သော သတ္တမေ ဒိဝသေ ဥဋ္ဌာယ
ယထာသုခံ အဂမာသိ။

(ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ၁၄၃)

၁၀၄-မေး။ ။ ဤကဲ့သို့ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရှင်မြတ်ကြီးအား
သေကြောင်း ကြံစည်ကာ ကာယကံမြောက်
အားထုတ်ကြ၏။ သို့အတွက် အဘယ်သို့ အပြစ်
ရှိပါသနည်း။

၁၀၄-ဖြေ။ ။ ထိုအမျိုးသမီးတို့သည် များစွာသော အနှစ်
ပေါင်း တစ်သိန်း ကာလပတ်လုံး ငရဲ၌ အကျက်
ခံရ၍ ငရဲမှ လွတ်လာသည့်အခါ ထို ကံကြွင်း
ကြောင့် ဘဝ ၁၀၀ (တစ်ရာ) ဆက်တိုက် အိမ်
မီးလောင်ခံရ၏။

(သစ္စကေ) တာ တဿဟမ္မဿ ကတတ္တာ ဗဟူနိ ဝဿ
သတ သဟဿာနိ နိရယေ ပစိတာ တဿ
ဝ ကမ္မဿ ဝိပါကာဝသေ သေန အတ္တ
ဘာဝ သတေ ဣမိနာဝ နိယာမေန
ဂေဟေ ဈာယမာနေ ဈာယိံသု။

(ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ၊ ၁၄၃)

၁၀၅-မေး။ ။ အဘယ်ကြောင့် ပါရမီ မည်ပါသနည်း။

၁၀၅-ဖြေ။ ။ မြတ် လှ စွာ သော ရုပ် နာမ် ချုပ်ငြိမ်းမှု
နိဗ္ဗာန် သို့ အထူးသဖြင့် ရောက် စေ တတ်
သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ မြတ်သော
ဉာဏ်အထူးဖြင့် ဤ သံသရာခေါ် လောက

ကြီးကို ဖြတ်တောက်တတ်သော ကြောင့်
လည်းကောင်း *ပါရမီ* မည်ပါသည်။

(သဘဓက) ပရံ ဝါ သေဌံ နိဗ္ဗာနံ ဝိသေသေန မယတိ
ဂစ္ဆတိ၊ ပရံ ဝါ လောကံ ပမာဏဘူတေန
ဉာဏဝိသေသေန ဣမ လောကံဝိယ မုနာတိ
ပရိစ္ဆိန္နတိ။

(စရိယာဝိဇ္ဇက အဋ္ဌကထာ၊ ၂၆၉)

၁၀၆-မေး။ ။ဘုရားဖြစ်ကြောင်းတရား အဘယ်မျှ အပြား
ရှိပါသနည်း။ ဘုရားဖြစ်ကြောင်းတရားများကို
အမိန့်ရှိပါဟု အရှင်သာရိပုတ္တရာ မေးလျှောက်
သည်ကို ဘုရားရှင် အဘယ်သို့ ဖြေပါသနည်း။

၁၀၆-ဖြေ။ ။ဘုရားဖြစ်ကြောင်းတရား ၁၀-ပါး ရှိပါ
သည်။ ယင်း ၁၀-ပါးကား....
ဒါနံ သီလဉ္စ နိက္ခမံ၊ ပညာ ဝီရိယေန ပဉ္စမံ။
ခန္တိ သစ္စ မဇ္ဈိဋ္ဌာနံ၊ မေတ္တာပေက္ခာတိ တေဒသ။

(သဘဓက) ကတိ နှခေါ ဘန္တေ ဗုဒ္ဓကာရကာ ဓမ္မာ၊
ဒသ ခေါ သာရိပုတ္တ ဗုဒ္ဓကာရကာ ဓမ္မာ၊
ကတမေ ဒသ ဒါနံ ခေါ သာရိပုတ္တ
ဗုဒ္ဓကာရကော ဓမ္မာ၊ သီလံ နေက္ခမံ
ပညာ ဝီရိယံ ခန္တိသစ္စံ အဓိဋ္ဌာနံ မေတ္တာ

ဥပေက္ခာ ဗုဒ္ဓကာရကော မဇ္ဈော၊ ဣမေ
ခေါ သာရိပုတ္တ ဒသ ဗုဒ္ဓကာရကာ ဓမ္မာ။

(စရိယာပိဋက အဋ္ဌကထာ၊ ၂၇၀)

၁၀၇-မေး။ ။ အလွယ်ဆုံး အကောင်းဆုံး ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အား
ထုတ်ပုံနှင့်တကွ ပြခဲ့ပါ။

၁၀၇-ဖြေ။ ။ အလွယ်ဆုံး အကောင်းဆုံးဖြစ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်း
မှာ အာနာပါနဿတိကမ္မဋ္ဌာန်း ဖြစ်ပါသည်။
ယင်းကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်ပုံမှာ တောအရပ်
သို့ ကပ်၍ လည်းကောင်း၊ သစ်ပင်ရင်း (အနီး)သို့ ကပ်၍
လည်းကောင်း၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ် တစ်ခုခုသို့ ကပ်၍ လည်း
ကောင်း၊ အမျိုးသားယောဂီဖြစ်လျှင် အမျိုးသား ထိုင်နည်း
ဖြင့်၊ အမျိုးသမီးယောဂီဖြစ်လျှင် အမျိုးသမီး ထိုင်နည်းဖြင့်
ထိုင်ရ၏။ မိမိကိုယ်ကို ရှေ့သို့လည်း မငိုက်လွန်း၊ နောက်သို့
လည်း မလန်လွန်း၊ ခပ်ဖြောင့်ဖြောင့် မတ်မတ်တလေး နေ
ရ၏။ မိမိသတိကို ရှေ့ရှုစွ်စေလျက် အသိစိတ်ကလေးကို နှာ
သီးဖျားသို့ တွန်းပို့ထားရ၏။

အာနာပါနဿတိ (အာနာပါနာသတိ) အာန (ဝင်
လေ)၊ အပါနာ(ထွက်လေ) တို့၌ အသိစိတ်ကလေး ရောက်နေ
အောင် သတိဖြင့် ရှေ့ရှုပြု တွန်းပို့ပေးထားခြင်းပင်။

ဝင်လေတိုင်းကို ဝင်လေဟု တရစပ် မပြတ် မလွှတ်တမ်း
သိရမည်။ ပြည့်ပြည့်ဝဝ၊ လေးလေးပင်ပင်၊ ထိထိမိမိ သိရမည်။
ထွက်လေကိုလည်း ထွက်လေဟု ထို့အတူ သိရမည်။

ခဲးဦးအံ။ ။တိုတိုရုလျှင် တိုတိုပင် ထိထိမိမိ သိရမည်။
 ရှည်ရှည်ရုလျှင်လည်း ရှည်ရှည်ပင် ထိထိမိမိ သိရမည်။ မြန်မြန်
 ရုလျှင် မြန်မြန်ပင်။ နှေးနှေးရုလျှင် နှေးနှေးပင် ထိထိမိမိ
 မလွတ်တမ်း သိရမည်။ ခပ်ပြင်းပြင်းကလေး ရှုနိုင်လျှင် ပို၍
 အသိလွယ်လျက် သမာဓိဖြစ် မြန်၏။

ငွေတစ်ကျပ်မှာ လေးမတ်ရှိရာ တစ်မတ်သား သိလိုက်လျှင်
 သုံးမတ်သား လွတ်သွားသည်။ နှစ်မတ်သား သိလိုက်လျှင်
 နှစ်မတ်သား လွတ်သွားသည် စသည်အားဖြင့် အမှတ်တစ်ခု
 တစ်ခု၌ သိလိုက်ပုံနှင့် မသိလိုက်ပုံကို ကွဲပြားအောင် သိလေ။
 သိလိုက်တိုင်း သိလိုက်တိုင်း သိသမျှတို့၌ ကုသိုလ်များ ဖြစ်နေ
 ပုံကို သတိပြုပါ။ အကုသိုလ်များ ကွယ်ပျောက်သွားပုံတို့ကို
 လည်း သတိပြုပါ။ ထို့ထက်ခွဲ၍ ဝိဇ္ဇာဉာဏ် (အလင်းဓာတ်)
 ခန္ဓာသို့ ချဉ်းကပ်ပုံကလေးတွေကို စဉ်းစားနိုင်ပါစေ။

(က) ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု အရညဂတောဝါ ရုက္ခ
 မူလဂတောဝါ သုညာဂါရဂတောဝါ၊ ပ ရဿံ
 ဝါ ပဿ သန္တော ရဿံ ပဿ သာမိကံ ပဇာ
 နာတိ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၂၅၀)

(ခ) အယမ္ဗိ ခေါ ဘိက္ခဝေ အာနာပါနဿတိ သမာဓိ
 ဘာဝိတော ဗဟုလိကတော သန္တောစေဝ ပဏီ
 တောစ အသေစနကော သုခေါစ ဝိဟာရော၊

ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နော ပါပကော အကုသလေ ဓမ္မေ ဌာန
သော အန္တရ်ဓာပေတိ ဝူပသမေတိ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၂၅၀)

၁၀၈-မေး။ ။ အာနာပါန ရှုမှတ်ပုံနှင့် စပ်၍ ကျမ်းဂန်လာ
သိစရာများ ရှိသေးက အနည်းငယ် ရှင်းပြ
စမ်းပါ။

၁၀၈-ဖြေ။ ။ စိတ်ကို အမြဲတမ်း နှာသီးဖျားမှာပင် ကပ်ထား
၍ ဝင်လေ ထွက်လေတို့၏ စ-လယ်-ဆုံး သုံး
ပါးလုံး မိအောင် မှတ်ဖို့ လိုပါသည်။ အချို့
ဝင်လေမှာ မိ၍ ထွက်လေမှာ မမိတတ်ပါ။ စ-လယ်-ဆုံး
တွင်လည်း အစဉ်သာ မိ၍ အလယ်-အဆုံးတို့၌ လွတ်နေတတ်
ပါသည်။ အချို့ စ-လယ်-မိ၍ အဆုံး၌ လွတ်နေတတ်ပါသည်။
အချို့ စ-လယ်-လွတ်၍ အဆုံးကျမှ သွားမိတတ်ပါသည်။
အချို့ သုံးခုလုံး လွတ်တတ်ပါသည်။ သုံးခုလုံး အမြဲတမ်းမိဖို့
လိုပါသည်။ ယင်း ဝင်လေကို ခန္ဓာကိုယ် တကိုယ်လုံး ပြန်၍
အောင် လေးလေးပင်ပင် ရှုပစ်ရသည်။

(က) ဒီဗောရသောစ အာယသော၊ ပဿသောဝိစ
တာဒိသော။

စက္ကာရောဝဏ္ဏာ ဝတ္တန္တိ၊ နာသိကဂ္ဂေဝ ဘိက္ခု
နော။ ။

(ခ) သော အာဒိမေဝ ပရိဂ္ဂဟေတုံ၊ သတ္တောတိ မဇ္ဈ
ပရိယောသာနေ။

ကိလမတိ ကေဿမဇ္ဈံ ပါကဋ္ဌံ ဟောတိ၊ န အာဒိ ပရိယောသနံ။ ။

(ဂ) သဗ္ဗကာယ ပရိသံဝေဒိ အဿသိဿာမိတိ၊ ပ၊ ပဿသိဿာမိတိသိက္ခတိ။ ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၂၅၆)

၁၀၉-မေး။ ။ အားထုတ်ပုံ အများနားလည် သဘောပေါက် အောင် ကျမ်းဂန်၌ ဥပမာရှိလျှင် ထုတ်ပြခဲ့ စမ်းပါ။

၁၀၉-ဖြေ။ ။ ဥပမာကား—

- (က) မိမိစိတ်ကို ယဉ်ကျေး ကုသိုလ်တိုးပွားစေလိုသော ယောဂီသည် တောင်သူလယ်သမားနှင့် တူ၏။
- (ခ) ဘဝများစွာ မငြိမ်မသက် ပြေးလွှားရိုင်းပြေး သော စိတ်သည် နွားရိုင်းနှင့် တူ၏။
- (ဂ) အနာပါနခေါ် ထွက်လေ ဝင်လေ တည်းဟူ သော ဝါယောရုပ် အာရုံတရားသည် တိုင်ငုတ်နှင့် တူ၏။ မှတ်စိတ်ကို အာရုံသို့ ရောက်ရှိ ပူးကပ်နေ အောင် တွန်းဆွဲချည်ပေးသည့် သတိစေတသိက် သည် ကြိုးနှင့် တူ၏။

မှတ်ချက်။ ။ တောင်သူ လယ်သမားသည် နွားရိုင်းကို တိုင်ငုတ်မှာ ကြိုးဖြင့် နာနာချည်ပြီး မြန်မြန်ယဉ်ကျေးအောင် သွန်သင်လျက် စီးပွားဥစ္စာများ တိုးပွားရရှိအောင် ခိုင်းရ

သလို ယောဂီသည် မိမိစိတ်ကို အာရုံတိုင်ငုတ်၌ သတိကြီးဖြင့်
ချည်ပြီး ရှုမှတ်ပါဟူလို။

ယထာ ထမ္ဘေ နိဗ္ဗန္ဓေယျ၊ ဝစ္ဆိ ဒမ္မံ နရော ဣဓ။

ဗန္ဓေယျေဝံ သကံစိတ္တံ၊ သတိယာ ရမ္မဏေ ဒဋ္ဌံ။ ။

(ဝိသုဒ္ဓိစဂ္ဂ၊ ၂၆၂)

၁၁၀-မေး။ ။ ယောဂီများ အတုယူ နှလုံးသွင်းနိုင်ရန် ဥပမာ
ရှိလျှင် တစ်ခုထုတ်ပြပါ။

၁၁၀-ဖြေ။ ။ ယောဂီသည် မဟာဒီပိရာဇာ ခေါ် သစ်မင်း
ကြီးနှင့် တူ၏။ သစ်မင်းကြီးကဲ့သို့ သဘော
ပေါက်ရ၏။ ဆိုလိုရင်းမှာ တောအရပ် စသည်
၌ မြက်ချုံ၊ တောချုံ၊ သို့မဟုတ် တောင် စသည် တစ်ခုခုကို
အကာအကွယ်ယူကာ သေဝပ်စွာ ပုန်းအောင်းလျက် တော
ဝက်၊ တောကြက်၊ ယုန်၊ ဂျီ (ချေ) စသော သားကောင်
တို့ကို ရှိသမျှအားအင်ဖြင့် အမိဖမ်းရလေသကဲ့သို့ ထို့အတူ
တောအရပ် စသည်တို့သို့ ကပ်၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ် သေဝပ်စွာ
တရစပ် မပြတ်အားထုတ်လျက် သောတာပတ္တိမဂ် စသော
တရားထူး တရားမြတ် အနည်းဆုံး တစ်ခုခုကို ရအောင် ဖမ်းယူ
နိုင်ရမည်။ အချည်းနှီး မဖြစ်စေသင့်။

ယထာပိ ဒီပိကောနာမ၊ နီလီယိတွာ ဂဏှဟိ ဓိဝေ၊
တတ္ထေဝါယံ ဗုဒ္ဓပုတ္တော၊ ယုတ္တယောဂေါ၊ ဝိပဿကော၊
အရညံ ပဝိသိတွာနဂဏှာတိ ဖလမုတ္တမံ။

(ဝိသုဒ္ဓိစဂ္ဂ၊ ၂၆၂)

၁၁၁-မေး။ ။ယောဂီတိုင်းတို့သည် နွားကျောင်းသားအတူ ကျင့်ရမည်ဟူသည်ကား အဘယ်နည်း။

၁၁၁-ဖြေ။ ။ကျွမ်းကျင်သော နွား ကျောင်း သား သည် ကျောက်ခဲလေးများကို ခါးပိုက်ထဲ၌ ထည့်၍ တုတ် စသည် ကိုင်ပြီး စောစောကပင် နွားခြံသို့ သွားလျက် နွားများကို နှိုးနှင့်ရ၏။ ခြံတံခါးဝမှ ရပ်နေရ၏။ ခြံတံခါးဝသို့ နွားတစ်ကောင် တစ်ကောင် ရောက်လာတိုင်း ရောက်လာတိုင်း ကျောက်ခဲလေးတစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီကို ချထားလိုက်၏။ ခြံဝသို့ နွေးနွေး ရောက်လာလျှင် နွေးနွေး ချထားလိုက်၏။ မြန်မြန် ရောက်လာလျှင် မြန်မြန် ချထားလိုက်၏။ တစ်ကောင်တည်း ရောက်လာလျှင် တစ်ခဲတည်း ချထားလိုက်၏။ နှစ်ကောင်တွဲ ရောက်လာလျှင် နှစ်ခဲ ချထားလိုက်၏။ ကြိုက်သလို လာ၊ လာသလို ချ၊ ဤသို့ မလွတ်တမ်း ချနိုင်သလို ယောဂီသည်လည်း ပေါ်လာတိုင်းသော ရုပ်နာမ် အမှုအရာတို့ကို မလွတ်တမ်း မှတ်နိုင်ဖို့လို၏။ နွားခြံ၏ အတွင်းသို့လည်း လိုက်မမှတ်ရ။ အပြင်သို့လည်း လိုက်မမှတ်ရ။ ခြံဝ (နှာသီးဖျား) လေထိရာ အရပ်ကလေး၌သာ သတိကလေးကို တင်ပြီး ရှုမှတ် ပွားများလေလျှင် ရှုမှတ်ပွားများမှု ပြည့်စုံနိုင်၏။

ဗုဋ္ဌ ဗုဋ္ဌောကာသေ ပန သတိံ ဌပေတွာ
ဘာဝေန္တဿေဝ ဘာဝနာ သမ္ပဇ္ဇတိ။

တေန ဝုတ္တံ အန္တောစ ဗဟိစ ဝါတံ အပ္ပရိဂ္ဂဟေတွာ
ပုရိမ နယေနောဝ ဝေဂေန ဝေဂေန ဂဟေ တဗ္ဗန္တိ။
(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၂၇၁)

၁၁၂-မေး။ ။ ကွေးခြင်း ဆန့်ခြင်းနှင့်တကွ လျောင်းခြင်း၊
ထိုင်ခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ သွားခြင်း စသည်တို့၌
အဘယ်သို့ မှတ်ရမည်နည်း။

၁၁၂-ဖြေ။ ။ ကွေးချင်လျှင် ကွေးချင်တယ်၊ ကွေးချင်တယ်၊
ကွေးလျှင် ကွေးတယ်၊ ကွေးတယ်၊ ဆန့်ချင်
လျှင်လည်း ဆန့်ချင်တယ်၊ ဆန့်ချင်တယ်၊ ဆန့်
လျှင် ဆန့်တယ်၊ ဆန့်တယ် စသည်အားဖြင့် အမှုအရာတိုင်းတို့၌
မလွတ်အောင် မှတ်ရပါမည်။

သမိဉ္ဇိတေ မသာရိတေ သမ္ပဇာနကာရီ ဟောတိ
သံသာဋ္ဌိပတ္တ စိဝရဓာရဏေ သမ္ပဇာန ကာရီဟောတိ
အသိတေ ဝိတေ ခါယိတေ သာယိတေ သမ္ပဇာန
ကာရီ ဟောတိ၊ ပ၊ ဧဝမ္ပိခေါ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု
ကာယေ ကာယာနုပဿိ ဝိဟရတိ။

(မူလပဏ္ဏာသပါဠိ၊ ၇၂)

၁၁၃-မေး။ ။ ခဏ ခဏ ကွေးနေ ဆန့်နေလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်း
ဖြစ်ပါ့မလား။ တရားအတက် နှေးမသွားဘူး
လား။ အချို့က မပြင်ရဘူး၊ မပြောင်းရဘူးဟု၊
အချို့က တစ်နာရီ မပြည့်မချင်း မလှုပ်မယှက်ရဘူးဟု ပြော
နေကြ၏။ အမှား အမှန် ရှင်းပြခဲ့စမ်းပါ။

၁၁၃-ဖြေ။ ။မပြင်ရ၊မပြောင်းရဟု ညွှန်ပြခြင်းသည် အမှား
 သာ ဖြစ်၏။ ပြင်နိုင်သည်၊ ပြောင်းနိုင်သည်ဟု
 ညွှန်ပြခြင်းသာ အမှန် ဖြစ်၏။ မပြင် မပြောင်း
 အညောင်းနှင့်တကွ အကိုက်အခဲ ခံနေရလျှင် တရားမတက်
 သည့်အပြင် စိတ်တည်ငြိမ်မှု သမာဓိမျှကိုပင် မရနိုင်။ ခဏ ခဏ
 ကွေးချင်လျှင် ကွေးနိုင်ပါ၏။ ကွေးချင်လျက်သားနှင့် မကွေးပဲ
 အောင့်အည်း အပင်ပန်း ခံမနေတောင်းဘူး။ ကွေးချင်တယ်၊
 ကွေးတယ်၊ အမှတ်မလွတ်ဖို့က အဓိကပါ။ မြန်မြန် တရား
 တက်ချင်လျှင် မြန်မြန် မှတ်ရပါမည်။ ညောင်းလျှင် (ဝါ)
 ကိုက်လျှင် အောင့်မထားပါနှင့်။ အမှတ်ကလေးနှင့် ပြင်ပြီး
 သုံးချက်လုံး မိအောင် တွန်းမှတ်ပါ။

ပြင်လို့ တရားမတက်တာ မဟုတ်ပါ။ မပြင်ပဲ အောင့်အည်း
 မှတ်နေလျှင်သာ တရား မတက်တာပါ။ မကွေး မဆန့်ပဲ
 (ဝါ) မပြင်ပဲ ကြာကြာကြီးနေလျှင် ကျင်တာတွေ၊ နာတာ
 တွေ၊ ကိုက်တာတွေ၊ ပူတာတွေဆိုတဲ့ ဝေဒနာတွေ ဖြစ်လာ
 တတ်ပါတယ်။ ဒီဝေဒနာတွေဟာလဲ အဆန်းမဟုတ်ဖူး။ ခန္ဓာ
 ရှိလျှင် ဝေဒနာတွေ ရှိရမှာပဲ။ ခန္ဓာရှိလျက် ဝေဒနာတွေ
 ကွက်ပြီး မချုပ်ဘူး။ တဏှာချုပ်ဖို့သာ လိုတယ်။ တဏှာချုပ်
 အောင်သာ ကြိုးစားရမယ်။ ဝေဒနာ ချုပ်နေတယ်လို့လဲ
 ဂုဏ်ယူ ပြောတတ်ကြသေးတယ်။ အရေးမဟုတ်တာ အရေး
 လုပ်နေကြတယ်။ တဏှာကို တိုက်ရမှာ ဝေဒနာကို တိုက်နေ
 ကြတယ်။ ကြာကြာကြီး မပြင်ပဲ မပြောင်းပဲနေလျှင် ဝေဒနာ

တွေတက်ပြီး စိတ်တည်ငြိမ်မှု မရဘူး။ စိတ်တည်ငြိမ်မှု မရလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်း မဖြစ်ဘူး။ ကမ္မဋ္ဌာန်း မဖြစ်လျှင် တရားမတက်၊ မဂ်ဉာဏ် စသည် မရနိုင်ဘူး။

ထို့ကြောင့် ပြင်ချင်စိတ် ပေါက်လာလျှင် ပြင်ချင်တယ် အမှတ်ဖြင့်၊ ပြင်လျှင် ပြင်တယ် အမှတ်ဖြင့် ပြင်လိုက်ပါ။ အမှတ်တော့ မလွတ်စေနဲ့။ အသိနှင့် သတိ အမြဲ ရှိပါ။ ကွေးချင်လို့ ကွေးလိုက်ရလျှင်၊ ဆန့်ချင်လို့ ဆန့်လိုက်ရလျှင် မကွေး မဆန့်ရလို့ ဒုက္ခပေးနေတဲ့ ကျင်တာ နာတာ စသော ဝေဒနာတွေ မဖြစ်တော့ဘူး။ ဝေဒနာတွေ မဖြစ်လျှင် စိတ်တည်ငြိမ်မှု ကောင်းကောင်းကြီး ရလာမယ်။ စိတ်တည်ငြိမ်မှု ရလာလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ် အောင်မြင် တိုးပွားခြင်းသို့ ရောက်လာ၏။ ရောက်လာလျှင် ဉာဏ် အသစ် အသစ်များ တိုးတက်လျက် မဂ်ဉာဏ် စသော တရားထူးများ ရနိုင်၏။

(က) တတ္ထ ဟတ္ထပါဒေ အတိစိရံ သမိဉ္ဇေတွာ ဝါ ပသာရေတွာ ဝါ ဌိတဿ ခဏေ ခဏေ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တံ ကေဂ္ဂံ နုလဘတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ပရိပတတိ ဝိသေသံ နာဓိဂစ္ဆတိ။

(ခ) ကာလေ သမိဉ္ဇေန္တဿ ကာလေ ပသာရေန္တဿ ပန တာဝေဒနာ နှုပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တံ ကေဂ္ဂံ ဟောတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဇာတိံ ဂစ္ဆတိ ဝိသေသမဓိဂစ္ဆတိ။

(သီလက္ခန္ဓာ၊ ဌ၊ ၁၇၆။)

၁၁၄-မေး။ ။ အာနာပါနုဿတိ ကံမ္မဋ္ဌာန်းသည် သတိပဋ္ဌာန်
လေးပါး၌ ပါဝင်ပါသလော။ အကြောင်းနှင့်
တကွ ဖြေခံပါ။

၁၁၄-ဖြေ။ ။ ပါဝင်ပါသည်။ အကြောင်းမှာ အာနာပါနုဟု
ဆိုအပ်သော အဿာသ ပဿာသခေါ် ကာယ
သည် လည်းကောင်း၊ ထိုကာယနှင့် နိဿယ
နိဿိတဖြစ်သော ကရုဇကာယသည် လည်းကောင်း ဌာနုပစာ
နည်းအားဖြင့် ကာယပင် မည်လျက် ရေမဟုတ်သော ကံလျှပ်
(မြှူ) အရှိန် အခိုးကို အဝေးမှ မြင်ရ၍ ရေဟုပင် ထင်ရ
သဖြင့် ရေဟု ရှုနိုင်သကဲ့သို့ ကာယဟု ရှုနိုင် ရှုရသောကြောင့်
ဇာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ဟု ဆိုရပါသည်။ ကာယာ
နုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်မည်၏ ဟူလိမ့်။

(က) ယာအဟံ ယထာ ဝုတ္တေ အဿာသ ပဿာသ
ကာယေ တဿနိဿယဘူတေ ကရုဇ ကာယေစ
ကာယဿေဝ အနုပဿနာ အနုဒကဘူတာယ မရီ
စိယာ ဥဒကာနုပဿနာဝိယ။

(ခ) အထခေါ ယထာရဟံ အနိစ္စဒုက္ခာနုတ္တာ သုဘ
ဘာဝဿေဝါ နုပဿနာ။

(ဂ) ကာယ မတ္တဿေဝ အနုပဿနာ ကာယာနုပဿနာ
ကာယ ကာယာနုပဿနာယ သမ္ပယုတ္တာ သတိ
ဇယေဝ ဥပဋ္ဌာနံ သတိပဋ္ဌာနံ တဿ ဘာဝနာ

ဝဗုဒ္ဓာ ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန ဘာဝ
နာတိ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ မဟာဋီကာ၊ ၃၂၀)

၁၁၅-မေး။ ။ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ရာ၌ ပြင်းထန်လွန်းလျှင်
မဂ် ဖိုလ် ရနိုင် မရနိုင်၊ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ကမ္မဋ္ဌာန်း
အားထုတ်သင့် မသင့် ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့ပါ။

၁၁၅-ဖြေ။ ။တေဒဂ်ငါးတန် ဘွဲ့ထူးခံပြီးဖြစ်သော သော
တာပန် အရှင် အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ်သည်
ပထမ သံဂါယနာတင် ပါဝင်နိုင်ဖို့ရန် အထက်
မဂ်သုံးခု အတွက် ပြင်းပြင်းထန်ထန် စကြံအကျင့်ဖြင့် မအိပ်
မနား အားထုတ်သော်လည်း ထူးခြားမှု ဘာမျှ မရှိ၊ မြတ်စွာ
ဘုရား သက်တော်ထင်ရှား ရှိတော်မူစဉ်က “ငါ့ရှင် အာနန္ဒာ၊
သင် ပြုထားသည့် ကုသိုလ်ကောင်းမှု အစုစုသည် ထင်ရှားရှိ၏။
သင်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကို ကြိုးစား အားထုတ်လိုက်ပါ
ဦးလော။ အကယ်၍ အားထုတ်လိုက်လျှင် အချိန်ကလေး
မကြာမီမှာပင်လျှင် ရဟန္တာဖြစ်ပေလိမ့်မည်” ဤကား မြတ်စွာ
ဘုရား စကားတော်တည်း။ ဘုရားရှင်တို့စကား မည်သည်မှာ
မဟုတ်သည်ကိုလည်း မဆို၊ ဆိုလျှင်လည်း မဟုတ်တာ မရှိ။ ဖြစ်
ကား မဖြစ်လာခဲ့။ အရှင်အာနန္ဒာ စဉ်းစားနေ၏။ မိမိအပြစ်ကို
မြင်သွား၏။ ယင်း အပြစ်ကား လွန်ကဲသော ဝီရိယသည် ဝီရိယ
အဖြစ်မှ လွန်မြောက်၍ ဥဒ္ဓစ္စအဖြစ်သို့ ရောက်တတ်၏။ ယင်း
ဥဒ္ဓစ္စကား သမာဓိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တည်း။ သမာဓိ မဖြစ်နိုင်။

မျှသော ဝီရိယကို ပြင်ဆင် ပြုလုပ် ရှုမှတ်မှသာ အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ် ထိုအချိန်ကလေးမှာပင် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက် တော်မူပြီ။

- (က) အယဉ် အာယသွာ စင်္ကမေန ဗဟိဝိတိနာမေတွာ ဝိသေသံ နိဗ္ဗတ္တေတုံ အသက္ကေန္တော စိန္တေသိ၊ နနမံ ဘဂဝါ တေဒပေါစ ကတပုညောသိ တံ အာနန္ဒ ပဓာန မနုယု ခိပ္ပံ ဟောဟိသိ အနာသ ဝေါတိ။
- (ခ) ဗုဒ္ဓါနဉ္စ ကထာဒေါသောနာမ နတ္ထိ၊ မမ အစွာ ရဒ္ဓံ ဝီရိယံ၊ တေန မေ စိတ္တံ ဥဒ္ဓစ္စာယ သံဝတ္တတိ၊ ဟန္တာဟံ ဝီရိယ သမတံ ယောဇေမိတိ။
- (ဂ) တေန ဣမသ္မိံ သာသနေ အနိပန္နော အနိသိန္နော အဋ္ဌိတော အစင်္ကမန္တော ကောဘိက္ခု အရဟတ္တံ ပတ္တောတိဝုတ္တေ အာနန္ဒတ္ထေ ရေတိ ဝတ္တံ ဝဋ္ဌတိ။

(ပါရာဇိက ကဏ္ဍ ၈-၁၁)

၁၁၅-မေး။ ။ အာနာပါနဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်း၏ ထူးခြား ဆန်းကြယ်ပုံ အမြင်မျှ ပြခဲ့ပါ။

၁၁၅-ဖြေ။ ။ အာနာပါနဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကြိုးပမ်းရှုမှတ် နေသော မထေရ်တပါးသည် လပြည့်နေ့ညဉ့်၌ သိမ်တွင်းဝယ် ဥဒ္ဓမ္မပြုပြီး လျင် သိမ်မှ နေရာ ကျောင်းသို့ အပြန်တွင် ရဟန်းများနှင့်အတူ စကြိုဦးတွင်

ရပ်ပြီး လရောင်ကို ကြည့်လျက် မိမိ၏ အာယုသင်္ခါရကို စုံစမ်းလေ၏။

တုမေဟိ ကထံ ပရိနိဗ္ဗာယန္တာ ဘိက္ခု ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ (ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသောရဟန်းများကို သင်တို့ ဘယ်လိုမြင်ဖူးပါသလဲ။)

အမေဟိ အာသနေ နိသိန္နကာဝ ပရိနိဗ္ဗာယန္တာ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ (မိမိနေမြဲ နေရာ၌သာ နေလျက် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတာကို တပည့်တော်တို့ မြင်ဘူးပါကုန်၏။)

အမေဟိ အာကာသေ ပလ္လက္ခံ မာတုဇိတွာ နိသိန္နဿိ မုရိနိဗ္ဗာယန္တာ ဒိဋ္ဌပုဗ္ဗာ (ကောင်းကင်၌ ထက်ဝယ် ဘွဲ့ခွေလျက် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတာကို တပည့်တော်တို့ မြင်ဖူးပါကုန်၏။) အထက်ပါအတိုင်း အသီးသီး ပြောကြား လျှောက်ထားပြီး နောက် မထေရ်မြတ်က ပြောသည်မာ...

အဟံ ဒါနိ ဝေါ စက္ခမန္တမေဝ ပရိနိဗ္ဗာယမနံ ဒေသေ သာမိ (ယခု ငါသည် သင်တို့ကို စကြိုကြရင်း ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုတာကို ပြပေအံ့။)

ထို့နောက် စကြို၏ အလယ်၌ အမှတ်အသားလေး တခုကို ပြု၍ ငါ စကြိုလျှောက်ဦးမည်။ အဲဒီ အမှတ်အသားလေးသို့ ရောက်လျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုအံ့ဟု ဆို၍ စကြိုသို့ တက်ပြီးလျှင် အရှေ့ထိပ်မှ အနောက်ထိပ်သို့ ရောက်အောင် လျှောက်၏။ ထိုမှ ပြန်လာ၍ ခြေတဖက် ဆိုပြီး အမှတ်အသားကလေးကို နှင်းမိစဉ် နှင်းမိလျက်သား ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုလေ၏။

တသ္မာ ဟဝေ အပ္ပမတ္တော၊ အနုယုဉ္ဇေထ ပဏ္ဏိတော။
ဧဝံ အနေကာနိသံသံ၊ အာနာပါနဿတိံ သဒါ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ၊ ၉၊ ၂၀၄)

၁၁၈-မေး။ ။ သီလဖြည့်ကျင့်ခြင်းစသည်ကို မပြုပဲ အရဟတ္တ
ဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိနိုင် မရနိုင်၊ အကယ်၍ မရနိုင်က
ရနိုင်အောင် အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြည့်ကျင့်အားထုတ်
ရမည်နည်း။

၁၁၈-ဖြေ။ ။ ဘား(ဖား)သတ္တဝါ၏ ခုန်ကျော်၍ သွားခြင်း
ကဲ့သို့ သီလဖြည့်ကျင့်ခြင်း စသည်ကို မပြုပဲ
အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်ကို မရနိုင်ပါ။ အကယ်၍
ရနိုင်အောင် အားထုတ်လိုသော် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ဟူ
သော အကျင့်သုံးပါးတို့ကို သီလဟူသော - အစမှ စ၍သာ
လျှင် အစဉ်အတိုင်း ဖြည့်ကျင့်ရပါသည်။

ဤသို့ ဖြည့်ကျင့်သည်ရှိသော် ပါရမီအား ကံအား ရှုမှတ်မှု
အားများအရ အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိနိုင်ပါသည်။

မှတ်ချက်။ ။ အထက်ဆုံး အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်ကို ရရှိနိုင်
သည်ဟု ဆိုသဖြင့် အောက်ဖြစ်သော (က) သောတာပတ္တိ
ဖိုလ်ဉာဏ်၊ (ခ) သကဒါဂါမိဖိုလ်ဉာဏ်၊ (ဂ) အနာဂါမိဖိုလ်
ဉာဏ် တို့ကိုလည်း ရရှိနိုင်သည်၊ ရရှိခဲ့သည်ဟု မှတ်ရပါသည်။

ထို့ကြောင့်—

မဏ္ဍုကဿ ဥပ္ပတိတွာ ဂမနံဝိယ အာဒိတောဝ
သီလပူရဏာဒိ အကတွာ အရဟတ္တပဋိဝေဓောနာမ
နတ္ထိ၊ ပဋိပါဠိယာ ပန သီလ သမာဓိ ပညာယော
ပူရေတွာဝ သက္ကာအရဟတ္တံ ပတ္တန္တိ။

(အင်္ဂုတ္တရ အဋ္ဌကထာ၊ ၂၂၁)

အနက်ကား

မဏ္ဍုကဿ၊ ဘား (ဖား)သတ္တဝါ၏။ ဥပ္ပတိတွာ၊ ခုန်
ကျော်၍။ ဂမနံဝိယ၊ ပြေးသွားခြင်းကဲ့သို့။ အာဒိတောဝ
အစမှသာလျှင်။ သီလပူရဏာဒိ၊ သီလကို ဖြည့်ကျင့်ခြင်းစသည်
ကို။ အကတွာ၊ မပြုပဲ။ အရဟတ္တပဋိဝေဓော၊ အရဟတ္တဖိုလ်
ဉာဏ်ကို ရခြင်း (ဝါ) အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း
(ဝါ) ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။

ပန၊ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်း မရှိသည်မှတစ်ပါး ရှိ
သည်ကို ဆိုဦးအံ့။ ။ ပဋိပါဠိယာ၊ အစဉ်အားဖြင့် (ဝါ)
အစဉ်အတိုင်း မခုန်ကျော်ပဲ။ သီလ သမာဓိ ပညာယော၊ သီလ
အကျင့်၊ သမာဓိအကျင့်၊ ဝိပဿနာ ပညာအကျင့်ဟု ဆိုအပ်
သော သိက္ခာသုံးပါး အကျင့်မြတ်တရားတို့ကို။ ပူရေတွာဝ၊
ဖြည့်ကျင့်မှသာလျှင် (ဝါ) ဖြည့်ကျင့်သော ယောဂီမှ သ
လျှင်။ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်သို့ (ဝါ) ရဟန္တာအဖြစ်
သို့။ ပတ္တန္တိ၊ ရောက်ခြင်းငှာ။ သက္ကာ၊ စွမ်းနိုင်ကုန်၏။

၁၁၉-မေး။ ။ အာနာပါနနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ် ဝတ္ထုလေး
တစ်ပုဒ် ထုတ်ပြခဲ့စမ်းပါ။

၁၁၉-ဖြေ။ ။ အခါတပါး ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်ရ ရဟန္တာ
အရှင်အနုရုဒ္ဓါ မထေရ်မြတ်သည် ကောသလ
တိုင်း တခုသော တော၌ သီတင်းသုံးတော်မူ
၏။ ထိုအခါ ရှေးရှေးသော ဘဝတစ်ခုက အရှင်အနုရုဒ္ဓါ
မထေရ်မြတ်၏ အိမ်သူ (ဇနီး) ဟောင်းသည် ယခုဘဝမှာ
တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ နတ်သမီးဖြစ်၍ နေ၏။ အမည်ကား
(ဇာလိနီ) ပါတည်း။ ယင်း ဇာလိနီမည်သော နတ်သမီးသည်
တနေ့သ၌ အောက်ပါဂါထာတို့ဖြင့် အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ အနီးသို့
ကပ်၍ လျှောက်၏။ တချိန်က ကုသိုလ်ဘက်၊ ကုသိုလ်ဆက်
ရင့်ကျက် အထက်တန်း ရောက်သွားပြီဖြစ်ကြောင်း သိစေလို၍
ဖြစ်သည်။

နတ်သမီးဇာလိနီ လျှောက်သော ဂါထာများ

(က) အနိစ္စာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ၊ ဥပ္ပါဒဝယ ဓမ္မိနော။
ဥပ္ပဇ္ဈိတော နိရုဇ္ဈန္တိ၊ တေသံ ဂုပသမောသုခေါ။

ခပ်သိမ်းသော ရုပ်နာမ် သင်္ခါရ တရားတို့သည် အားလုံး
အနိစ္စ ဓမ္မသာ ဖြစ်ကုန်၏။ ဖြစ်တတ် ပျက်တတ်သော သဘော
ရှိကုန်၏။ ဖြစ်ပြီးလျှင် တည်မနေပဲ အားလုံး ချုပ်သွားကြလေ
ကုန်၏။ ထိုရုပ်နာမ် သင်္ခါရ တရားတို့၏ ချုပ်ငြိမ်း ကင်းပြတ်
ခြင်းသည်သာ သုခ အစစ်အမှန် ဖြစ်၏။

(၁) နတ္ထိ ဒါနိ ပုနာဝါသော၊ ဒေဝတာယသ္မိံ ဇာလိနီ။
ဝိက္ခိဏော ဇာတိသံသရာ၊ နတ္ထိ ဒါနိ ပုနတ္ထဝါ။ ။

ဘုရားတပည့်တော်မ ဇာလိနီသည် ယခုအခါ နတ်ပြည်၌
တဖန်ဖြစ်လျက် နေထိုင်ရခြင်း မရှိတော့ပါပြီ။ အဖြစ်အပျက်
အသစ် ဆက်ရသော ဇာတိသံသရာ ကုန်သွားပြီ။ ယခုအခါ၌
တဖန် သုံးဆယ့်တစ်ဘုံ ပြန်စုံ၍ ဖြစ်ရခြင်းလည်း မရှိတော့
ပါပြီ။

(သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ္တပါဠိ၊ ၂၃၂)

၁၂၀-မေး။ ။ အာနာပါနဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်
ဝတ္ထုလေးတစ်ပုဒ် ထုတ်ပြပါဦးလော။

၁၂၀-ဖြေ။ ။ တေဒဂ်ငါးတန် ဘွဲ့ထူးခံတော်မူရသည့် အရှင်
အာနန္ဒာ မထေရ်မြတ်သည် သာဝတ္ထိပြည်မှန်
ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌နေတော်မူစဉ် အရှင်
ဝိသရဟန်းလေးအား နေ့တိုင်းပင် နောက်ပါခေါ်ပြီး သာ
ဝတ္ထိမြို့တွင်းသို့ သပိတ်ပိုက် ဆွမ်းခံကြလေ၏။ တနေ့သ၌
အရှင်ဝိသရဟန်းလေး၏ ခန္ဓာကိုယ်ထဲ၌ မဖြစ်ဖူးမြဲ ထူးကဲ
သော အနေအထိုင် ခက်မှုလေးတွေ ဖြစ်လာ၏။ ရာဂခေါ်
တပ်မက် လိုချင်မှုလေးများပါတည်း။ ပင်ကိုယ် စိတ်ကောင်း
စိတ်မြတ်လေးတွေကို အတင်း တရကြမ်း ဝင့်ရမ်း ဖျက်ဆီး
တော့၏။ ထို့ကြောင့် ဘုရားသာသနာတော်၌ မမေ့လျော့
မပျော်ပိုက်ခြင်းများ ထင်ရှားလာ၏။

အရှင်အာနန္ဒာကား ဘုန်းကံ ကြီးမား၏။ မင်းမိဖုရားမှစ၍
ကြီးကြီးငယ်ငယ် အရွယ်မရွေး ဆည်းကပ် နီးစပ်ကြ၏။ အနီး
နေ ဖယ်ရှယ်သူ အရှင်ဝဂီသမ္ဘာ ရူပါရုံစစ်မြေပြင်၌ မခိုင်မမြဲ
ယိုင်လဲတော့မလို သည်းမခံနိုင်သဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း—

အရှင်ဝဂီသ လျှောက်

ကာမ ရာဂေန ခုယှာမိ၊ စိတ္တံ မေ ပရိခုယှတိ။
သာဓု နိဗ္ဗာ ပနံဗြူဟိ၊ အနုကမ္ပိယ ဂေါတမ။

ဂေါတမနွယ်ဘွား အရှင်အာနန္ဒာဘုရား၊ တပည့်တော်
သည် အာရုံငါးပါး ကာမဂုဏ်တရား၌ နှစ်သက်ခြင်းတည်း
ဟူသော (ကာမရာဂ) ကြောင့် ပူလောင်လှပါ၏။ တပည့်
တော်၏ စိတ်ဝိညာဉ်သည် ပူလောင်၍သာ လာနေပါ၏။

ဂေါတမနွယ်ဘွား အရှင်အာနန္ဒာဘုရား၊ ကောင်းမြတ်
လှပါပေ၏။ တပည့်တော်အား အစဉ်သနားသောအားဖြင့်
စောင့်ရှောက်အံ့သောငှာ ရာဂငြိမ်းကြောင်း တရားကို ဟော
တော်မူပါလော့။

အရှင်အာနန္ဒာ မိန့်

သညာယ ဝိပရိယေသာ၊ စိတ္တံတေ ပရိခုယှတိ။
နိမိတ္တံ ပရိဝဇ္ဇေဟိ၊ သုကံရာဂူပ သံဟိတံ။ ■

ငါ့ရှင် ဝဂီသ ရဟန်း၊ ဖောက်ဖောက် ပြန်ပြန် မမှန် မကန်
သော အမှတ်လွဲ အသိလွဲ အစွဲလွဲကြောင့် ပူလောင်၍ နေ၏။

ငါ့ရှင် ဝင်္ဂီသ ရဟန်း၊ သင်သည် ရာဂအကြောင်းခံသော နှစ်
သက်ဖွယ်ဟု ယူဆသော ဣဋ္ဌာရုံတည်းဟူသော သုဘနိမိတ်ကို
(ဝါ) တင့်တယ်၏ဟု ယူဆသော အာရုံကို ယခု ဝေးစွာ ကြည့်
လိုက်ပါလော။

အရှင်အာနန္ဒာ ဒုတိယ မိန့်

သင်္ခါရေ ပရတောပဿ၊ ဒုက္ခတော မာစ အတ္တတော။
နိဗ္ဗာပေဟိ မဟာရာဂံ၊ မာ ခုယုတော ပုနပ္ပုနံ။ ။

ရုပ်နာမ်ဓမ္မ သင်္ခါရတို့ကို အနိစ္စအားဖြင့် ရှုပါလော။ ဒုက္ခ
အားဖြင့် ရှုပါလော။ အတ္တအားဖြင့် မရှုပါလေလင့်။ ရာဂ
ခေါ်ငြား ကြီးမားသော တွယ်တာမှုကို ငြိမ်းပျောက်စေ
ပါလော။ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် မပြတ်အောင် မပူ မလောင်
ပါစေလင့်။

အရှင်အာနန္ဒာ တတိယ မိန့်

အသုဘာယ စိတ္တံ ဘာဝေဟိ၊ ဧကံဂုံ သုသမာ ဟိတံ၊
သတိ ကာယဂတာတုတ္ထ၊ နိဗ္ဗိဒါဗဟုလော ဘဝ။ ။

စိတ်ကို အသုဘအားဖြင့် (အသုဘ ထင်လာအောင်) ပွား
များပါလော။ စိတ်ကို ကောင်းစွာထား၍ ရအောင် (ဝါ)
သမာဓိ ဖြစ်လာအောင် (ဝါ) အာရုံတခုမှာ တည်နေအောင်
ပွားများပါလော။ သင့်အား ကာယဂတာ သတိ ဖြစ်လာ
အောင် အားထုတ်ပါလော။ လောက၌ ငြီးငွေ့မှု နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်
များ အများအပြား ဖြစ်လာအောင် ပွားများပါလော။

အရှင်အာနန္ဒာ စတုတ္ထ မိန့်

အနိမိတ္တဉ္စ ဘာဝေဟိ၊ မာနာနုသယ မုဇ္ဇဟ။

တတော မာနာ ဘိသမယာ၊ ဥပသန္တော စရိယတိ။ ။

နိစ္စံ စသော နိမိတ်ကင်းကွာ အနိမိတ် ဝိပဿနာကိုလည်း
ပွားများပါလော။ မာနခေါ်အပ် အကိန်းဓာတ်ကိုလည်း
စွန့်ခွာပါလော။ ထိုသို့ မာနကို ဒဿနကိစ္စ၊ ပဟာနကိစ္စတို့ဖြင့်
စွန့်ခွာနိုင်သောကြောင့် ရာဂါဒိတပခေါ် များလှခပ်သိမ်း
ရာဂစသော အပူမီးကြီးတွေ၊ အကုန်ငြိမ်းသွားသည်ဖြစ်၍ ချမ်း
သာစွာ လှည့်လည်ရလတ္တံ့။

(သင်္ခါယဝဂ္ဂ၊ သံယုတ္တပါဠိ)

၁၂၁-မေး။ ။ အာနာပါနဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် စပ်၍ ဝတ္ထု
လေးတစ်ခု ထုတ်ပြပါဦးလော။

၁၂၁-ဖြေ။ ။ သာဝတ္ထိပြည်၌ ကုဋေလေးဆယ်ကြွယ် မိဘ
နှစ်ပါး သေဆုံးပြီးနောက် ညီအစ်ကို နှစ်
ယောက် ကုဋေလေးဆယ်သောပစ္စည်းများနှင့်
တကွ ကျန်ရစ်ခဲ့ကြ၏။ အစ်ကိုကြီးသည် ညီကလေးအား
မျိုးဇာတ်တူ အမျိုးသမီးတဦးဖြင့် အိမ်ထောင်မှု ပြုပေးခဲ့၏။
မိမိကား ရဟန်းတက်သွားလေပြီ။ တိဿရဟန်းတော်ဟု တွင်
လေ၏။ ခယ်မဖြစ်သူကား ငါ၏ ခဲအို့ အရှင်တိဿသည် သာ

သံနာတော်၌ မပျော်၍ လူထွက်ငြားအံ့၊ ပစ္စည်းတဝက်ခွဲဝေ
ပေးခဲ့ရတော့မည် ကေန်။ အကောက်ဉာဏ် ကြံလျက် သူသတ်
ယောက်ျားတို့အား ငွေငါးရာပေးပြီး သတ်ခိုင်းလေ၏။ ကေ
စာရီ တောမှို သိတင်းသုံးနေသော အရှင်တိဿအား သူသတ်တို့
လက်တွင်း သက်ဆင်း ဖမ်းမိသွားလေပြီ။ အရှင်တိဿသည်
ငါ့အား ဘာကြောင့် ဖမ်းသနည်း စုံစမ်းသဖြင့် အကြောင်းစုံ
သိရှိရလျက် သတ်လိုက သတ်လော့၊ သို့သော် ရာဂအပြစ်
ရှိလျက် သေလိုက်ရခြင်းသည် များစွာ နစ်နာ ရှက်ဖွယ်ရာသာ
ဖြစ်တော့သည်။ တရား အားထုတ်လိုသေး၍ နက်ဖြန် နံနက်
အရုဏ်တက်မှ သတ်ကြရန် အဖန်ဖန်တောင်းပန်၏။ နောက်ဆုံး
မရတော့၍ စိတ်ချလက်ချ ခွင့်ပြုနိုင်ကြရန် အနီးရှိ ကျောက်တုံး
ကြီးကို လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် စုံကိုင်၍ မိမိ နှစ်ဖက်သော ဒူးတို့ကို
ရိုက်ချိုးလိုက်လေ၏။ သူသတ်သားတို့ကား မလှမ်းမကမ်း၌
မီးလုံ စောင့်ဆိုင်းနေကြ၏။

မှတ်ချက်။ ။ အချို့က ဝေဒနာကို ရှုသည်ဟု ဆိုကြ၏။
မဟုတ်ပါ။ ဝေဒနာကို ကွာအောင် ခွာ၍ မှတ်နေကျ တရား
များကိုပင် မှတ်၏။

တိဿမထေရ်သည် ဝေဒနာကို ကွာအောင် ခွာလျက် မိမိ၌
စင်ကြယ်သော သီလကို ဆင်ခြင်၏။ ယင်း သီလကို မှီ၍ ဝမ်း
မြောက်မှု အနုအရင့် (ပီတိ-ပါမောဇ္ဇ) ဖြစ်၏။ ထို့နောင်
အစဉ်အတိုင်း ညဉ့်သုံးယာမပတ်လုံး မှတ်နေကျ ရဟန်းတရား

မျှားကို မှတ်လျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ လက္ခဏာမျှား တိုးပွား
စေပြီးအရုဏ်တက်သောအခါ ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်လေ၏။

ထေရသ ဝေဒနံ ဝိက္ခမ္ဘိတှာ သီလံ ပစ္စဝေက္ခတော
ပရိသုဒ္ဓံ သီလံနိဿာယ ပီတိပါမောဇ္ဇံ ဥပ္ပဇ္ဇိ ကတော အနိက္က
မေန ဝိပဿနံဝဓေုန္တော တိယာမရတ္တိံ သမဏ ဓမ္မံ ကတွာ
အရုဏုဂ္ဂမဏေ အရဟတ္တံ ပတ္တောတိ။

(မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ ၂၃၈)

အရိယမဂ္ဂက္ခန္ဓာ ဝိဘာဝနိကျမ်း

နိဂမဂါထာများ

ဒွေဝ စတ္တာ လီသာမိကေ၊ တိသတေက သဟဿဇော။
သာဝဏေ မာသကေ ကာလေ၊ ဇုဏှ ပက္ခဿံ ပဉ္စမေ။ ■
ဥဒ္ဓိံ ဝိရုဠိံ ယံ ဇနေဘ၊ ပါပေတုံ ဗုဒ္ဓ သဒ္ဓသနေ။
စိရံ သဒ္ဓမ္မ ဌိတိယာ၊ ပဲခူး ကြခတ္တ မဏ္ဍလေ။ ■
ထေရေန ရစိတာ ရိယ၊ မဂ္ဂက္ခန္ဓာ ဝိဘာဝနီ။
သဋ္ဌိကာ ဌကထာယစ၊ ပရိပူဏ္ဏ 'ဝိနိစ္ဆယိ။ ။
သဠေက္ကနစ ဝံသိကာ၊ ဇောတိပါလေန ဘိက္ခုနာ။
ကတာယဉ္စ ဝိဘာဝနီ၊ နိရာသကေ သုမင်္ဂလေ။ ■

၁၃၄၂-ခု၊ တာကူးလ (၁၉၈၀၊ ဧပြီလ)တွင်
မြန်မာနိုင်ငံ မြို့ကြီးများရှိ စာမေးပွဲကြီး အသီးသီးနှင့်
နိုင်ငံတော်အစိုးရ ကျင်းပအပ်သော

ပါဠိတက္ကသိုလ် ပါဠိပထမပြန်
စာမေးပွဲကြီးများ၌

ပဲခူးမြို့-ကြွယ်ဝစိန်၊ ကျောင်းတိုက်မှ
စာအောင် သံဃာတော်များစာရင်း၊

။၂၆(၁) ဘေးနဲ့ထပ်ယပ် (ပိဋကတ္ထပဋိ) ဝိသယဝ်း မြို့ထံး

၁	၂၆	ဝိသယဝ်း	သနပွင်
---	----	---------	--------

။၂၆(၁) ဘေးနဲ့ထပ်ယပ် ဝိသယဝ်း မြို့ထံး

၁	၂၆	ဝိသယဝ်း	သနပွင်
---	----	---------	--------

။၂၆(၁) ဘေးနဲ့ထပ်ယပ် (ပိဋကတ္ထပဋိ) ဝိသယဝ်း မြို့ထံး

၁	၂၆	ဝိသယဝ်း	သနပွင်
---	----	---------	--------

။၂၆(၁) ဘေးနဲ့ထပ်ယပ် ဝိသယဝ်း မြို့ထံး

၁	၂၆	ဝိသယဝ်း	သနပွင်
---	----	---------	--------

မင်းလှိုင်လှိုင် (၁) ပါး

၁	ပြေးသွားပါ	၁၀	ပြေးသွားပါ	၁၀
---	------------	----	------------	----

မင်းလှိုင်လှိုင် (၁) ပါး

၁	ပြေးသွားပါ	၂၄	ပြေးသွားပါ	၁၀
---	------------	----	------------	----

အစိုးရ ဝန်ထမ်း (၁၁) ပါး

၁။	ပြေးသွားပါ	မင်းလှိုင်လှိုင်	ပြေးသွားပါ	၁၀
၂။	ပြေးသွားပါ	မင်းလှိုင်လှိုင်	ပြေးသွားပါ	၁၀
၃။	ပြေးသွားပါ	မင်းလှိုင်လှိုင်	ပြေးသွားပါ	၁၀
၄။	ပြေးသွားပါ	မင်းလှိုင်လှိုင်	ပြေးသွားပါ	၁၀
၅။	ပြေးသွားပါ	မင်းလှိုင်လှိုင်	ပြေးသွားပါ	၁၀

आ:१०:१

[illegible]

အစိုးရ ပထမဇယ့်တန်းအောင် (၄၆)ပါး

၁၈ ကန္တိနုး၁၉
၂၀ ယုဝး၁၉
၂၁ ယုဝး၁၉
၂၂ ယုဝး၁၉
၂၃ ယုဝး၁၉
၂၄ ယုဝး၁၉
၂၅ ယုဝး၁၉
၂၆ ယုဝး၁၉
၂၇ ယုဝး၁၉
၂၈ ယုဝး၁၉
၂၉ ယုဝး၁၉
၃၀ ယုဝး၁၉
၃၁ ယုဝး၁၉
၃၂ ယုဝး၁၉
၃၃ ယုဝး၁၉
၃၄ ယုဝး၁၉
၃၅ ယုဝး၁၉
၃၆ ယုဝး၁၉
၃၇ ယုဝး၁၉
၃၈ ယုဝး၁၉
၃၉ ယုဝး၁၉
၄၀ ယုဝး၁၉
၄၁ ယုဝး၁၉
၄၂ ယုဝး၁၉
၄၃ ယုဝး၁၉
၄၄ ယုဝး၁၉
၄၅ ယုဝး၁၉
၄၆ ယုဝး၁၉
၄၇ ယုဝး၁၉
၄၈ ယုဝး၁၉
၄၉ ယုဝး၁၉
၅၀ ယုဝး၁၉
၅၁ ယုဝး၁၉
၅၂ ယုဝး၁၉
၅၃ ယုဝး၁၉
၅၄ ယုဝး၁၉
၅၅ ယုဝး၁၉
၅၆ ယုဝး၁၉
၅၇ ယုဝး၁၉
၅၈ ယုဝး၁၉
၅၉ ယုဝး၁၉
၆၀ ယုဝး၁၉
၆၁ ယုဝး၁၉
၆၂ ယုဝး၁၉
၆၃ ယုဝး၁၉
၆၄ ယုဝး၁၉
၆၅ ယုဝး၁၉
၆၆ ယုဝး၁၉
၆၇ ယုဝး၁၉
၆၈ ယုဝး၁၉
၆၉ ယုဝး၁၉
၇၀ ယုဝး၁၉
၇၁ ယုဝး၁၉
၇၂ ယုဝး၁၉
၇၃ ယုဝး၁၉
၇၄ ယုဝး၁၉
၇၅ ယုဝး၁၉
၇၆ ယုဝး၁၉
၇၇ ယုဝး၁၉
၇၈ ယုဝး၁၉
၇၉ ယုဝး၁၉
၈၀ ယုဝး၁၉
၈၁ ယုဝး၁၉
၈၂ ယုဝး၁၉
၈၃ ယုဝး၁၉
၈၄ ယုဝး၁၉
၈၅ ယုဝး၁၉
၈၆ ယုဝး၁၉
၈၇ ယုဝး၁၉
၈၈ ယုဝး၁၉
၈၉ ယုဝး၁၉
၉၀ ယုဝး၁၉
၉၁ ယုဝး၁၉
၉၂ ယုဝး၁၉
၉၃ ယုဝး၁၉
၉၄ ယုဝး၁၉
၉၅ ယုဝး၁၉
၉၆ ယုဝး၁၉
၉၇ ယုဝး၁၉
၉၈ ယုဝး၁၉
၉၉ ယုဝး၁၉
၁၀၀ ယုဝး၁၉

၂၀၁
အားလုံးကြီး
ခရမ်း
အိပ်ဖြူ
ဘားကန့်
ပင်လောင်း
ထီး
နန်းခန့်
လပူတလ
ခရမ်း
လပူတလ
တဝ
ညောင်ညောင်
ခရမ်း
မအေး
ဟင်္သာ

၁၇။ ဥ၊ ကေဓနန္တ
၁၈။ ဥ၊ စယိန္တ
၁၉။ ရင်သံဝရ
၂၀။ ရင်ဝိဇ္ဇေဒယ
၂၁။ ရင်နိမ္မလ
၂၂။ ရင်ဇဝန [က]
၂၃။ ရင်စန္ဒိမာ [က]
၂၄။ ရင်တုန္ဒက [က]
၂၅။ ရင်ဥေယျာနန္တ
၂၆။ ရင်သုနန္တ [ခ]
၂၇။ ရင်တုန္ဒာစာရ [က]
၂၈။ ရင်ကေလာသ
၂၉။ ရင်ပဏ္ဍိတ [က]
၃၀။ ရင်ထေရိန္တ
၃၁။ ရင်ကေဇနိယ [ခ]
၃၂။ ရင်ဝေပုဏ္ဏ [က]

နှစ်သစ်အတွက်
 ကံကောင်းအောင်
 ပြုစုပေးပါ
 မိမိတို့အတွက်
 ကံကောင်းအောင်
 ပြုစုပေးပါ
 မိမိတို့အတွက်
 ကံကောင်းအောင်
 ပြုစုပေးပါ

ပဲခူးမြို့၊ ဝိနယတံခန့်စာမေးပွဲ၊ ဝိနယတံခန့်စာမေးပွဲ သဒ္ဒါကျမ်းအောင် (၆)ပါး။

၁။ ရှင်အာစာရ (၁)	ပဲခူး	၄။ ရှင်တေဇနိယ (ခ)	သနပ်ပွင့်
၂။ ရှင်သုမင်္ဂလ	ပဲခူး	၅။ ရှင်သုဓမ္မ	ဘိုးလင်း
၃။ ရှင်သံဝရ (က)	ပဲခူး	၆။ ရှင်တုန္ဒာစာရ (က)	ပဲခူး

ပဲခူးမြို့၊ ဝိနယတံခန့်စာမေးပွဲ၊ သင်္ဂဟတန်းအောင် (၁၀)ပါး။

၁။ ရှင်ပဏ္ဍိတ (က)	နတ်မေတ္တာ	၆။ ရှင်ကောလိယ	လှည်းကူး
၂။ ရှင်သီရိနန္ဒ	ဟင်္သာတ	၇။ ရှင်ဥက္ကမ (ခ)	သနပ်ပွင့်
၃။ ရှင်သုနန္ဒ (ခ)	မုချာ	၈။ ရှင်သောပဏ္ဍိတ (ခ)	တေဇနိယ
၄။ ရှင်စန္ဒသီရိ (ခ)	ပဲခူး	၉။ ရှင်ထေရ်နန္ဒ	ဟင်္သာတ
၅။ ရှင်တုန္ဒက (က)	သနပ်ပွင့်	၁၀။ ရှင်တုဏ္ဍိ	အရာတော်

[illegible]

ဤကျမ်းငယ်ကို အထပ်ထပ် ဖတ်သောအားဖြင့်

ပဲခူးမြို့၊ ကြွယ်ဝသော ပဓာနထေရ်

အရှင်ဇောတိပါလ-ရေး

ဘာဝနာရသ ဝိဘာဝနီကျမ်း

နှင့်

အမတရသ ဝိဘာဝနီကျမ်း

များအတွက်

များစွာ အထောက်အကူဖြစ်လျက်

ပိုမိုရှင်းလင်း

အနှစ်သာရ ရှိမည်ဖြစ်ပါကြောင်း။